Pisica lui Dalai Lama și cele Patru Lăbuțe ale Succesului Spiritual

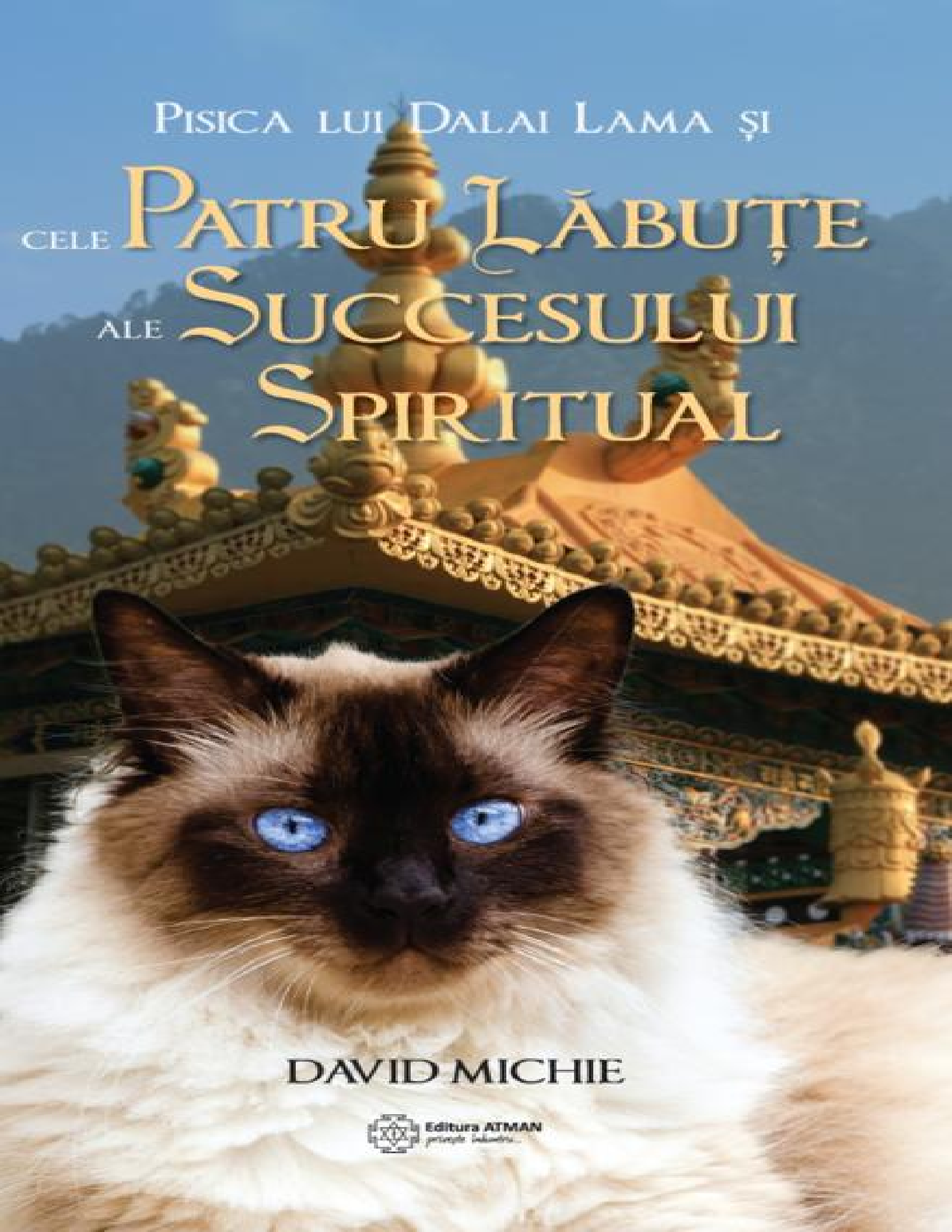

DAVID MICHIE

Editura ATMAN

Pisica lui Dalai Lama și cele patru lăbuțe ale succesului spiritual

David Michie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

MICHIE, DAVID

Pisica lui Dalai Lama şi cele patru lăbuţe ale succesului spiritual /

David Michie. - București : Atman, 2020

ISBN 978-606-8758-65-7

2

URL ediție tipărită:

https://www.editura-atman.ro/fictiune/153-pisica-lui-dalai-lama-si-cele-patru-labute-ale-succesului-spiritual-david-michie-9786068758657.html

ISBN ePub: 978-606-8758-74-9

THE DALAI LAMA'S CAT AND THE FOUR PAWS OF SPIRITUAL SUCCESS by David Michie

Copyright © Mosaic Reputation Management Pty Ltd.

Copyright © 2020 Editura ATMAN – pentru traducerea în limba română. Reproducerea oricărui fragment din lucrarea de faţă

este posibilă numai cu acordul scris al editurii.
Traducere: Mariana Alexandru
Corectură: Irina Magdalena Nuță
Machetare & DTP: Mircea Filip
Ebook & redactare: Robert Tărniceru

Telefon: 0746.201.369
Web: www.editura-atman.ro
E-mail: office@editura-atman.ro

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!
Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

Dedicație

Îmi exprim profunda recunoştinţă faţă de preaiubiţii mei guru:
Les Sheehy, o sursă extraordinară de inspiraţie şi înţelepciune;
Geshe Acharya Thubten Loden, maestru inegalabil şi întrupare a Dharmei;
Zasep Tulku Rinpoche, yoghin şi maestru Vajra.

Gurul este Buddha, Gurul este Dharma, Gurul este Sangha,
Gurul este sursa fericirii.
Mă prosternez în fața tuturor guru, îmi găsesc refugiul în ei și le ofer ofrande.

Fie ca această carte să poarte cu ea inspirația propriilor mei maeştri spirituali
Către inimile şi minţile nenumăratelor fiinţe vii.

Fie ca toate fiinţele să aibă fericire şi adevărate motive de fericire.
Fie ca toate fiinţele să fie izbăvite de suferinţă şi de adevăratele motive de suferinţă.
Fie ca toate fiinţele să nu fie niciodată separate de fericirea absolută, marea bucurie a eliberării nirvana.
Fie ca toate fiinţele să trăiască în pace şi calm, fără ataşamente, aversiune şi indiferenţă.

Prolog

Dragă cititorule, eşti o fire curioasă? Dacă ar fi să treci pe lângă un alcov tăinuit de o perdea, te-ai lăsa condus de instinct şi ai da la o parte perdeaua sau te-ai strecura după ea ca să vezi ce ascunde?

Sau dacă, în timp ce mergi pe o stradă cunoscută, ți-ar ieși în cale o uşă care a fost mereu închisă, dar care astăzi este întredeschisă, te-ai opri să arunci o privire straşnică dincolo de ea sau măcar una scurtă? Şi dacă după acea uşă ar fi un coridor misterios care duce la o curte secretă sau la o încăpere cu o lumină difuză şi cu artefacte fascinante, ai fi tentat să te aventurezi înăuntru?

O, nu trebuie să spui nimic, căci ştiu deja răspunsul. Tu şi cu mine avem ceva în comun. Nu eşti genul de cititor – şi cu siguranţă că nici eu nu sunt genul de pisică – care să se mulţumească cu rutina. Doar avem minţi iscoditoare, nu-i aşa? Punem întrebări, descoperim lucruri. E de ajuns să găsim o cutie de carton în mijlocul camerei, că vom fi primii care vor sări în ea.

Şi nu spun asta doar în sensul obişnuit, cum probabil ai și bănuit de altfel – iată un alt lucru pe care îl avem în comun: să ne delectăm în timp ce explorăm posibilităţile celei mai mari profunzimi. Şi de ce mă rog să comunicăm la un singur nivel, când o putem face simultan la două niveluri? Care mai e atunci plăcerea?

Dintre toate lucrurile care ne stârnesc curiozitatea, cel care ne face cozile să vibreze şi mustăţile să tremure este, desigur, cel legat de ţelul nostru suprem, și anume bunăstarea noastră. Care este destinul nostru, dragă cititorule, şi cum îl putem

influenţa în această existenţă şi dincolo de ea? E oare adevărat că natura minţii noastre este radioasă, nemărginită şi senină? Şi, dacă e aşa, cum putem să experimentăm această realitate extraordinară?

Sunt multe locuri în care o pisică caută răspunsuri la asemenea întrebări, iar unul dintre ele este Himalaya Book Café – unul dintre locurile mele preferate, învăluit de multă înțelepciune. Nu departe de Mănăstirea Namgyal, unde locuiesc împreună cu Sfinţia Sa, rafturile acestui magazin încântător oferă o comoară de lecturi spirituale şi ezoterice. Printre numeroasele titluri, vei descoperi bestselleruri internaţionale, de genul: Cele şase legi ale acestuia, Cele şapte obiceiuri ale aceluia şi Cele opt reguli ale celuilalt.

Este suficient să mă uit la ele, că-mi și vine cheful să trag un pui de somn. Uneori mă întreb cât efort trebuie să faci ca să parcurgi toate volumele astea serioase, să încerci să îţi aduci aminte conţinutul lor şi apoi să aplici legile, obiceiurile şi regulile în propria existenţă. Oare oamenii trec cu adevărat prin viaţă monitorizâdu-şi activităţile după o listă de factori care creşte de fiecare dată când o nouă carte ajunge pe raft?

Totul pare inutil de complicat, căci zi de zi, în timp ce stau pe pervaz, ascultând cum Sfinţia Sa oferă înţelepciune nenumăraţilor oaspeţi, el nu este niciodată complicat. Oaspeţii nu pleacă din biroul său cu reţete de viaţă care conțin şase lucruri de aici şi şapte de acolo, ca nişte tablete multicolore care trebuie înghiţite zilnic. Dimpotrivă, sfatul lui Dalai Lama este de obicei foarte simplu. Şi, după cum a spus odată o pisică faimoasă – se prea poate să fi fost chiar eu –, simplitatea este suprema sofisticare, nu-i aşa?

Decât să te aventurezi spre Himalaya Book Café pentru ultimele titluri de import, dacă ești în căutarea iluminării,

atunci mai bine rămâi acasă, tolănită pe pervaz, în lumina încântătoare, de unde poți vedea tot ce mișcă în curtea Mănăstirii Namgyal – locul perfect de unde se poate supraveghea cel mai bine cu efort minim.

Ani de-a rândul am stat în acelaşi loc, urmărind schimbarea anotimpurilor şi trăgând cu urechea la conversaţiile Sfinţiei Sale. Ani de-a rândul am primit complimente pentru adorabilii mei ochi de culoarea safirului, chipul de culoarea cărbunelui, somptuoasa blană crem şi stufoasa coadă gri.

Când eram doar o fărâmă de pisoi, iar Dalai Lama m-a salvat de la moarte sigură, absolut orice lucru din apartamentul Sfinţiei Sale era nou şi fascinant. În acele prime zile am fost găzduită la primul etaj, un spaţiu destul de mare pentru o fiinţă mică şi iscoditoare. Au trecut şapte ani şi am ajuns să mă familiarizez nu numai cu apartamentul Sfinţiei Sale, ci şi cu fiecare ungher şi fiecare crăpătură de la mănăstire, ca să nu mai pomenesc de cele mai interesante cotloane din vecinătate. Toate îmi sunt acum teritorii cunoscute.

De curând mi-am dat seama că, fără să-mi propun asta, m-am obișnuit şi cu dialogurile din interiorul zidurilor mănăstirii. În primele mele zile aici, intrigată de fiecare prinţ, preşedinte sau vedetă de muzică pop în vizită, întrebările pe care le puneau erau noi şi necunoscute pentru mine, tot aşa cum îmi fusese şi apartamentul lui Dalai Lama, atunci când eram doar un ghemotoc de pisică.

De şapte ani încoace, am ajuns să realizez că răspunsurile la orice întrebare adresată Sfinției Sale sunt o variaţie pe aceeaşi temă.

Şi totuşi, în loc să devin plictisită de aceste învăţături, adevărul este că, cu cât mă familiarizez cu ele, cu atât mai profund mă influenţează. Ori de câte ori îl aud pe Dalai Lama

explicând valoarea bunătății pline de iubire, cu vocea sa joasă, mă trezesc rezonând cu exact acele calităţi, ca şi cum transmiterea ideii o face să se manifeste. Ori de câte ori îşi dă capul pe spate şi râde – ceea ce face des –, îmi transmite mie și oricui se află în încăpere o bucurie palpabilă. Şi ori de câte ori dezvăluie calea spre împlinirea şi pacea interioară, sunt cuprinsă de o profundă stare de fericire pe care îmi doresc să o resimtă orice fiinţă cu blană, pene sau înotătoare – dar şi cele câteva vietăți de pe planetă care nu le posedă –, pentru ca noi toţi să ajungem să ştim că natura noastră autentică este un adevăr tangibil şi atotpătrunzător.

Şi am ajuns să mai înţeleg şi altceva: motivul pentru care atât de mulţi oameni vor să-l cunoască pe Dalai Lama nu este acela că ar spune anumite lucruri, ci felul în care îi face să se simtă. Cuvintele şi revelaţiile sunt și ele importante, pentru că sugerează motivul pentru care el este aşa cum este. Ele ne arată cum putem cultiva și noi aceleași calități care ne atrag la el. Mult timp după ce oamenii au uitat vorbele rostite de Sfinţia Sa, păstrează încă în amintire felul în care le-a atins sufletele. Şi ei îl iubesc pentru asta.

Adesea, la sfârşitul unei audienţe cu Sfinţia Sa, vizitatorii obișnuiesc să întrebe dacă ar trebui să citească o anume carte pentru a înţelege calea budistă tibetană. Dalai Lama le dă de obicei un exemplar al unui titlu recomandat – cum ar fi opera clasică a lui Shantideva, *Guide to the Bodhisattva's Way of Life*. Sau mai poate recomanda o altă carte ori cere unuia dintre asistenţii săi să ofere mai multe detalii vizitatorului la plecare.

Dacă oaspeţii săi citesc sau nu aceste cărţi este un lucru interesant, căci se pare că, solicitând o sugestie de carte, ei cer de fapt un suvenir, ceva care să menţină vie flacăra extraordinară aprinsă de prezenţa sa.

Într-o seară, în jurul orei cinci, cei doi asistenţi ai Sfinţiei Sale au venit în biroul său pentru analiza zilnică. Ca întotdeauna, Oliver, englezul care lucra ca translator pentru Dalai Lama, turnase trei ceşti din ceaiul lor verde preferat. Tenzin, consilierul Sfinţiei Sale în materie de chestiuni monastice şi diplomat prin excelenţă, era aşezat lângă Oliver, pe canapea, faţă-n faţă cu Dalai Lama, în timp ce eu eram tolănită în fotoliu, lângă Sfinţia Sa.

– I-am dat oaspetelui nostru american cartea pe care aţi cerut-o, povesti Tenzin.

Un renumit prezentator de emisiune venise în vizită ceva mai devreme în acea după-amiază.

Dalai Lama cugetă pentru câteva clipe, apoi ridică din umeri:

– O carte utilă. Poate c-o va citi. Dar e posibil să nu fie chiar cea mai potrivită carte pentru el.

Oliver și Tenzin se priviră cu subînțeles. Alegerea cărţii potrivite pentru oaspeţi era o chestiune pe care o dezbătuseră de multe ori de-a lungul anilor.

Fiind occidental, Oliver era adesea mai direct decât ceilalţi din cercul lui Dalai Lama. Se aplecă înainte:

– Sfinţia Voastră, cum ar arăta cartea ideală?

Dalai Lama cugetă pentru un moment, apoi spuse:

– Trebuie să surprindă elementele-cheie ale căii budismului tibetan.

Şi desenă un cerc cu ambele mâini în faţa sa, după care aminti temele cu care mă familiarizasem deja. Le-am numărat – erau patru.

– O carte introductivă? întrebă Oliver.

Sfinţia Sa îşi ridică mâna dreaptă drept avertisment:

– Dar nu simplistă.

Ochii săi se întâlniră cu cei ai lui Oliver, într-o scăpărare neastâmpărată.

– Voi occidentalii nu sunteţi chiar barbarii pe care noi tibetanii credeam că sunteţi prin anii 1960.

Toţi chicotiră. Când lama au plecat din Himalaya şi au ajuns pentru prima dată în Europa, Statele Unite şi Australia, şi-au imaginat că occidentalii, cufundaţi în materialism, nu vor manifesta interes faţă de subtilităţile antrenamentului minţii, ca să nu mai vorbim de explorarea adevăratei naturi a propriei conştiinţe. Ceea ce au descoperit i-a uimit.

– Un nivel ridicat, şi nu o viziune simplistă? întrebă Oliver.

– Şi..., continuă Sfinţia Sa, cartea ar trebui să includă explicaţii despre lucrurile mistice, chicoti el din nou.

– Precum oracolele? întrebă Oliver, zâmbind ironic. Telepatie?

Mi-am întors capul ca să aud mai bine.

Dalai Lama dădu din cap şi râse.

– Călătorii astrale şi lucruri de genul ăsta? continuă Oliver.

Am observat că Tenzin nu participa la discuţie. Încă aşezat lângă celălalt asistent, era ca şi cum dispăruse în fundal, izolându-se de discuţie prin reticenţa sa.

În acea clipă Sfinţia Sa se uită direct la Oliver şi zise:

– Ținând cont că ai tradus atâtea cărţi, poate că ai vrea s-o scrii pe aceasta?

Brusc, mi-am dat seama de ce Tenzin fusese atât de tăcut.

Oliver începu să tuşească, chipul său palid devenind rozaliu.

– Sfinția Voastră! îngăimă el.

– Eşti deja familiarizat cu subiectele esenţiale.

– Da, dar...

Oliver fu cuprins de un alt acces de tuse. Pentru el, care era traducător și care de obicei nu avea nicio dificultate în a exprima cele mai nuanţate şi complexe chestiuni, să rămână fără cuvinte era extrem de neobişnuit.

Pe când Oliver era încovoiat şi încerca să respire, Dalai Lama aruncă o privire spre Tenzin, cu un chicotit jucăuş.

– Te-ai putea gândi la un titlu care este..., încercă el să găsească cuvântul potrivit.

– Captivant? sugeră Tenzin.

– Da, ca în librăriile din aeroport.

Deoarece călătorea foarte des, Sfinția Sa era familiarizat cu ele. Aruncându-mi o privire, Dalai Lama părea să îmi citească gândurile – şi nu pentru prima oară.

– Cele şase reguli! zise el, apucând strâns braţul scaunului, în timp ce chicotea.

Revenindu-şi din episodul de tuse, Oliver îşi dădu seama că ceilalţi se amuzau pe seama lui. Oarecum. Deşi poate nu pe de-a-ntregul. Se gândi bine la ce urma să spună.

– Cartea ideală ar trebui să explice principalele teme din budismul tibetan. Şi ceea ce oamenii consideră magic, precum reîncarnarea şi altele de genul ăsta. Dar asta nu e suficient.

Dalai Lama ridică din sprâncene.

– Ceea ce îşi doresc cel mai mult oamenii nu este doar înţelepciunea dumneavoastră, ci felul în care îi faceţi să se simtă. Trebuie să comunicăm prezenţa dumneavoastră.

Mi-am dat seama pe dată unde bătea isteţul de Oliver.

– Nu am certitudinea că sunt persoana potrivită pentru asta, zise el.

Sfinţia Sa chibzui o clipă înainte de a întreba:

– Şi atunci cine este?

Hotărând că trebuie să ne pregătim pentru cină, m-am ridicat de pe fotoliu și mi-am întins labele cu un tremurat generos.

Sincronizarea acestei manevre, trebuie s-o mărturisesc, era pe atât de nepotrivită, pe cât de subtilă fusese ideea lui Oliver, făcându-i pe toți să râdă.

– Cred că avem un voluntar, chicoti Dalai Lama.

– Şi poate un titlu captivant? sugeră Oliver, gesticulând spre labele mele întinse. „Cele patru lăbuţe ale succesului spiritual”?

Toţi râseră şi apoi Dalai Lama remarcă:

– Nu este un titlu deloc rău. La urma urmei, calea budistă tibetană surprinde patru aspecte deosebite. Patru practici care constituie provocarea noastră de a le întrupa.

Arătând spre o imagine frumoasă a lui Buddha Shakyamuni dintr-o pictură ce atârna pe perete, Sfinția Sa murmură:

– Ne reamintim de aceste patru elemente cheie ori de câte ori vedem reprezentarea unei fiinţe iluminate.

Oliver şi Tenzin încuviinţară din cap cu înţelepciune.

Mi-am îndreptat privirea spre toate ornamentele de pe pereţi. Ne reamintim de cele patru elemente? m-am întrebat eu. Oare aşa era?

Mai târziu în acea seară, eram cocoţată în vârful patului, cu labele ghemuite sub mine şi cu Dalai Lama lângă mine, meditând. Era unul dintre momentele mele preferate din zi, camera noastră fiind luminată de pâlpâirea blândă a lămpii.

Compasiunea puternică, dar şi blândă a Sfinţiei Sale se răspândea în afara acestei încăperi, dincolo chiar și de Mănăstirea Namgyal, cuprinzând ţinuturi şi tărâmuri mult mai depărtate. Cum medita acum asupra bunătăţii pline de iubire, am început să torc uşor, până la sfârşitul şedinţei, când a întins mâna să mă mângâie.

– Au dreptate, micul meu Leu de Zăpadă, zise el, folosind numele foarte special cu care doar el mă alinta.

În Tibet, leii de zăpadă sunt un simbol al curajului, puterii şi bucuriei.

– Înţelegi perfect totul.

Am tors şi mai zgomotos.

– M-ai ascultat mii de ore, continuă el să-mi mângâie chipul cu unghiile, exact cum îmi plăcea. Îţi este cunoscută înţelepciunea care trebuie împărtăşită celorlalţi. Cel mai mult ştii cum să comunici bunătatea plină de iubire, zise el, aplecându-se să-mi şoptească în ureche.

În timp ce torceam din ce în ce mai tare, l-am privit direct în ochi – un privilegiu acordat rar de noi pisicile.

– Dacă îi poţi face pe alţii să simtă astfel, îşi atinse el inima, e minunat!

Acesta este motivul pentru care, dragă cititorule, ţii în mână această carte. Dintr-o dorinţă de a comunica o prezenţă energetică, o trăire, profunda înţelepciune a lui Dalai Lama.

Dar, dacă pot spune un secret acum, la început, senzaţia fericirii nemăsurate pe care oamenii o resimt în prezenţa Sfinţiei Sale nu vine de fapt din el. Este un mijlocitor, dacă vreţi, un facilitator. Are un suflet atât de pur şi este atât de lipsit de ego, încât nu face altceva decât să reflecte înapoi, spre cei care

sunt în prezenţa lui într-un moment sau altul, propria lor natură supremă, cea mai înaltă versiune a lor.

Dacă te întrebi cum poate fi comunicată prezenţa unei fiinţe iluminate, a unui bodhisattva, prin paginile unei cărţi scrise de o pisică imperfectă şi complexă, dar extrem de frumoasă, lasă-mă să-ţi mărturisesc că singura mea menire în acest caz este să-ţi ofer o oglindă. Una aparte care reflectă nu conturul nasului tău sau arcuirea sprâncenei tale, ci ceva mai profund, și anume cine şi ce eşti. Una care trece dincolo de suprafața ființei tale, fără îndoială foarte cunoscută ție, și pătrunde în adevărul conștiinței.

Aceasta este o reflecţie care nu îţi este familiară, una care te poate lua total prin surprindere. Priveşte cu atenţie – nu trebuie să îţi fie teamă. Ceea ce vei descoperi, dacă te-ai îndoit vreodată, este faptul că adevărata ta natură este total diferită de orice neajunsuri şi imperfecţiuni o pot întuneca temporar. Autocritica te poate face să te concentrezi asupra eşecurilor tale, aşa încât pari profund întinat, dar adevărul adevărat este că orice îţi stăruie în minte este trecător. Vremelnic.

Conştiinţa ta nu poate fi niciodată permanent contaminată, nu mai mult decât poate fi apa.

Pe măsură ce vom explora paginile care urmează, adevărul încântător este că toate calităţile durabile ale minţii tale pot fi destul de diferite de ceea ce ai putea presupune tu. În realitate, conştiinţa ta este deopotrivă nemărginită şi strălucitoare, permiţând fiecărui gând sau senzaţie să apară, să stăruie şi apoi să treacă. Odată ce pătrunzi dincolo de ceea ce se ascunde sub această suprafaţă răvăşită, mintea ta are calitatea liniştii, care este, în realitate, infinită.

Şi dacă aceste afirmaţii par la fel de extravagante precum blana mea somptuoasă, lasă-mă să-ți mai spun un singur lucru,

dragă cititorule. De fapt, eşti o fiinţă a cărei natură imaculată constă chiar în dragostea şi compasiunea pură. La fel sunt și eu!

Capitolul 1

Nu-mi puteam crede ochilor! Sub taraba domnului Patel, la porţile Mănăstirii Namgyal, în acelaşi loc în care îl remarcasem pe vremuri de pe pervazul meu de la primul etaj, se afla cel mai grozav şi mai dungat motan din Dharamsala.

Oare chiar el era? Mambo, tatăl pisoilor mei? Fiinţa superbă, musculoasă care apăruse în viaţa mea pe când eram încă o felină tânără şi impresionabilă de la oraş şi care mai apoi dispăruse ca prin mister?

Paşii mei au zorit, ceea ce nu era de ici de colo. Strada pe care se afla Himalaya Book Café, unde îmi petrecusem după-amiaza, era cam în pantă. Nu mai eram chiar la prima tinereţe, iar lăbuțele mele betege mă dureau mai mult ca oricând.

De când eram mică şi am fost scăpată pe trotuar, şchiopătam cu lăbuţele din spate, pe care le simţeam stingheritoare şi care în ultima vreme începuseră să mă ardă.

Ignorând durerea, m-am îndreptat spre porţi cât de repede am putut. Cu tot acel du-te-vino al călugărilor de la intrare şi cu toate tarabele etalându-şi mărfurile direct în exterior, o pisică putea uşor să se facă nevăzută în agitaţia generală. În special una aşa de bine camuflată precum un motan.

Am grăbit şi mai mult pasul, ascunzându-mă după rândul de tarabe. M-am îndreptat spre cea a domnului Patel, ultima din

şir. Încercând să pătrund cu privirea printre picioarele în mişcare şi robe şi sariuri, căutam să iau urma oaspetelui neaşteptat.

Dar nu mai era acolo. Nici lângă trunchiul de copac de alături, unde obişnuia să se caţere. M-am oprit, supraveghind zona şi întrebându-mă unde să mă duc.

Brusc, din spatele unui coş de gunoi, la doar câţiva paşi la dreapta mea, am auzit un urlet grav. Era foarte ameninţător. Brusc, mi s-a zbârlit blana. Învârtindu-mă în jurul cozii, aproape pierzându- mi echilibrul, m-am trezit faţă-n faţă cu un motan feroce. Mai mult ca sigur nu era Mambo. Cu un chip sălbatic şi blana zburlită, întruchipa agresiunea în stare pură.

Mi-am arătat colţii. A scos un alt avertisment înfricoşător, încă şi mai tare, iar apoi mi-a sărit drept în faţă. Era la doar câţiva paşi distanță. Foarte aproape.

Instinctul a preluat comanda. Mi-am ridicat laba dreaptă şi am mârâit şi eu. De la taraba domnului Patel, oamenii se răsuceau spre noi, cu glasuri alarmate.

Intrusul, vrând să domine, mă fixă cu o privire plină de ură. Cum era tânăr şi suplu, era sigur că mă putea învinge.

Dar nu aveam de gând să cedez. Mai fusesem urmărită și în trecut. Învăţasem să nu dau bir cu fugiţii de la prima ameninţare. Rezistenţa mea părea însă să-l provoace şi mai tare. Mâniat peste măsură, s-a repezit cu ghearele scoase.

Oamenii ţipau. Şi apoi s-a auzit brusc ceva prăbuşindu-se! O senzaţie de umezeală rece. Picioare omenești interpunându-se între mine şi motan. Cineva aruncase o oală cu apă spre noi. Şi în clipa următoare am fost ridicată şi dusă după porţile de la Namgyal, apoi lăsată în curte. Am aruncat o privire și am văzut că motanul era alungat cu forţa.

Sunt câteva avantaje de a fi recunoscută drept Pisica lui Dalai Lama.

Cu ultima fărâmă de demnitate pe care o mai aveam, date fiind blana udă şi starea deplorabilă, am străbătut curtea spre locuinţa noastră. Durerea din toate cele patru labe era atât de mare, încât mă simţeam ca şi cum călcam pe cărbuni încinşi.

Am ocolit clădirea până la fereastra de la parter care era lăsată deschisă, servind drept intrarea mea privată. Odată ajunsă înăuntru, m-am oprit să mă ferchezuiesc. Apa care fusese aruncată asupra noastră fusese folosită la fiertul orezului pentru prânzul cuiva. Era lipicioasă şi cleioasă şi mirosea dezgustător. Ducându-mi o lăbuță la față, am simţit o umezeală acolo unde intrusul mă gheruise – din fericire, datorită blăniței mele dese nu fusesem rănită mai grav.

Câteva minute mai târziu, am urcat scările spre apartamentul pe care îl împărţeam cu Sfinţia Sa. De obicei, era inundat de căldură şi bunătate, dar azi camerele erau tăcute şi în semiîntuneric, căci Dalai Lama era plecat în călătorie. Şi aveau să mai treacă câteva zile până la întoarcerea sa.

În acea seară am stat pe pervaz, privind amurgul care se aşternea peste Namgyal, cu ochii aţintiţi asupra luminii verzi care ardea la capătul tarabei domnului Patel, şi mi-a părut tare, tare rău pentru mine.

***

Sfinţia Sa a revenit acasă câteva zile mai târziu şi viaţa şi-a reluat cursul firesc. Sosind spre sfârşitul dimineţii, Dalai Lama abia avusese timp să mă salute, că Oliver era deja în biroul său,

gata să-i facă o prezentare scurtă a oaspeţilor care aveau să sosească la prânz în mai puţin de o oră.

Subiectul întrunirii din acea zi era „Dharma în era digitală”, unul fascinant dacă nu aveai alte lucruri mai presante care să te preocupe. Or eu aveam unul.

În primul rând, acea ambuscadă extrem de neplăcută cu motanul mă răvăşise rău – nu mai fusesem vreodată ameninţată de vreo pisică. Mănăstirea Namgyal nu era un teritoriu locuit de alte pisici, de aceea fusese domeniul meu privat de când locuiam acolo. Apariţia unui motan care să se poarte de parcă era teritoriul lui era un lucru extrem de neplăcut.

Cea mai mare grijă erau durerile ca un junghi pe care le resimţeam ori de câte ori păşeam. Începuseră, ameninţător, în ziua ambuscadei cu motanul. Şi cu fiece zi păreau mai rele. Vizitele la Himalaya Book Café deveniseră atât de chinuitoare, încât începusem să mă întreb dacă o vizită pentru calcanul în sos meunière merita efortul, dată fiind durerea resimţită la fiecare pas. Numai urcatul şi coborâtul scărilor apartamentului nostru deveniseră un exerciţiu sfâşietor.

Dar nu m-am îndoit nicio clipă că lucrurile aveau să se îmbunătăţească odată cu întoarcerea Sfinției Sale. În ce fel însă nu aveam nicio idee. Dar aveam nevoie să petrec puțin timp de calitate cu Dalai Lama. Doar noi doi.

Starea de spirit din sufrageria lui Dalai Lama în răstimpul acelui prânz era aceeaşi ca întotdeauna când îi întâmpina pe oaspeţi, care răspundeau instantaneu luminii şi spontaneităţii sale, capacităţii sale de a le inspira propria bunăvoinţă. Guru din rețelele sociale, neurocercetători contemplativi, lama şi psihologi schimbau idei, în timp ce savurau o masă delicioasă pregătită în bucătăria din josul scărilor de către cele două femei

care deveniseră o adevărată instituţie în gospodăria Sfinţiei Sale – volubila și grandioasa doamna Trinci, chef de seamă, şi frumoasa ei fiică Serena.

Pe lângă Dalai Lama, cel mai mare fan al meu la Namgyal din cele mai timpurii zile ale vieţii mele fusese doamna Trinci. Italiancă de origine, cu un simţ dramatic, braţele zuruindu-i de brăţări de aur, mă răsfăţase cu bunătăţuri culinare delicioase, declarându-mă Cea Mai Frumoasă Fiinţă Care A Existat Vreodată, titlu de departe cel mai încântător, la care s-au mai adăugat multe altele de-a lungul timpului.

În urma unui infarct şi la sfatul doctorului ei, doamna Trinci venise la Dalai Lama pentru lecţii de meditaţie personale, devenind în timp o versiune a sa mai liniştită şi mai puţin frenetică – deşi nu mai puţin inimoasă. Atunci când fiica ei, Serena, se întorsese în Dharamsala, după ce lucrase ani întregi în cele mai renumite restaurante din Europa, doamna Trinci începuse să împartă cu ea povara muncii ei ca bucătar șef al Sfinţiei Sale. Habar nu aveam pe atunci că, odată atrasă în lumea Serenei, aveau să iasă la iveală cele mai uimitoare revelaţii ale vieţii mele.

Elegantă şi graţioasă, cu părul lung şi negru lăsat pe spate, încă de când am văzut-o prima dată pe Serena am fost captivată de energia ei plină de compasiune. În timp ce o ajuta pe mama ei să aibă grijă de oaspeţii de seamă ai lui Dalai Lama, devenise şi co-manager la Himalaya Book Café, alături de patronul acesteia, Franc. Ne-am împrietenit pe dată şi, de pe numeroase rafturi, unghere şi stâlpi de poartă, am devenit martora poveştii ei de dragoste cu extrem de inteligentul şi chipeşul om de afaceri indian pe care îl întâlnise la un curs de yoga – un bărbat a cărui modestie naturală a tăinuit faptul că era în realitate maharajahul din Himachal Pradesh.

Serena se mutase cu Sid – prescurtarea de la Siddhartha – odată ce el renovase pentru ei o locuinţă colonială, din zona muntoasă. Întâmplarea a făcut ca această locuinţă să fie la mică depărtare de Mănăstirea Namgyal.

În timp, am devenit conştientă de o legătură puternică cu Sid, dar şi cu Zahra, fiica sa în vârstă de 17 ani – prima soţie a lui Sid murise într-un accident de maşină cu mulţi ani în urmă. Zahra locuia departe de casă, la internat, revenind acasă doar în vacanţe. Încă de când am dat cu ochii de Zahra am adorat-o şi mi-a plăcut să-mi petrec timpul în casa lor.

Și de data aceasta, ca la toate întâlnirile de prânz ale lui Dalai Lama, propriile pofte nu mi-au fost ignorate. Șeful de sală Kusali a adus un mic bol la locul meu de pe pervaz. Masa de azi consta într-o caserolă cu cel mai delicios sos gros. În timp ce îl lipăiam zgomotos cu poftă, mai mulţi directori din Silicon Valley m-au privit amuzați. Și Sfinția Sa se uitase la mine de mai multe ori în timpul mesei, dar cu o expresie diferită. Deşi nu petrecuserăm prea mult timp împreună de când se întorsese, părea să simtă că nu eram tocmai bine.

Terminându-mi masa, mi-am spălat faţa – chiar şi dichisitul devenise dificil din pricina lăbuţelor atât de dureroase – şi m-am aşezat, aşteptând ca întâlnirea să ia sfârșit. Mă simţeam un pic mai bine acum, că aveam burtica plină de mâncarea delicioasă a doamnei Trinci.

Dar încă tânjeam după clipa în care aş fi fost doar eu cu Dalai Lama.

În cele din urmă, Tenzin și Oliver i-au condus pe oaspeți, care erau pregătiți de plecare. Sfinţia Sa îl rugase deja pe Dawa să le transmită complimentele sale bucătarilor şi să-i invite sus pentru a le putea mulţumi personal, gest care devenise o

tradiţie încântătoare. Nici nu plecaseră bine oaspeţii, că Dawa s-a și întors cu un mesaj.

– Doamna Trinci a plecat deja, Sfinţia Voastră, anunţă el.

– Şi Serena?

– Spune că doar a ajutat-o pe mama ei, aşa că nu îşi poate asuma meritele pentru această masă. Şi ştie că aţi fost plecat multă vreme, aşa că îşi dă seama că sunteţi foarte ocupat.

Dalai Lama dădu din cap. Nu era nicidecum prima dată când o invitaţie de mulţumire fusese refuzată, chiar şi în cel mai diplomatic mod. Timp de câteva clipe Sfinţia Sa rămase în scaunul său cu o expresie gânditoare – oare înţelegea ceva ce mie îmi scăpa? – şi apoi se uită direct spre mine. Ridicându-se, zise:

– Cred că ar trebui să mergem s-o vedem, nu-i aşa, Leu de Zăpadă?

În timp ce se îndrepta spre uşă, am sărit jos de la locul meu, pregătindu-mă pentru durerea inevitabilă a aterizării. Am străbătut împreună apartamentul şi apoi coridorul care trecea pe lângă asistenţii săi. Am încercat din răsputeri să umblu normal, deşi fiecare pas era mai dureros ca niciodată. Era o adevărată tortură să calc mai ales pe labele din spate.

Am coborât pe scări, apoi am luat-o de-a lungul unui coridor, spre bucătăria VIP: Sfinţia Sa se opri în prag, privind-o pe Serena trebăluind. Prânzul de azi fusese pregătit și servit, dar acum se planifica un altul, pentru o vizită a lui Aga Khan peste numai trei zile, ceea ce era cauza unei asemenea agitaţii. Serena deschidea dulapuri, verifica conţinutul lor, consulta o listă, scria ingrediente de care era nevoie şi cerceta rafturile frigiderului. Era atât de preocupată, încât trecu ceva timp înainte să-şi ridice privirea şi să-şi dea seama că nu era singură.

– O! Sfinţia Voastră!

În timp ce-şi împreună mâinile la piept, se înroşi la faţă.

– Draga mea Serena!

Dalai Lama se îndreptă spre ea şi o îmbrățișă. Privind în jos, Serena mă zări la picioarele Sfinției Sale.

– Şi văd că şi mica Rinpoche a coborât, observă ea, în timp ce se eliberau din îmbrăţişare.

– Masa a fost minunată! o privi Dalai Lama cu atenţie.

– Mulţumesc!

– În special felul principal.

– Stroganoff vegetarian. Sosul face totul.

Cu părul lung ascuns sub boneta de chef şi fără urmă de machiaj, această Serena părea foarte diferită de cea care întâmpina clienții la Himalaya Book Café sau care îşi conducea afacerea cu pachete de mirodenii din biroul de deasupra cafenelei. Dar astăzi chipul ei trăda o tensiune, o preocupare îi întuneca privirea.

– Nu sunt niciodată prea ocupat să te văd, zise Dalai Lama. Dar poate că tu eşti prea ocupată pentru mine?

Pe chip i se amestecau umorul cu grija.

Sfinţia Sa o ştia pe Serena de când era o fetiţă. Doamna Trinci, care rămăsese văduvă de tânără, o aducea să-şi facă temele pe băncuţa din bucătărie, în timp ce ea pregătea mesele. În acele vremuri de început, mult înainte să-mi fac eu apariţia, mi se spusese cum Serena fusese atrasă spre Dalai Lama, aşa că acesta devenise o figură paternă pentru ea.

În ciuda faptului că-şi petrecuse peste zece ani în Europa, croindu-şi propriul drum în lume, atunci când a revenit la Dharamsala, legătura ei cu Sfinţia Sa era la fel de puternică ca

oricând. Erau ca o familie și, pentru că Dalai Lama îi cunoștea fiecare expresie, Serena încerca acum să-i evite privirea.

– Îmi pare rău, Sfinţia Voastră, nu vreau să vă supăr.

El ridică din umeri, arătând că nu era cazul.

Concentrându-se din nou asupra listei şi asupra dulapurilor, ea recunoscu în cele din urmă:

– Sunt destul de stresată zilele astea.

– Prânzul cu Aga Khan? întrebă Dalai Lama.

Serena respinse imediat sugestia.

– Nu, n-are nimic de-a face cu asta.

Şi îşi mută privirea, oriunde altundeva, dar nu spre el. Apoi, muşcându-şi buza, zise oarecum rezervată:

– E vorba de afacere.

– Te ține foarte ocupată? întrebă Sfinţia Sa, pe un ton compătimitor.

– Nu destul de mult, îi aruncă ea o privire. După cum ştiţi, la început a fost înfloritoare. Ne-am dublat profitul în primii trei ani, însă acum ne-am împotmolit.

Ideea cu pacheţelele de condimente apăruse atunci când turiştii au întrebat despre sosurile delicioase, marinatele şi condimentele care le făceau mâncărurile pregătite la Himalaya Book Café atât de irezistibile. Consultându-se cu bucătarii rezidenţi ai cafenelei, fraţii nepalezi Jigme şi Ngawang Dragpa, Serena concepuse modalităţi de a face pachete cu amestecuri de condimente care puteau fi livrate global prin comandă poştală. Atunci când Sid a deschis calea către producători de condimente locali cu preţuri de angro, brusc aveau o afacere.

Un brand frumos şi un serviciu de livrare eficient au făcut din Himalaya Book Café un loc cunoscut în toate cele patru colţuri ale lumii. Şi după ce Sid şi Serena s-au căsătorit acum doi ani,

au decis ca toate profiturile din afacere să fie utilizate ca sprijin oferit tinerilor în pregătirea necesară găsirii unui loc de muncă.

– Eşti îngrijorată pentru copii? întrebă Dalai Lama.

– Sunt atât de mulţi! îşi ridică vocea Serena. Şi au ajuns să depindă de noi. Suntem ultima lor şansă!

Într-o clipă devenise la fel de pasională ca doamna Trinci – o asemănare la care fusesem martoră adesea.

– Iar vânzările... au scăzut! zise ea emfatic. Ne-am întors acolo unde eram acum un an. Ba chiar cu un an şi jumătate!

Neputând să se liniştească, se îndreptă cu paşi mari spre celălalt capăt al bucătăriei ca să-şi ia geanta. Un gest inutil de altfel, căci o aduse înapoi, trântind-o lângă listă.

– Nu doar un lucru ne afectează afacerea, ci mai multe, fulgerară ochii ei întunecaţi. Lipsa de entuziasm a clienţilor, competiţia masivă. Suntem expulzaţi prin lege de pe anumite pieţe. Numai săptămâna trecută a apărut o nouă lege a biosecurităţii şi ne-am pierdut toţi clienţii din Australia.

Îşi ridică palmele în sus.

– Peste noapte!

Mi-am ridicat privirea spre Dalai Lama. Nu era Serena pe care o ştiam. Nu-mi mai văzusem prietena – al cărei nume păruse întotdeauna atât de potrivit – într-o asemenea stare. Observându-l pe Sfinţia Sa, am simţit că înţelesese mult mai mult decât ceea ce-i spusese Serena. Şi pentru prima dată am avut o bănuială că poate exista un motiv mult mai profund pentru frustrarea ei. Lucrul despre care vorbea era doar un substitut pentru un alt motiv al anxietăţii.

– În tot acest timp..., arătă ea cu mâna spre afară, lista noastră de aşteptare pentru copii care au nevoie de o pregătire elementară în IT este din ce în ce mai lungă!

Cu fălcile încleştate şi o venă pulsându-i la gât, părea la capătul puterilor.

– Mă uit la feţişoarele lor şi ştiu cât de multă nevoie au de ajutorul meu, dar pur și simplu nu pot să îndrept situaţia!

Îşi ridică mâinile spre cap.

– Am încercat orice în speranţa că o să meargă ceva. Alţi oameni promit solemn să facă una-alta. Îţi pui toate speranţele pentru că îţi doreşti cu disperare să devină realitate...

Cu umerii căzuți, păru dintr-odată pe punctul de a se prăbuși. Ochii i se umplură de lacrimi. Se întoarse cu faţa spre Dalai Lama, pe chip citindu- i-se nefericirea.

– Simt că dezamăgesc pe toată lumea, zise ea.

Sfinţia Sa rămase tăcut pentru o clipă, învăluind-o cu atenţia lui binevoitoare.

– Mai ales pe Sid, zise ea uşor, privind spre mine cu o afecţiune caldă, maternală, care îmi era mult mai familiară.

Am înțeles brusc ceea ce sesizase deja și Sfinția Sa și am simțit ca și cum se produsese în cameră o schimbare care ne-a făcut pe toți să ne dăm seama de ceea ce se discuta de fapt: cauza mai adâncă a nefericirii Serenei.

Atunci când Sid și Serena s-au căsătorit, nu au tăinuit dorinţa lor de a-şi întemeia o familie cât mai repede posibil. La numai câteva luni de la căsătorie, mulți dintre prietenii lor așteptau deja vestea că Sid și Serena vor avea un copil. Cu toate acestea, doi ani mai târziu lucrul acesta încă nu se concretizase.

– Ai vorbit cu Sid? întrebă uşor Dalai Lama.

– Vorbim despre asta tot timpul.

– Nu simte că... îl dezamăgeşti?

Ea dădu din cap nefericită.

– Îl ştiţi pe Sid. Nu ar spune niciodată aşa ceva. Este un gentleman perfect.

Dalai Lama îi luă una dintre mâini într-ale sale cu cea mai mare blândeţe.

– Adesea, cea mai mare suferinţă a noastră este cauzată chiar de noi înşine.

– Cauzată de noi înşine? zise ea, cu ochii mari.

– Poate din pricina ataşamentului.

Expresia Serenei deveni plină de durere.

– Nu e ca şi cum sunt disperată după un Maserati!

– Nu, nu, dădu din cap Sfinţia Sa. Lucrurile materiale sunt doar una din sursele ataşamentului. O cauză mai frecventă este ataşamentul de rezultate.

– Rezultate?

– Să iasă lucrurile aşa cum ne dorim.

– Şi dacă nu este vorba numai despre mine? obiectă ea, retrăgându-şi repede mâna dintr-ale lui. Dacă sunt implicaţi alţi oameni?

– Asta nu e o judecată morală..., încercă el s-o liniştească.

– Mie aşa mi se pare! izbucni ea. Sună ca o judecată în toată regula!

Îndreptându-se spre masă, înşfăcă lista pe care o făcuse şi o aruncă în geantă. Apoi îşi scoase boneta de bucătar şi o aruncă spre chiuvetă.

– Ştiţi, este exact genul de conversaţie pe care nu vreau să-l am..., îi zise ea, cu ochi scăpărători. De aceea nu am

urcat, pentru că nu am nevoie să mi se spună ce gândesc. Că schimbându-mi gândirea totul va fi bine şi frumos. Uneori viaţa este pur şi simplu o porcărie – şi nimic mai mult!

Zicând asta, părăsi bucătăria și trânti uşa în urma ei.

M-am holbat la uşă, cutremurată de ceea ce tocmai văzusem. În cei de şapte ani de existenţă alături de Dalai Lama, nimeni nu îl părăsise aşa de furtunos, şi cu atât mai puţin nu trântise astfel ușa. Şi în niciun caz nu mă aşteptam ca acea persoană să fie senina Serena.

Sfinţia Sa se întinse să-mi mângâie ceafa.

– Atâta suferinţă, observă el uşor. Fie ca ea să se elibereze curând de furie şi de ataşament.

***

În acea după-amiază, Dalai Lama oficia hirotonisirea călugărilor, în templu. Am rămas pe pervazul meu, moţăind şi aşteptând clipa în care aveam în sfârşit să fiu singură cu el. Şi, în timp ce aşteptam, scena din bucătărie îmi tot revenea în minte. Nefericirea Serenei. Încercarea Sfinţiei Sale de a ajuta. Vocea ei ridicată şi uşa trântită.

Furia şi ataşamentul, cele două stări de care el dorise ca ea să se elibereze erau considerate iluzii în budismul tibetan – o iluzie fiind orice factor mental care tulbură pacea minţii. Se spune că ambele au aceeaşi cauză: credinţa că lucrurile, oamenii sau situaţiile posedă calităţi inerente care le fac dezirabile, caz în care ni le dorim, sau indezirabile, caz în care nu le dorim. Mi-am petrecut nenumărate ore ascultându-l pe

Dalai Lama explicând aceste principii de bază oamenilor. Şi Serena le cunoştea prea bine.

Când venea vorba de aplicarea lor în viaţa de toate zilele, lucrurile nu mai erau aşa de clare. Pacea minţii Serenei era tulburată – nu exista nicio îndoială în privința asta. Dar dacă nefericirea ei nu era cauzată de ceea ce credea despre ea? Dacă durerea era pricinuită de grija pentru ceilalţi? Ce avea budismul de spus despre asta?

În plus, dorinţa de a avea un copil nu era un instinct feminin firesc, ceva ce era mai profund decât un gând sau un concept? Dacă de data asta Sfinţia Sa se înşela?

Nu a trebuit să aştept prea mult un răspuns. Când amurgul se aşternu peste curtea Namgyal, Sfinţia Sa se întoarse acasă. Tenzin veni să aprindă lămpile din apartamentul nostru şi apoi se duse să-i aducă o ceașcă de ceai verde Sfinţiei Sale; deodată, se auzi un ciocănit familiar la uşă. Amândoi ne ridicarăm privirile.

– Îmi pare atât de rău!

Era Serena, cu fața pământie şi plânsă.

– Nu ştiu ce m-a apucat!

Pășind din cealaltă parte a camerei, Sfinţia Sa gesticulă spre ea şi începu să chicotească.

– Tu!

Apoi arătă spre uşă şi se făcu că o trânteşte.

– Bang!

Ea clătină din cap îndurerată.

– Mă veţi ierta vreodată?

El îşi deschise braţele, iar ea se îndreptă spre el. În timp ce se îmbrăţişau, ea începu să spună:

– Vreau doar să ştiţi...

– Da, da, o întrerupse, bătând-o pe spate. Nu e nevoie de vorbe.

Puţin mai târziu, Tenzin le aduse amândurora ceai şi ei se aşezară, faţă-n faţă, la masă.

– Ştiu că aţi spus că ataşamentul este cauza suferinţei mele, începu Serena.

Dalai Lama o privi grav.

– Fără judecată, zise el.

– Vreau doar să înţeleg.

Făcu o pauză, încercând să-şi pună ordine în gânduri.

– Chiar vreau să-i ajut pe alții – de pildă pe aceşti copii care au nevoie de pregătire. Şi fac tot posibilul ca afacerea să meargă în beneficiul lor. Aşadar, cum este posibil să nu te ataşezi?

Sfinţia Sa zâmbi şi apoi zise simplu:

– Înţelegând că pacea minţii tale și fericirea ta nu depind de asta.

Ea rumegă asta în tăcere, apoi îşi plecă capul.

– Sună un pic cam rece. Lipsit de compasiune.

Dalai Lama ridică din sprâncene.

– Compasiunea este dorinţa de a elibera fiinţele de suferinţă.

– Da.

– Suntem mai capabili să-i ajutăm pe alţii atunci când mintea ne este calmă şi aşezată sau atunci când este foarte agitată?

Şi desenă cu mâna în aer valuri care coboară şi urcă.

Serena îşi înclină capul.

– Pentru binele propriu şi al altora, dacă dorim să practicăm adevărata compasiune, avem nevoie de o minte calmă, zise ea. Este esenţial. În plus, nonataşamentul este în concordanţă cu adevărul.

Aplecându-se în faţă de pe scaun, Sfinţia Sa o studie cu atenţie pentru câteva clipe.

– Mi-aduc aminte de vremea când ai revenit din Europa.

Serena zâmbi.

– Erai acasă în Dharamsala. Fără job. Fără – cum ziceai tu – iubit? chicoti el.

– Una dintre cele mai fericite perioade din viaţa mea! zise ea.

– Foarte fericită, deşi nu ajutai niciun copil să dobândească abilităţi de lucru la calculator.

Ea dădea din cap.

– Nu mă gândeam la lucrurile astea pe vremea aia.

– Păi vezi – niciun rezultat, şi totuşi liniştită, foarte fericită. Cele două – şi îşi ridică palmele în sus, la ceva distanţă una de alta – nu au legătură. Doar atunci când inventăm o legătură este o problemă. Atunci când spunem: „Sunt fericit doar când se întâmplă asta” sau „Mă simt împăcat doar dacă se întâmplă asta”, noi înşine ne provocăm probleme. Ataşamentul apare atunci când credem că o persoană, un lucru sau un rezultat sunt necesare pentru fericirea noastră. În acel moment, transformăm acea persoană, acel lucru sau acel rezultat într-o sursă de suferinţă. Riscăm să fim înrobiţi de ea. Mult mai bine ar fi să gândim: sunt deja posesorul fericirii şi păcii interioare. Cât de minunat să am această persoană,

acest lucru sau acest rezultat în viaţa mea! Dar acestea nu sunt necesare fericirii mele profunde.

Serena dădea uşor din cap.

– Şi îţi voi spune secretul nonataşamentului, îi sclipiră ochii lui Dalai Lama. Atunci când suntem capabili să reţinem un rezultat în sufletul nostru cu un nonataşament firesc, este mult mai probabil să obținem acel rezultat. Agăţarea de ataşament nu numai că va cauza nefericire, ci şi insucces.

Urmărindu-i fiecare cuvânt cu atenţie, Serena îl întrebă:

– Chiar şi când e vorba de eşecul de a rămâne însărcinată?

– Desigur! dădu Dalai Lama din cap, afirmând ceea ce era evident. În clipa asta, pentru tine este prea mult stres.

– Mi-am făcut multe griji în ultima vreme. S-au petrecut atât de multe lucruri îngrozitoare într-un timp aşa de scurt.

– Atunci e timpul pentru renunţare, zise Sfinţia Sa, timpul să te îndepărtezi de adevăratele cauze ale suferinţei tale.

– Care nu sunt problemele cu pacheţelele de mirodenii. Sau... asta, îşi atinse ea abdomenul. Ci ataşamentul faţă de felul în care aş dori să stea lucrurile?

– Exact. Renunţarea vine atunci când decizi că te-ai săturat, când recunoşti în cele din urmă că nefericirea ta nu vine din exterior, ci din propria minte. Din nemulţumirea faţă de cum stau lucrurile şi dorindu-ţi să fie diferite. Renunţarea vine atunci când ne îndepărtăm de suferinţa resimţită din cauza ataşamentului nostru faţă de felul în care credem că ar trebui să stea lucrurile sau din cauza amărăciunii faţă de felul în care sunt. Ai putea spune că renunţarea este începutul călătoriei noastre interioare.

În loc să ne concentrăm asupra circumstanţelor exterioare, privim în interior.

– În sufletul meu cred că știam că trebuie să renunţ.

– Renunţă, renunţă, încuviinţă Sfinţia Sa. Cu cât renunţăm, cu atât avem mai multă linişte, îşi atinse el inima.

Serena îl privi pe Dalai Lama cu o expresie de recunoştinţă, apoi se ridică.

– Acum ar trebui să vă las în pace, v-am răpit destul de mult timp azi.

Aruncând o privire spre pervaz, mă văzu stând tolănită și privindu-i.

– Sunt sigură că vă doriţi ceva timp de calitate cu mica Rinpoche, zise ea.

În timp ce Sfinţia Sa se ridică din scaun, Serena se aplecă să mă mângâie. I-am răspuns întinzându-mi deopotrivă braţele şi picioarele, intenţionând o extindere fremătătoare a burticii. Dar în timp ce mă lungeam, gheara de la laba dreaptă din faţă mi se prinse în verigheta ei. O durere ascuţită îmi zgudui toată partea dreaptă. Eram în agonie.

– Rinpoche! zise Serena îngrozită, în timp ce scoteam un ţipăt.

Aplecându-se, îmi studie cu atenţie lăbuţa. Sfinţia Sa se aplecă și el asupra mea. Amândoi observară acelaşi lucru simultan. Sprâncenele Sfinţiei Sale se ridicară în semn de alarmă, iar fruntea Serenei se încruntă a îngrijorare.

– O, micuţa mea! se văită ea, întorcându-se spre Dalai Lama. Uitaţi-vă cât sunt de lungi.

Şi clătină din cap.

– Mi s-a părut mie că felul în care mergea în după-amiaza asta nu era chiar normal.

– Aţi fost plecat săptămânile astea şi nimeni n-a avut grijă de ea.

– Trebuie să acţionăm imediat, zise Sfinţia Sa cu o expresie serioasă. Imediat.

Eu, dragă cititorule, nu sunt o pisicuță care acceptă uşor să fie ţinută strâns în timp ce ghearele îmi sunt tăiate. Chiar dacă persoana care mă ţine este Dalai Lama şi persoana care execută tăiatul este soţia maharajahului din Himachal Pradesh. Dar oricât mă zvârcoleam şi mă agitam, nici gând să scap din strânsoarea Sfinției Sale sau de foarfecele Serenei. Una câte una, au stăruit la fiecare lăbuţă, până ce-a fost tăiată și ultima gheruță.

De îndată ce m-au pus jos, am năvălit furtunos spre biroul lui Dalai Lama, atât cât mă puteau ţine lăbuţele mele gri, cu urechile lăsate pe spate. Biroul era locul meu de siguranţă. Sub el, deveneam inaccesibilă braţelor umane. Şi totuşi, chiar când mă îndreptam spre el, am devenit conştientă de ceva: durerea din lăbuţe dispăruse. Complet. Nu mai era nici urmă de disconfort.

Mi-am inspectat lăbuţele lingându-le. Şi, în timp ce o făceam, mi-am dat seama că, încetul cu încetul, mă obişnuisem ca ghearele mele să iasă în afară. Crescuseră puţin, apoi încă puţin şi mă obişnuisem într-atât cu ele, încât ajunsesem să le ignor.

Serena îşi puse foarfeca în geantă şi se pregăti să plece.

– Cea mai mare suferinţă este cea provocată de noi înşine. Nu asta spuneaţi în dimineaţa asta? întrebă ea pe un ton ciudat. Şi chiar atunci când încerci să ajuţi...

Privind cu atenţie printre picioarele biroului, l-am văzut pe Sfinţia Sa pretinzând a fi eu, întinzând unul din braţe, cu degetele încordate. Apoi simulă o uşă trântită.

– Bang! râse el. La fel, la fel.

Bineînţeles că nu! Eram indignată. Nu se pot echivala cele două acţiuni! Sau poate că da?!

– Este posibil să te ataşezi de ataşament? întrebă Serena, punându-și geanta pe umăr.

– O, da, zise Dalai Lama. Uneori, lucrurile de care ne ataşăm cel mai tare sunt cele care ne rănesc cel mai mult. Dar continuăm să ne ataşăm pentru că nu credem că există o altă cale.

Întorcându-se gânditor, murmură:

– Aceasta este marea tristeţe a samsarei. O persoană poate muri de foame într-o cameră, chiar dacă de-a lungul coridorului există o bucătărie cu toată mâncarea pe care o poate consuma. Dar trebuie să meargă ea însăşi la bucătărie. Trebuie să creadă că este acolo. Trebuie să vină un moment în care să spună: „Destul cu suferinţa, trebuie să încerc altceva!”

***

Există un ritual anume prin care eu şi Sfinţia Sa ne încheiem ziua. Înainte să ne retragem la culcare, el intră în bucătărioara sa, echipată cu doar câteva ustensile culinare esenţiale, îşi pune o felie de pâine în toaster şi apoi pune ceainicul pe foc.

Dacă nu l-am urmat deja, aroma pâinii din toaster mă stârneşte din locul în care mă aflu şi mă aduce la picioarele sale. Odată ce pâinea se prăjeşte – spre deplina mea delectare,

pentru că Dalai Lama nu mănâncă seara –, taie un colţişor pentru mine şi îl acoperă cu unt, apoi îl pune pe o farfurioară dinaintea mea.

Amândoi ne bucurăm de timpul petrecut împreună, Sfinţia Sa stând la o măsuţă şi sorbind ceai, în timp ce eu îmi ronţăi pâinea cu unt cu mare încântare.

– Îmi pare rău că nu am fost aici pentru tine, micuţa mea, zise el, odată ce mi-am terminat cina şi mi-am ridicat privirea spre el. Ghearele tale au crescut atât de mult.

Mă privi gânditor, pe când îmi lingeam laba dreaptă din faţă, savurând felul în care limbuţa mea putea atinge nestingherită pernuţele catifelate.

– Şi noi oamenii trebuie să fim vigilenţi, exact ca voi, observă el, în timp ce mă spălam pe faţă. Gândurile ne sunt precum ghearele. Ele pot fi de mare ajutor atunci când ne transformăm mintea în lucruri, dezvoltăm idei, ne propunem obiective, ne exprimăm emoţiile. Dar, dacă nu avem grijă, aceleaşi gânduri pot deveni sursa celei mai mari suferinţe. Nu ne mai ajută să acţionăm cu sens, ci devin cauza suferinţei induse de noi înşine. Pisici sau oameni, suntem la fel.

Se aplecă și mă ridică în poală, apoi îmi prinse în mână lăbuţa stângă din faţă şi o întoarse pe toate părţile, privind cu mare atenţie la ghearele mele proaspăt tăiate.

– Asta înseamnă renunțarea: atunci când ne săturăm de suferinţă şi ne dorim un nou început, zise el.

L-am fixat cu o privire albastră ca safirul, plină de devoţiune.

Se aplecă să mă atingă cu obrazul, murmurând uşor:

– Ai putea spune că este prima lege – prima lăbuţă – a succesului spiritual. Ce crezi, micul meu Leu de Zăpadă?

Când mă aşează din nou pe podea, am fost lovită de una dintre acele manii energice la care suntem uneori predispuse noi pisicile, în special după ce ne-am înfruptat dintr-o bucăţică delicioasă. Mai ales atunci când e o ocazie festivă.

Mi-am arcuit spatele, i-am aruncat o privire peste umăr, apoi am ţâşnit din bucătărie, alergând de-a lungul coridorului cât de tare mă ţineau lăbuţele mele gri. Trecuseră multe săptămâni de când mă gândisem să fac aşa ceva. Şi, în timp ce alergam, mă simţeam minunat de liberă, neîmpovărată, eliberată de durere.

Dacă ceea ce simţeam era renunţare, era minunat! Îmi doresc să fi experimentat prima lăbuţă a succesului spiritual mult mai devreme!

În urma mea, în uşa bucătăriei, Dalai Lama râdea cu lacrimi.

Capitolul 2

Dragă cititorule, eşti o fiinţă extraordinară? Deţii puteri de percepţie neobişnuit de acute? Pătrunderi lucide în mintea celorlalţi? Te trezeşti adesea observând cum acţionează karma în vieţile celor din jurul tău, cu omniscienţa neclintită a unei pisici care urmărește de pe pervaz vreo dramă din curtea de dedesubt?

Dacă scuturi din cap, convins fiind de faptul că nu ai asemenea abilităţi, atunci crezi cumva că ai putea să le dezvolţi?

Ar putea părea nişte întrebări indiscrete, idei care te-ar pune în încurcătură. Din păcate, multe fiinţe se subestimează şi îşi subapreciază potenţialul, trecând prin viaţă fără să-și dea seama de adevărata lor valoare.

Dacă nu ştii deja asta, vei descoperi curând că eu nu sunt o pisicuță care să sufere de o stimă de sine scăzută. Nu văd niciun rost în falsă modestie sau în pretenţia de a fi altfel decât extrem de frumoasă, irezistibilă şi fermecătoare sau, ca s-o spun mai simplu, cea mai populară fiinţă din toată Dharamsala.

Dar nici măcar eu nu eram conştientă cât de remarcabilă sunt. Cu atât mai puţin de potenţialul meu spectaculos. Un potenţial pe care, fie că o crezi sau nu, dragă cititorule, îl împărtăşeşti cu mine în egală măsură.

A fost nevoie de un anume lanţ de evenimente pentru a deveni conştientă de toate aceste lucruri, începând cu primele ore ale unei nopţi de joi obişnuite.

Fără îndoială că ai auzit de vechea zicală: „Cine se scoală de dimineață departe ajunge”. Ei bine, Dalai Lama a luat această idee în serios. Nu numai că adoarme la o oră la care majoritatea oamenilor abia îşi iau cina, ci şi se scoală la ora 3.00 dimineaţa, un moment în care lumea este în toiul seninătăţii sale, și meditează timp de cinci ore.

Acest ritm nocturn mi se potriveşte perfect, deşi nu aş pretinde că sunt partenerul său constant de meditaţie. Sunt dăţi în care îmi fac drum prin întuneric spre pervazul meu preferat şi de acolo veghez asupra curţii preaiubite, care devine magică în lumina stelară eterică. Sau fac vizite în bucătărie, pentru o nevoie urgentă de biscuiţi. Sau pur şi simplu mă ghemuiesc lângă Sfinţia Sa pe covoraş şi îi acompaniez recitarea de mantre cu un tors apreciativ.

În acea noapte de marți sau, ca să fiu mai exactă, în acea dimineaţă de miercuri, eram încă cufundaţi în somn, când am fost trezită de un ţipăt. Unul atât de pătrunzător, încât pentru o clipă m-am întrebat dacă nu cumva visasem. Ridicându-mi capul, m-am oprit, absorbind liniştea nopţii. Pentru câteva momente, nu există decât pacea netulburată a zorilor.

Apoi am auzit din nou. Chiar din interiorul clădirii! Am sărit din culcuş şi am ieşit din dormitor cât de repede mi-au permis lăbuţele mele şubrede.

Am recunoscut acel sunet, care mi-a trezit cele mai elementare instincte. Zorind paşii spre uşa de la camera Sfinţiei Sale, ţipetelor iniţiale li se alăturară voci electrizante, exact aşa cum mi le imaginasem.

Din impuls, am început să zgârii uşa. Deşi credeam că este în zadar, merita să încerc. Pe timpul zilei, dacă uşa era închisă, era mereu cineva prin preajmă care s-o deschidă. Dar acum era miezul nopţii şi întregul loc era bine zăvorât.

Mi-am ridicat capul şi am adulmecat în aer. Îmi imaginam doar sau era prezenţa respingătoare pe care o puteam simţi încă de aici? Ţipetele se înteţiră. Şi mi-am dat seama ce se petrecea. Un şobolan intrase în bucătărie şi găsise ceva. Fusesem trezită chiar în clipa în care îşi anunţase descoperirea. Acum alţii se adunaseră în jurul lui. În câteva clipe, jos avea să fie o adevărată frenezie!

Nu era nicio opreliştе pentru ei. M-am îndreptat spre dormitor şi am sărit direct pe Dalai Lama, care era cufundat în somn. Încercă să mă alunge de pe el, dar i-am păşit pe braţ, apoi pe piept, tot împungându-l prin cearşaf şi pătură. Mi-am întins o lăbuţă şi l-am atins pe obraz, mai întâi uşor, apoi insistent.

Când toate aceste gesturi nu avură efectul dorit, i-am mieunat implorator chiar în faţă. Asta îl făcu să se trezească! În câteva clipe, se ridică în capul oaselor.

– Ce s-a întâmplat, micul meu Leu de Zăpadă?

Ce s-a întâmplat?! Era surd? Oi fi mieunat eu la câţiva centimetri de urechea sa, dar cum de putuse să-şi continue somnul cu tot zgomotul acela din bucătărie?

Am sărit din pat şi m-am îndreptat spre uşă. Am aruncat o privire peste umăr, ca să mă asigur că mă urma. Ne-am îndreptat împreună spre uşa de la intrare. Ţipetele deveniseră acum delirante. Oare câţi puteau fi acolo? Şi mai exact ce distrugeau?

Hotărând că nu era timpul pentru ambiguitate, de îndată ce am ajuns la uşa de la intrare, am început s-o zgârii cu gheruţele.

– O, nu, micuţo. Nu acum. E miezul nopţii.

Exact! Şi, pentru prima dată de când locuiam acolo, şobolanii făceau tărăboi.

Nu știam dacă Sfinţia Sa era încă adormit sau dacă a ales să ignore ceea ce se petrecea. Dar, continuând să zgârii, m-am trezit îndepărtată de lângă uşă, purtată prin apartament, dusă într-o mică spălătorie şi aşezată uşor într-o litieră.

– Aşa, zise Dalai Lama. Nu e nevoie să ieşi afară.

Şi se întoarse în pat.

M-am întors de îndată la uşa de la intrare. Am dat târcoale, am zgâriat şi mi-am agitat coada. Pentru o vreme, m-am ghemuit, respirând aerul care trecea pe sub uşă, adulmecând mirosul invadatorilor, fără nicio putere să fac ceva în privinţa lor.

Eram înfuriată şi frustrată. Dar, mai mult ca orice, eram confuză. Părea că Sfinţia Sa ignora cu totul faptul că locuinţa sa era invadată de nişte nenorociţi de şobolani. Parcă nu-i păsa deloc!

A doua zi, atunci când primi inevitabila veste că rozătoarele îşi făcuseră drum prin fereastra deschisă spre cămară, distrugând pungi de zahăr, nuci şi fructe proaspete, Dalai Lama ridică din sprâncene. Apoi, după câteva clipe, se întoarse spre mine cu o expresie gânditoare.

Într-adevăr, îl priveam impasibilă, cu cei mai imperturbabili ochi albaştri. Făcusem tot posibilul să-i spun, dar nu a părut să priceapă grozăvia, în ciuda ţipetelor clare. Da, litieră îmi trebuia!

***

Noi pisicile suntem cele mai versatile creaturi, care ştim exact cum să ne simţim ca acasă într-o mare varietate de locuri. Stă în firea noastră enigmatică să trecem de la un rol la altul, manifestând în mod surprinzător diferite identităţi, în funcţie de locul în care ne aflăm sau de ce anume facem. În felul ăsta, nu suntem niciodată definite cu exactitate, categorisite, acuzate de predictibilitate, cu excepţia, poate, a faptului de a fi cu totul imprevizibile.

Altfel de ce atât de multe pisici sunt cunoscute sub mai multe nume? În cazul meu, când sunt santinelă pe pervazul Sfinţiei Sale, mă cheamă „Leul de Zăpadă”, iar când stau cocoţată pe dulapul din biroul asistenţilor săi, am un titlu mai formal, „Pisica Sfinţiei Sale” sau, pe scurt, PSS, tot așa cum Sfinţia Sa are în corespondența oficială titlul formal Sfinția Sa Dalai Lama, pe scurt, SSDL. La Himalaya Book Café, sunt venerată ca „Rinpoche”, un titlu tibetan care înseamnă „preţios” şi este acordat mult-iubiţilor lama.

Mai există un loc în care îmi place să îmi fac apariţia, aproape întotdeauna la apus, pe un balcon care oferă cea mai minunată privelişte a munţilor Himalaya, vârfurile lor îngheţate reflectând culorile superbe ale soarelui care apune. Acel loc este Şcoala de Yoga Downward Dog, unde sunt cunoscută ca „Swami”. Şi da, uneori sunt chiar împodobită cu flori.

Descoperisem studioul de yoga într-o seară în care am urmărit-o pe Serena după ce îşi terminase ziua de lucru la Himalaya Book Café. Intrigată de felul în care își transforma înfăţişarea în mai toate serile – ieșind din birou îmbrăcată cu haine negre de yoga, cu părul prins în coadă –, curiozitatea m-a învins. Era una din acele seri lungi în care Dalai Lama era plecat în călătorie, aşa că nu mă aştepta nimic acasă.

Nu voi uita niciodată scena care mă aştepta în vârful unei coline abrupte la acea primă vizită. Se afla acolo un bungalou modest, cu un semn pe care se putea citi în litere şterse: „Şcoala de Yoga Downward Dog”. Înăuntru era un mic coridor, mobilat doar de un suport de pantofi. Apoi, dincolo de o perdea de mărgele, o cameră foarte mare, cu o vedere panoramică spre munţii Himalaya. Uși rabatabile fuseseră deschise, iar înăuntru, în poziția Virabhadrasana II – sau postura Războinicului, a doua variantă –, am văzut un bărbat cu părul alb şi tuns scurt, cu chipul bronzat, nemarcat de trecerea anilor și cu cei mai vibranți ochi albaștri.

Se pare că avem un oaspete, remarcase el, cu un ușor accent german, dând cu ochii de mine în oglinda de la podea până în tavan.

Deși în mod normal pisicile nu au acces în studio, pentru mine s-a făcut o excepție, căci Ludo a simţit instantaneu o legătură între noi. Ludo înfiinţase studioul de yoga la începutul anilor 1960. Venise la Dharamsala la cererea prietenului său Heinrich Harrer, faimos pentru *Şapte ani în Tibet*. Prin Harrer, Ludo îi fusese prezentat lui Dalai Lama, care îl încurajase să pună bazele studioului. Legătura dintre Ludo şi Sfinţia Sa a mers dincolo de asta, aşa cum aveam să descopăr de-a lungul anilor, într-un fel care s-a dovedit a avea o anume semnificaţie pentru mine.

Pe perete, o mică fotografie alb-negru, înrămată, înfăţişând un câine Lhasa Apso, explica de ce şcoala primise acel nume. Micul canin îi aparţinuse lui Dalai Lama în 1959, pe vremea când locuia încă la Palatul Potala din Lhasa, Tibet. Prin fragmente de conversaţie, alături de cele mai reale vise, am reconstituit ceea ce se întâmplase ulterior.

Silit să fugă din Lhasa pe jos, Sfinţia Sa a rugat o prietenă de încredere, pe Khandro-la, să aibă grijă de preaiubitul său câine. Iniţial, nu era sigur să ia cu sine un câine în călătoria periculoasă prin munţi, în timp ce era urmărit de soldaţii Armatei Roşii. Dar, peste un an, Khandro-la i-a încredinţat câinele lui Norbu, un călugăr novice, care tocmai se alăturase unui grup ce pleca din Tibet spre India. Odată ajuns în Dharamsala, Norbu urma să-i restituie câinele lui Dalai Lama.

Şi totuşi, nu aşa au stat lucrurile.

Norbu şi grupul de călugări au fost atacaţi de soldaţi chinezi. Norbu a fost împuşcat mortal în timp ce se străduia să-şi protejeze preţioasa povară. Unuia dintre tovarăşii săi i-a revenit sarcina de a-l desprinde pe Lhasa Apso din hamul din jurul trupului lui Norbu.

În cele din urmă, grupul a ajuns în siguranţă în India. Dar, atunci când a ajuns la Dharamsala, Sfinţia Sa era în Europa, încercând să-i implice pe liderii lumii în soarta oamenilor săi. După un schimb de mesaje, s-a decis ca Ludo să aibă grijă de câine până ce Dalai Lama avea să se întoarcă acasă.

Micul câine suferise de hipotermie în munţi şi nu mai avea mult de trăit. În câteva săptămâni a murit.

Atunci când părăsise Lhasa, Dalai Lama promisese să se regăsească cu tovarășul său canin. Şi şi-a ţinut promisiunea, căci Lhasa Apso avea să renască mulţi ani mai târziu sub forma unei pisicuţe, una pe care Sfinţia Sa a salvat-o de pe străzile din Delhi. Una care a ajuns să primească atâtea nume şi titluri speciale, dintre care nu mai puţin importante sunt „eu” şi „eu însămi”.

Da, dragă cititorule, un câine! Oricât aş cugeta asupra acestui lucru, tot îmi vine greu să cred că o felină atât de somptuoasă şi

minunată ar fi putut să ia forma unei potăi cu blana încâlcită. Dar, pentru a dezvolta stăpânire de sine, nimic nu se compară cu recunoaşterea acestei posibilităţi. Cum poţi judeca, urî sau fi ostil faţă de alte fiinţe, atunci când ştii că tu însuţi ai fost una dintre ele? Poate că nu cu mult timp în urmă?

Revelaţiile despre trecutul meu pe care le pusesem cap la cap, fiind curioasă din fire, îmi ridicaseră şi mai multe semne de întrebare. Dacă fusesem Câinele Sfinţiei Sale până la moartea mea în 1960 şi apoi mă reîncarnasem în Pisica Sfinţiei Sale acum şapte ani, unde fusesem în tot acest răstimp? Şi, mai important, cine fusesem? Dalai Lama nu avusese alt animal de companie în acei ani. În ce direcţie mă purtase karma? Rămăsesem aproape de cei cu care aveam legături puternice în prezenta viaţă?

Întrebări atât de profunde erau discutate pe balconul Şcolii de Yoga Downward Dog, în fapt o verandă largă despărţită de uşi de sticlă de încăperea în care se ţineau şedinţele de yoga. Şi acolo m-am dus în acea seară, deşi în mod obişnuit m-aş fi retras în singurătate, căci Sfinţia Sa era plecat în călătoriile sale.

Era o încântătoare seară de vară timpurie. Ședința de yoga tocmai se încheiase şi mai mulţi cursanţi de-ai lui Ludo ieșiseră pe balcon, după cum le era obiceiul, pentru a savura ceai verde, a se relaxa printre covoraşe şi perne şi a se delecta cu splendoarea munţilor Himalaya care le ofereau spectacolul ritualului lor nocturn. Crestele îngheţate reflectau culorile soarelui în toată gloria sa, începând cu un galben cald care se închidea treptat, iar râurile curgeau la vale, dând impresia unor culmi aurii care se topeau pe un cer azuriu.

Ca întotdeauna, cursanţii lui Ludo stăteau în jurul său, conversând în voie despre chestiuni personale şi filosofice, în timp ce eu obișnuiam să-mi găsesc un loc confortabil lângă

Serena sau Ludo, fiinţe cu care resimţisem întotdeauna o afinitate strânsă.

În acea seară, se discuta cu ardoare despre o persoană legendară, care tocmai îşi încheiase perioada de izolare meditativă şi sosise în Dharamsala cu două seri în urmă. Locuia în casa soților Cartright, sponsorii lui pe termen lung și buni prieteni ai Serenei.

– Este adevărat că e clarvăzător? o întrebă Ewing, unul dintre membrii vechi ai clubului, pe Serena.

– Chiar l-ai întâlnit pe Yoghinul Tarchin? o privi neîncrezătoare Flavia, care se întorsese de curând din Brazilia.

– Am auzit odată o istorisire, zise Franc, proprietar al Himalaya Book Café, cum că se poate deplasa cu o viteză superumană.

– Se numește *lung-gom-pa*, remarcă Ludo. O practică a maeştrilor cu adevărat desăvârşiţi.

Serena se uită în jur la chipurile întrebătoare.

– Am auzit o grămadă de istorisiri despre Yoghinul Tarchin. Desigur, nu de la el, nu vorbeşte niciodată despre lucrurile astea...

– Un maestru nu-şi dezvăluie niciodată puterile sale magice, *siddhi*, confirmă Ludo.

– Dar îl cunosc încă de când aveam zece ani, continuă Serena. Nu am nicio îndoială că percepe lucruri pe care majoritatea oamenilor nu le pot observa. Şi-a dezvoltat concentrarea meditativă într-atât, încât este capabil să-şi golească mintea. Este cu mintea limpede – nu ăsta este sensul cuvântului „clarviziune”?

Şi îi iscodi cu privirea pe cei din jurul ei.

Pe balcon, ceilalţi dădeau din cap.

– Vreţi să spuneţi..., zise Flavia, uitându-se când la Serena, când la Ludo, că aceste puteri spirituale, aceste *siddhi*, nu sunt un har special? Nu sunt ceva cu care te naşti? Orice persoană le poate dezvolta?

– Unii oameni se nasc cu aceste abilităţi, confirmă Ludo, în maniera sa oarecum formală. Dar ele apar firesc şi la cei care îşi dezvoltă concentrarea.

– Aşadar, toţi am putea studia să devenim clarvăzători?

Ludo îşi mişcă capul dintr-o parte în cealaltă, ambiguu.

– Nu ne propunem să devenim clarvăzători. Nu ăsta este ţelul. Asta este, ridică el din umeri, doar un efect secundar. Ci ne propunem să ne dezvoltăm concentrarea. O mai mare concentrare înseamnă mai puţină agitaţie. Pentru majoritatea dintre noi, minţile noastre sunt precum globurile de sticlă – şi imită scuturatul unuia. Gândurile, sentimentele, impulsurile constante. Dar marii maeştri în meditaţie, precum Yoghinul Tarchin, care sunt capabili să-şi liniştească mintea, au o experienţă a realităţii foarte diferită.

În timp ce cursanţii lui Ludo îi sorbeau vorbele în tăcere, m-am uitat înspre munţi, ale căror vârfuri aurii deveneau cireşii, pe măsură ce soarele aluneca la orizont.

Ludo continuă:

– Potrivit inegalabilului Tilopa:

Privind stăruitor spre cerul gol, viziunea încetează;
Tot așa, atunci când mintea se priveşte pe sine,
Șirul gândurilor discursive şi conceptuale se opreşte
Şi apare suprema iluminare.

Pentru o vreme, parcă toată lumea de pe balcon rămăsese blocată în acel moment special, eliberaţi cu toții de gânduri şi îmbăiaţi în lumina strălucitoare a apusului. Chiar în acel moment efemer era un simţ al atemporalităţii, al posibilităţii infinite, ca şi cum vorbele lui Tilopa ar fi evocat ele însele un licăr din transcendenţa surprinsă în ele.

După o bună vreme, Serena zise:

– Ce vorbe frumoase!

Ceilalţi încuviinţară murmurând, înainte ca Flavia să spună:

– Pare că şi clarviziunea, şi celelalte siddhi nu sunt ceva ce încercăm să obţinem. Ele apar atunci când ne eliberăm.

– Exact! aprobă Ludo. Trebuie să ne eliberăm, mai ales de preocuparea faţă de noi înşine.

– Cauza tuturor suferinţelor, consimţi cu trăire Serena.

Mi-am reamintit de vizita ei recentă la Sfinţia Sa. Cât de mult își ceruse scuze că îşi pierduse cumpătul, cum adevărul întregii sale suferinţe ieşise la iveală.

Mi-am adus aminte şi de explicația lui Dalai Lama referitoare la călătoria noastră interioară spre dezvoltare, care începe doar atunci când acceptăm responsabilitatea pentru cauzele propriilor trăiri, care nu sunt în lumea exterioară, oricât am crede asta – şi poate chiar vrem să credem asta –, ci în propria minte şi propria inimă. Şi că renunţarea înseamnă să ne eliberăm de adevăratele cauze ale nefericirii. Prima lăbuţă a succesului spiritual.

– Este multă înţelepciune în renunţare, remarcă Ludo.

– Şi pace, încuviinţă Serena.

Un vânticel de seară cuprinse valea Kangra, aducând cu sine nu numai mirosul de pin de Himalaya, ci şi un amestec de arome culinare din locuinţele din jur. Majoritatea cursanţilor se

ridicară în picioare şi se pregătiră să părăsească studioul, nu înainte de a-şi duce palmele împreunate în dreptul pieptului şi de a murmura un *namaste* în semn de mulţumire faţă de Ludo.

Serena şi Franc rămaseră la locurile lor şi la fel am făcut şi eu, nefiind zorită să merg undeva anume, mai ales că munţii, cu o prezenţă însufleţită, se cufundau în lumina apusului, iar culmile lor erau învăluite mai întâi de un roşu-închis şi apoi de un stacojiu.

– Unul dintre locurile mele preferate din lume, gesticulă Serena de unde se sprijinea de balcon spre şirurile succesive de munţi dispărute în nemărginire.

Ceilalţi doi îi urmăriră privirea şi, după o vreme, Ludo mărturisi:

– Înainte să plec, aş vrea să ştiu că acest loc poate continua să existe şi fără mine.

– Să pleci unde? întrebă Franc.

Ludo se întoarse surprins spre el:

– Să mor, răspunse el cu sinceritatea lui de neamț.

– Dar eşti încă atât de plin de viață, zise Serena, gesticulând energică.

– Am 75 de ani, zise Ludo. Încă sănătos. Dar ce va fi pe viitor? Cine o să conducă studioul când eu voi fi neputincios?

– Ai discipoli foarte buni.

Ludo încuviinţă din cap.

– Este privilegiul meu. Dar fiecare dintre ei are propria viaţă, propriul job şi propria familie. Conducerea unui asemenea studio este o îndeletnicire cu normă întreagă.

Serena şi Franc reflectară în tăcere.

– În plus, mai este şi chestiunea încrederii. Mulţi învăţători yoga foarte capabili trec pe aici în fiecare an.

Era adevărat. Sfinţia Sa era ca un magnet nu numai pentru budişti devotaţi, ci şi pentru cei care îşi căutau calea, inclusiv pentru cei pentru care yoga era o formă preţioasă de meditaţie. Mulţi dintre ei şi-au găsit calea, uneori în timpul şederii lor aici, la Şcoala de Yoga Downward Dog.

– Mulţi sunt bine intenţionaţi şi ar vrea să rămână aici, dar au ei oare simţul afacerilor, căci şi asta este o calitate? Am putea fi siguri că ar urma practicile pe care le apreciază cursanţii noştri?

În semiîntuneric, Ludo începu să chicotească.

– Mai există o modalitate de a privi lucrurile. Când vorbeam mai devreme de eliberare, vorbeam în parte pentru mine. Predăm ceea ce avem mai mult nevoie să învăţăm, nu-i aşa? Îmi spun că vreau să mă asigur că cineva va avea grijă de elevii mei. Dar poate că adevăratul motiv are de-a face cu egoul meu.

– Ah, da! încuviinţă Serena. O fiinţă alunecoasă. Expertă în a-şi ascunde adevăratele intenţii sub masca a ceea ce pare mai nobil.

– Mă trezesc gândindu-mă la asta adesea, zise Franc, neobişnuit de abătut. Îmi spun că fac ceva din compasiune, dar apoi încep să mă îndoiesc de mine. Ştiţi, pe Franc care a venit în Dharamsala, pe vechiul Franc, îl interesa doar să fie diferit. Vedeam budismul drept o magie, cu brăţări de binecuvântare şi iniţieri, mărgele *mala* şi capete rase. Năzuiam să dau peste cineva special. Dar atunci când l-am întâlnit pe Geshe Wangpo mi-am dat seama cât de inutile erau toate astea. Nimănui nu-i pasă dacă eşti budist – mai ales budiştilor. Pe cine încercam să impresionez? Am ajuns

să-mi dau seama că esenţa este transformarea interioară şi am început să fac schimbări în viaţa mea.

În studioul de yoga se văzu o mişcare, căci perdeaua de mărgele fu dată la o parte şi cineva păşi înăuntru, oprindu-se o clipă, înainte de a se îndrepta spre balconul unde ne aflam. Întunericul părea să-i uşureze lui Franc confesiunea.

– În ultima vreme, m-am întrebat dacă m-am schimbat cu adevărat atât de mult. Mă trezesc gândind la fel, egoist, având aceleaşi idei distructive la care obişnuia să se gândească vechiul Franc. Sau, după cum spui tu, Ludo, îmi spun că fac ceva pentru un anume motiv, când de fapt motivul este probabil altul. Aşa cum a fost dintotdeauna.

– Sunt sigură că vorbeşti în numele nostru al tuturor, zise Serena empatică.

– Adevărata schimbare interioară..., confirmă Ludo, este o practică de-o viaţă.

– Hmm..., zise neconvingător Franc. A fost deprimant. De multe luni nu am mai citit din textele mele Dharma. Stau foarte prost la capitolul meditație. Uneori mă întreb de ce mă mai străduiesc.

– Ai vorbit cu Geshe Wangpo? întrebă Ludo.

Franc răsuflă anevoie. Geshe Wangpo era faimos pentru prezenţa sa puternică şi intoleranţa faţă de delăsare.

– Ştiu ce o să îmi spună, zise el, imitându-l: „E nevoie de mai mult entuziasm și de mai multă răbdare!”.

Apusul învăluise acum aproape tot balconul în întuneric și doar lumina din studio mai răzbătea afară. Cum soarele îşi oferea ultimul salut, calotele glaciare deveniseră argintii, vârfurile lor reţinând lumina eterică a lunii care îşi făcea apariţia.

După mult timp, Franc zise:

– Îmi doresc doar să găsesc o cale prin care să reînvii practica mea Dharma.

Se lăsă liniştea, înainte ca o voce caldă şi oarecum jucăușă să răsune de dincolo de balcon.

– Ai grijă ce îţi doreşti.

Serena fu cea care îl recunoscu de îndată pe oaspetele neaşteptat.

– Yoghinul Tarchin! exclamă ea, ridicându-se în picioare şi grăbindu-se să-i iasă în întâmpinare.

Cu o siluetă zveltă, îmbrăcat într-o cămaşă deschisă la culoare şi guler Nehru, pantaloni de bumbac şi în picioarele goale, căci îşi lăsase pantofii la intrare, Yoghinul Tarchin nu părea cu nimic diferit de alţi oameni pe lângă care ai putea trece într-o seară obișnuită în Dharamsala. Şi totuşi, puterea prezenţei sale era imediată şi inconfundabilă. În clipa în care privirea lui şi cea a Serenei se întâlniră, chipul i se lumină de o asemenea căldură, încât bucuria părea să se răspândească dincolo de balcon, în atmosfera serii, cuprinzând chiar şi munţii Himalaya.

Cum cei doi se îmbrăţişară, Ludo şi Franc se ridicară în picioare.

– Nu, vă rog, staţi jos! insistă oaspetele, fără folos însă. Cei doi bărbaţi îl îmbrăţişau curând călduros, fericirea momentului cuprinzându-i pe toți.

Yoghinul Tarchin privi în jos spre mine, care stăteam lângă ei.

– Văd că Pisica Sfinţiei Sale rămâne o prezenţă constantă, chicoti el, făcându-i-se barbişonul să se mişte.

– Tocmai vorbeam despre tine, zise Ludo. Am auzit că ţi-ai încheiat retragerea şi că te-ai întors în oraş. Pot să-ţi ofer nişte ceai?

Yoghinul Tarchin îşi înclină capul:

– Mulţumesc, Ludo. Dar mă aflu aici ca să-i transmit un mesaj Serenei.

Ludo şi Franc o priviră pe Serena, la fel şi eu. Un mesaj de la Yoghinul Tarchin, după o izolare meditativă de trei ani! Oare avea să reveleze ceva profund? O revelaţie uimitoare care a fost posibilă doar prin clarviziunea sa? Ceva misterios sau un adevăr ezoteric?

Pricepându-ne gândurile, Yoghinul Tarchin întâlni privirea scânteietoare a Serenei.

– Un mesaj de la mama ta.

Serena ridică din sprâncene.

– Ar dori să împrumute un blender de la Himalaya Book Café şi se întreabă dacă o poţi ajuta să pregătească cina la familia Cartright.

Serena dădea din cap, privirea ei trădând neîncredere faţă de banalitatea sarcinii lui.

– Of, mama! Îmi pare rău, maestre. Nu ar trebui să te trateze ca pe un mesager.

El chicoti, ridicând din umeri uşor.

– Mama ta mi-este o bună prietenă de mulţi ani. E o seară plăcută pentru plimbare.

Cu un gest al mâinii, păru să cuprindă munţii înalţi, luminiţele de la casele din josul văii, căldura aerului nocturn cu parfumul său discret de pin de Himalaya. Aşa cum se întâmpla adesea în prezenţa Yoghinului Tarchin, era o senzaţie temporală care părea să vină dintr-o dimensiune diferită de fericire nemărginită.

Făcu un pas înapoi, împreunându-şi palmele în dreptul inimii.

– Mulţumesc, mulţumesc, privi el spre fiecare dintre noi.

– Cred că trebuie să plec, zise Serena, gesticulând în semn de pricepere a mesajului Yoghinului Tarchin.

Acesta se pregăti de plecare, însoţit de Serena şi Ludo. În dreptul perdelei de mărgele, se opri, în timp ce Serena se încălța. Se întoarse spre Ludo şi zise:

– Sper că ni te alături la cină!

Chipul lui Ludo se lumină de încântare la această invitaţie neaşteptată.

– Ar fi minunat! zise el. Oaspeţi iluminaţi, la o cină divină pregătită de familia Trinci, mamă şi fiică. Ştii, sunt cei mai buni chefi europeni din întregul Himachal Pradesh!

– Nu mă îndoiesc, chicoti yoghinul, apucându-l de braţ pe Ludo. Îţi amintesc de vechea ta patrie?

– Foarte mult.

– Poate că e timpul să îţi iei o binemeritată vacanţă în Germania, zise yoghinul, privindu-l cu înţeles pentru o clipă.

Ludo păru surprins; yoghinul oferea rar sugestii directe, precum cea de faţă. Şi, atunci când o făcea, ştiai că o făcea pentru motive care erau mult mai evidente pentru el decât pentru majoritatea fiinţelor.

După o pauză, Ludo murmură:

– Sora mea a încercat să mă convingă să fac asta în ultimii ani. Poate că e timpul.

– Familia, dădu din cap yoghinul cu înţeles. Foarte important, nu-i aşa, PSS?

Aplecându-se să mă mângâie pe piept, întrebă blând:

– Totul este în regulă acasă, Serena?

Ea dădu din cap.

– Eu şi Sid ne-am căsătorit în timp ce erai în retragere.

– Şi Zahra, a crescut, nu-i aşa?

Păru mai mult o observaţie decât o întrebare.

Serena chicoti.

– Da. E adolescentă acum!

El începu să-mi maseze fruntea cu degetele, exact cum îmi plăcea, şi apoi se ridică în picioare.

– Văd că mama şi fiica sunt apropiate.

– Foloseşti tot limbajul obscur? întrebă Serena, punându-și un cardigan pe ea.

Făcea referire la felul criptic în care călugării budişti vorbesc uneori, folosind simboluri şi metafore pentru a ascunde ceea ce intenţionau să spună sub un voal de referinţe alternative.

– O, nu. O spun la propriu.

Oare? m-am întrebat eu. Cine era mama şi cine era fiica în acest scenariu?

Ludo le făcu cu mâna în semn de rămas-bun, în timp ce ei ieşeau din clădire în stradă.

– Sunt atât de încântată că te-ai întors la Dharamsala, îl îmbrăţişă Serena pe Yoghinul Tarchin, înainte să plece. Ţi-am simţit lipsa, deşi eşti mereu...

Şi îşi duse mâna la inimă.

El îşi duse palmele la frunte şi, atunci când o privi, valuri de iubire nemărginită şi necondiţionată se revărsară spre ea.

Pregătindu-se să o ia pe drumuri diferite, el strigă:

– Pe curând! Şi la mulţi ani tuturor fiinţelor născute în această zi.

***

Câteva zile mai târziu, îmi făceam somnul obişnuit de dimineaţă pe dulapul din biroul asistenţilor, când deodată am fost trezită de parfumul vag, dar inconfundabil al aftershave-ului Kouros. Ridicând capul, am adulmecat aerul şi apoi am sărit pe biroul lui Tenzin, asigurându-mă, pe când mă îndreptam spre marginea biroului, că îmi alunec coada somptuos de stufoasă peste mâna lui, în timp ce lucra la tastatură. Curând, m-am trezit coborând scările.

Când am ajuns în bucătărie, uşile exterioare erau deschise şi Franc căra înăuntru lăzi cu legume proaspete dintr-o dubiţă din curte. Câteva clipe mai târziu, Serena îl urmă înăuntru cărând o altă lădiţă. Era limpede că făceau provizii pentru ospăţul vreunei personalităţi.

– Ptiu! exclamă Serena, după ce terminară de descărcat mai multe pachete, cutii şi caserole pline de condimente.

Cocoțată pe câteva trepte, platforma mea obişnuită de veghe, am văzut-o ştergându-şi fruntea cu dosul mâinii, în timp ce-l privea pe Franc.

– Ceva de băut?

– Un pahar de apă, încuviinţă el.

Ea puse două pahare pe tejghea şi apoi deschise uşa frigiderului.

– Eşti în regulă? întrebă Franc.

– Sigur. De ce?

Turnă apa şi îi întinse paharul.

Franc bău cu sete şi apoi zise:

– Pari foarte diferită azi. Mai veselă.

Serena îl privi cu un zâmbet ironic.

– E aşa de evident?

– Haide, insistă el, cu un zâmbet discret. Spune totul.

– Tocmai am obţinut un contract important pentru pachetele de condimente, râse ea larg. Compania asta, o fostă concurentă, are probleme cu aprovizionarea, dar stă foarte bine cu distribuţia. Noi avem multe produse, dar stăm prost cu distribuţia.

– Lucrurile s-au potrivit bine, nu?

– Aşa e! dădu ea din cap. Şi totul s-a întâmplat rapid. Încă nu-mi vine să cred, dar este o mare uşurare.

– Înţeleg, aprobă Franc. Şi sunt foarte fericit pentru tine. Cum de ţi-a venit ideea?

Ea se opri o clipă, fruntea încruntându-i-se puţin, şi apoi îi răspunse:

– E foarte ciudat. Vezi, are legătură cu ceea ce a spus Yoghinul Tarchin seara trecută.

– La yoga? întrebă Franc, cu o expresie curioasă.

Serena încuviinţă din cap.

– Eram gata de plecare, când el a urat „la mulţi ani” tuturor celor născuţi în acea zi. Părea ceva spontan. Ciudat. Ştii doar că aşa e el.

Franc dădu din cap afirmativ.

– Mai târziu în acea seară, am auzit la TV că era ziua de naştere a lui Dionné Delaney. Obişnuiam să lucrăm împreună la Londra. Ea este încă acolo. Eram prietene, dar nu aşa de apropiate. De obicei, nu acord atenţie niciunei ştiri legate de zile de naştere, dar, fireşte, că de data am făcut-o. I-am trimis un mesaj. Mă trezesc cu un mesaj de la ea, așa că i-am verificat profilul şi am aflat că se mutase la o

companie alimentară ca director de vânzări cu amănuntul. Compania plănuia să-şi retragă toate sortimentele de condimente din cauza deficitului de produse. Dar acum...

Serena radia de entuziasm.

Franc scutură din cap:

– Cine ar fi crezut că o singură oră de yoga va aduce o asemenea schimbare majoră?

– Ştiu, aprobă Serena, înainte să surprindă expresia misterioasă de pe chipul lui. Mai este ceva, nu?

Franc dădu din cap.

– Nu eşti singura care a avut o experienţă cu Yoghinul Tarchin.

– Şi tu? Ce a zis?

– „Ai grijă ce-ţi doreşti”.

– Mi-aduc aminte, încuviinţă ea. Pe balcon. Despre ce era vorba?

– N-am ştiut la momentul acela. Părea să bată spre mine. În acea noapte, am avut cele mai suprarealiste vise şi Yoghinul Tarchin era chiar acolo, lângă mine, ghidându-mă. A luat înfăţişarea lui Manjushri, dar ştiam că este Yoghinul Tarchin.

– Incredibil! Şi unde te-a dus?

– În două locuri. De fapt, serii de locuri. Mai întâi, ne aflam într-o zonă de război incredibilă, unde oamenii erau azvârliţi la pământ şi trupurile le erau arse cu cabluri oțelite, apoi erau dezmembraţi de monştri.

Serena făcu o grimasă.

– În tot acest timp, Yoghinul Tarchin repeta aceeaşi frază: „Trupul nu e necesar. Trupul nu e necesar”. Şi, umblând în acel peisaj sumbru, Yoghinul Tarchin arăta ici şi colo. Nu

înţelegeam ce voia să-mi arate. Apoi am auzit niște plânsete slabe. Mi-am dat seama că erau fiinţe adevărate în acel foc. De-abia le puteam distinge de flăcări. Părea că erau neîncetat torturate.

– Un coşmar despre tărâmul iadului?

Franc aprobă.

– Aşa a început. Dar brusc s-a schimbat şi am ajuns pe tărâmul *deva*-șilor, cu palate şi oameni incredibil de frumoşi, care doar trebuiau să clipească pentru ca ceea ce îşi doreau să capete formă. Yoghinul Tarchin m-a însoţit tot timpul, rostind: „Trupul nu e necesar”. Eram încă în acel loc foarte frumos, unde unii dintre cei mai înţelepţi se rugau pentru reîncarnarea umană. Nu exista vreun stimulent pentru dezvoltarea spiritualităţii în acel loc, şi nici învăţături. Totul era minunat, dar complet fără rost.

Franc o privi stăruitor pe Serena.

– Este încă viu în mintea mea acest vis. Ca şi cum mi-aş închide ochii şi m-aş putea întoarce pe dată acolo.

– Şi... a existat vreun tâlc? Pentru tine?

– Fără doar şi poate! În toiul acelor întâmplări, înţelegeam lucruri. Atunci când Yoghinul Tarchin repeta că „trupul nu e necesar”, voia să spună că, deşi aveam aceste experienţe cu adevărat vii, trupul meu nu era implicat. O parte din mine ştia că trupul meu zăcea în pat, acasă. Dar puteam simţi mirosul cărnii arzânde a celor torturaţi şi auzi muzica florilor din grădinile tărâmului frumos. Totul arăta şi se simţea absolut real. În acel moment am înţeles că, atunci când murim, chiar dacă nu avem trup, mintea există în continuare. Ca atunci când visăm, dar experimentăm orice în mod realist, ca şi cum am fi treji. Precum această suprarealitate. Şi mintea noastră o

produce. Orice ne vine în minte este ceea ce experimentăm. Nu există vreun trup prin intermediul căruia să ne agăţăm de o realitate diferită. Realitatea noastră este ceea ce mintea noastră proiectează. Nimic altceva.

Serena dădea din cap.

– Asta m-a făcut să realizez că, atunci când ne pierdem trupul uman, luăm cu noi mintea şi obiceiurile noastre mentale. Reputaţia, bunurile sau împlinirile noastre încetează să mai aibă vreo valoare din clipa în care murim. Singurul lucru care contează este cum obişnuim să gândim.

Cugetând la toate acestea, Serena zise după o vreme:

– Yoghinul Tarchin a spus: „Ai grijă ce-ţi doreşti”.

Franc dădu din cap aprobator.

– Ce ţi-ai dorit?

– Îţi aminteşti că pe balcon vă spuneam ţie şi lui Ludo că mă blocasem în practica mea. Că nu îmi găseam motivaţia, zise îndurerat Franc. Doar după ce m-am trezit mi-am adus aminte că îmi dorisem să găsesc o cale de a reînvia practica Dharma.

– Mi se pare că nu mai ai nicio problemă cu asta, scânteiară ochii Serenei.

– Când trăieşti aşa ceva, te face să-ți dai seama cu adevărat cât de extraordinară este această viaţă, cât de extraordinari suntem noi. Ce oportunitate uimitoare să ne clădim viitorul.

Serena zâmbi.

De pe treptele bucătăriei, am mieunat uşor.

– Da, zise Serena. Uimitor. Totul. Mai ales fiinţele pe care le întâlnim pe parcurs.

***

Mai târziu în acea seară, s-a întâmplat din nou. De data aceasta, invadatorii au fost atât de curajoşi, încât nu au mai aşteptat până la miezul nopţii. Sfinţia Sa avea întrunirea obişnuită cu Tenzin şi Oliver, prin care era pus la curent cu evenimentele de peste zi, când au început chițcăiturile, de data asta la volum maxim.

Numaidecât am sărit de pe pervaz, unde mă odihneam, şi, cu blana zbârlită, am traversat camera. Erau trei bărbaţi în toată firea acolo, fiecare dintre ei treaz. Doar nu aveau să stea cu mâinile-n sân, în timp ce şobolanii făceau ravagii jos!

Au continuat să discute, ignorând hărmălaia, în timp ce puneau la cale viitoarea vizită a Sfinţiei Sale la New York, ca şi cum totul era perfect normal.

Am scos un mieunat grav, lung şi ameninţător, iar cei trei bărbaţi îşi aţintiră privirea asupra mea.

– Ce s-a întâmplat, PSS? întrebă Tenzin.

Chiţcăiturile rozătoarelor creşteau în volum şi număr. După câteva clipe, în care niciunul dintre bărbaţi nu făcuse nici cel mai mic gest să acţioneze, am început să gheruiesc uşa, exact așa cum făcusem cu câteva nopţi în urmă.

Ca şi data trecută, Dalai Lama s-a ridicat şi s-a îndreptat spre mine. Dar acum eram pregătită. De îndată ce i-am simţit mâinile în jurul meu, m-am eliberat din strânsoare, am alergat prin cameră şi am aterizat sub birou, unde ştiam că nu avea cum să ajungă cu mâna, oricât ar fi încercat. Asta dacă intenţiona să mă prindă. Nu şi cu această ocazie însă.

Am aşteptat să revină la discuțiile lor, întrebându-mă de ce oare toţi cei trei bărbaţi închideau ochii cu bunăvoie la jaful şi

distrugerea care aveau loc la câţiva paşi. Ieşind de sub birou şi întorcându-mă în locul în care erau absorbiţi de plănuirea călătoriei, ţipătul rozătoarelor trecu brusc de la entuziasm la teamă. Apoi încetă de tot.

Câteva clipe mai târziu, se auzi un ciocănit frenetic la uşă. Oliver se ridică şi deschise uşa unei doamnei Trinci răvăşite.

– Iar au venit! se plânse ea, ridicându-şi braţele la cap, cu brăţările zornăind. Şobolanii! I-am surprins. O duzină! *Mamma mia*! Au distrus ciupercile pentru tarta de mâine!

Deşi temperamentul vulcanic al doamnei Trinci se domolise în ultimii ani, încă mai era o forţă a naturii, acele gene rimelate puternic încadrând ochi care ardeau de o pasiune neîntâlnită la Mănăstirea Namgyal.

– Îmi pare rău, doamnă Trinci, se scuză Dalai Lama, de parcă i-ar fi încurajat personal pe şobolani.

– O, nu, nu, Sfinţia Voastră. Nu e vina dumneavoastră.

Aruncă o privire spre locul în care stăteam, în mijlocul covorului.

– Dacă mica mea *tesorina* – mica mea comoară – ar fi fost acolo, ar fi fost de ajuns o singură privire ca să-i pună pe fugă!

După o pauză, Tenzin precizează:

– A zgâriat la uşă!

Dalai Lama aprobă din cap.

– Şi a mai făcut-o săptămâna asta. M-a trezit în miezul nopţii foarte agitată. Nu marţi au intrat şobolanii în cămară?

– *Si*, *si*, încuviinţă doamna Trinci.

Cum toţi îşi întoarseră privirile spre mine, Tenzin vorbi pe un ton reverenţios:

– Poate că PSS este clarvăzătoare?

Apoi, după un moment de reflecţie:

– Şi dacă, în realitate, nu este nicidecum pisică?

O, da, am gândit eu. Ce idee splendidă! Toţi *buddha* şi *bodhisattva* sunt cunoscuţi pentru abilitatea lor de a se întrupa în orice formă binefăcătoare fiinţelor. Dacă eram cu adevărat o bodhicattva, o manifestare pufoasă încântătoare a minţii iluminării? Era un gând cu care mă puteam obişnui!

– Cred că ar putea fi o explicaţie mai pământeană, zise Oliver.

Toate privirile se întoarseră spre el, inclusiv ale mele, albastre ca gheaţa.

– Simţurile unei pisici sunt destul de diferite de ale noastre, zise el. Pot auzi cu două octave mai sus decât noi oamenii. Aşadar, este chiar posibil să fi auzit şobolanii în ambele ocazii. Probabil că s-a întrebat de ce nu am făcut nimic să-i oprim.

Nu eram sigură cum să iau informaţia asta. Aşa intrigată cum eram de ideea că pot auzi sunete pe care oamenii nu le pot auzi, preferam explicaţia mai exaltată.

– Am putea spune că este o clarauzitoare, observă Dalai Lama, salvându-mă din dilema mea. Dacă o persoană ar avea auzul lui PSS, am spune că este supraom.

– Cu auz ultrasonic, încuviinţă Oliver.

– Precum Superman, sugeră Tenzin.

– Cu puteri secrete, chicoti Sfinţia Sa.

În acea seară, în răstimpul orelor petrecute împreună, eram cocoţată la capătul patului, cu lăbuţele sub mine. Sfinţia Sa puse

o clipă jos cartea pe care o citea şi privi spre mine.

– Ce minunată varietate de conştiinţe sunt în lumea asta, Leu de Zăpadă.

Ştiam că se referea la conversaţia de mai devreme, despre mine şi şobolani.

– Unii îşi consideră percepţiile obişnuite. Pentru alţii, asta îi face extraordinari. Cel mai important este ca fiecare să aibă capacitatea de a-şi dezvolta mintea, de a-şi cultiva abilităţile, pentru a-i ajuta pe ceilalţi, dar şi pe sine.

Mi-am ridicat privirea spre el în timp ce vorbea. Pentru mine, vocea sa era cel mai confortabil sunet din lume.

– Ce risipă îngrozitoare să crezi despre tine că eşti o fiinţă obişnuită, deşi adevărul te contrazice. Să nu conştientizezi preţioasa oportunitate pe care ţi-o oferă viaţa prezentă. Renunţarea nu înseamnă numai să te îndepărtezi de cauzele suferinţei, ci și să devii ceea ce eşti cu adevărat. Să transcenzi obişnuitul. Să-ți atingi propria natură buddha.

M-am gândit la călătoria lui Franc din vis, la experienţa lui directă că mintea şi obiceiurile mentale sunt tot ceea ce dăinuie. La faptul că Serena a conștientizat că motivul nefericirii ei nu se afla în exterior, ci în interiorul ei – şi odată ce începuse să renunţe la ataşament, experienţa ei cu realitatea începuse să se schimbe.

Unde se sfârșea „interiorul” şi începea „exteriorul”? Explica asta ideea lui Franc că „realitatea este orice proiectează mintea noastră”? Şi oare de asta se spune că experienţa unei fiinţe iluminate, indiferent de circumstanţe, este o fericire nemărginită?

Dalai Lama închise cu grijă cartea pe care o citea, o aşează pe noptieră şi îşi împreună mâinile în dreptul inimii.

– De aceea ne căutăm refugiul în Buddha, Dharma şi Sangha, murmură el, închizând ochii. Spunem: „Da, am o natură de buddha. Posed o minte capabilă de iluminare deplină. Şi o voi atinge, atât pentru binele meu, cât şi al celorlalţi, în mod egal şi fără excepţie. Acesta este primul pas al călătoriei noastre spirituale. Primele din cele patru aspecte. Şi îl vedem de fiecare dată când ne uităm la o imagine a lui Buddha.

Oare? m-am întrebat eu. Încă de prima dată când Sfinţia Sa menţionase acest lucru, petrecusem timpul studiind statuile lui Buddha şi ornamentele de pe pereţi şi pentru nimic în lume nu reușisem să văd cele patru aspecte. Nu era ca şi cum Buddha ţinea în mâini patru lucruri anume sau avea patru ornamente separate.

Indiferent care erau aceste patru lucruri, rămâneau o enigmă – una care speram să fie revelată în timp.

Pentru câteva clipe, Sfinția Sa rămase în meditaţie tăcută. De fapt, nu complet tăcută, căci torceam apreciativ la piciorul patului. Putea exista un sunet mai potrivit pentru a contempla mintea iluminată?

Dalai Lama se aplecă să închidă lumina.

– Noapte bună, mica mea boddhicattva, şopti el, după cum obişnuia în fiecare noapte.

Şi, ca întotdeauna, am tors până ce am adormit amândoi.

***

În următoarea dimineaţă, Dalai Lama era la biroul său, când Tenzin pofti înăuntru un oaspete neaşteptat.

– Nu vreau să vă reţin. Mă întorc acasă pentru câteva săptămâni şi am venit doar să-mi iau rămas-bun.

Era Ludo, care îi făcea astfel de vizite cordiale prietenului său drag, de fiecare dată la câţiva ani, când părăsea Dharamsala pentru o vreme.

Sfinţia Sa se ridică de la birou şi cei doi bărbaţi se aplecară unul spre altul, atingându-și frunțile în semn de respect și afecțiune.

– Cred că va fi o călătorie fructuoasă, îi spuse Dalai Lama lui Ludo. Foarte utilă!

Utilitatea se număra printre cele mai mari virtuţi când venea vorba de Dalai Lama.

Mi-am amintit de sfatul pe care Yoghinul Tarchin i-l dăduse lui Ludo pe balconul de la şcoala de yoga. Părea că nu iroseşte timpul şi că acţionează conform acestui sfat.

Ludo stătu doar câteva clipe, ca să schimbe veşti despre prieteni comuni din Germania, şi apoi se scuză, îndreptându-se cu spatele spre uşă, în semn de respect, conform tradiţiei tibetane.

De pe pervazul meu l-am văzut ieşind puțin mai târziu din clădire, traversând curtea şi urcând într-un taxi în aşteptare.

Cât de mult se schimbaseră lucrurile din acea seară de pe balconul de la şcoala de yoga, am cugetat eu. Serena era acum o femeie despovărată, care găsise o cale de a-şi rezolva problemele în afaceri. Franc fusese trezit din letargia privind practica sa Dharma. Ludo se întorcea la rădăcinile sale pentru o vacanţă binemeritată. Mai rămânea observaţia încifrată a Yoghinului Tarchin cu privire la mine, cum că mama şi fiica deveniseră apropiate.

În acea dimineaţă limpede, tipic himalayană, observând obişnuitul ritm agitat din curtea de la Namgyal, m-am întrebat la ce se referise oare? Şi, mai exact, la cine?

Capitolul 3

Fiind o pisică cu multe nume, ţi-ai putea imagina că un alt titlu ar fi prea modest pentru o felină atât de admirată așa cum sunt eu. Da, ţi-ai putea imagina lucrul ăsta, dragă cititorule, dar nu ai avea dreptate.

Căci, spre deosebire de celelalte nume care mi-au fost atribuite, acesta era diferit. Nu mi-a fost dat din pricina persoanei alături de care îmi duc traiul (PSS) sau a unor circumstanţe bizare (Swami) ori graţie moştenirii mele genetice extraordinare (Cea Mai Frumoasă Fiinţă Care A Trăit Vreodată). Nu, chiar am meritat acest nume, care m-a inspirat. Şi este unul dintre titlurile care îmi aduc o mare fericire – o calitate a fericirii foarte diferită de avalanşa de senzaţii plăcute care mă copleşesc când doamna Trinci îmi oferă un castronaş cu ficăţel tăiat în bucățele.

Noua mea vocaţie este una care nu ar fi ieşit la iveală dacă nu aş fi rătăcit prin curtea templului Namgyal într-o seară înmiresmată de marţi.

Mi-aş fi dorit să-ţi spun că ispita învăţăturii lui Geshe Wangpo, unul dintre cei mai respectaţi lama de la Mănăstirea Namgyal, a fost cea care m-a smuls de pe pervazul meu în acea seară. Din păcate, a fost simplă curiozitate.

Deşi Franc şi Serena frecventaseră deopotrivă în trecut orele de marţi seara ale lui Geshe-la, în timpul ultimelor luni prezenţa lor se mai rărise. Eram curioasă să ştiu dacă experienţele stârnite de Yoghinul Tarchin în săptămâna de dinainte aveau să-i readucă pe pernele din templu.

Lăsându-i pe Sfinția Sa și pe Oliver cufundați în discuții despre traducerea unei noi cărţi, am coborât scările, am traversat curtea pavată şi apoi am urcat treptele din templu. Am sărit pe un raft din spate, pe care mi-l însuşisem de-a lungul anilor şi de unde puteam să veghez asupra a ceea ce se petrecea în această încăpere extraordinară.

Serile erau partea mea favorită din timpul petrecut în templu. Când afară totul era cuprins de beznă, marea de lămpi budiste oferite ca ofrandă, aşezate în partea din faţă a încăperii, readuceau la viaţă chipurile aurite ale statuilor lui Buddha cu lumina lor pâlpâitoare. Ornamentele şi decoraţiunile de pe pereţi se legănau uşor în briza serii, energizând încăperea cu *prana*. Parcă simţeai prezenţa nenumăraţilor Buddha şi *bodhisattva* în acest loc special. Era o energie, un simţ al prezenţei minţilor luminate atrase de aceste obiecte şi practici sacre, precum lebedele pe un lac cu lotuşi. Şi, pe măsură ce oamenii veneau şi îşi ocupau locurile pe pernele de meditaţie de culoare maronie, acea senzaţie de deschidere, de legătură creştea şi mai mult.

Orele de seară ale lui Geshe Wangpo se bazau pe *Lamrim*, sau Calea spre Iluminare, un text fundamental aparținând tradiției budiste tibetane. În timp ce majoritatea celor prezenţi erau călugări de la Namgyal, prelegerile erau disponibile şi rezidenţilor obişnuiţi din Dharamsala. Îi ştiam pe câţiva dintre ei. Sam, managerul librăriei de la Himalaya Book Café, şi Bronnie, soţia sa canadiancă, erau aici. La fel şi Ewing

Klipspringer şi Merrilee de la clasele de yoga, nu însă şi Ludo în seara asta, deşi era un participant frecvent. Serena sosi la scurtă vreme după ce mă instalasem. Era o versiune diferită de cea care era foarte stresată atunci când a plecat furtunoasă de la Dalai Lama, ca şi când acel eveniment adusese schimbarea de care avea nevoie de atâta vreme – să se elibereze. Franc o urma la câţiva paşi, îndreptându-se spre o pernă de lângă a ei. Am observat că amândoi au schimbat un zâmbet.

Când Geshe Wangpo apăru în uşa de la intrarea în templu, murmurele încetară pe dată, fiind înlocuite de o reverenţă tăcută. Un bărbat rotund şi musculos, cu înfăţişare tipic tibetană, dimpreună cu o putere extraordinară, comunica o altă calitate antrenantă – o profundă bunătate.

Geshe Wangpo îşi ocupă locul său de prelegeri. După obişnuitele cânturi *lamrim* şi după ce toată lumea intră în starea de meditaţie, el se uită de jur-împrejur, la toate chipurile în aşteptare.

– În seara asta voi vorbi despre practica fundamentală a budismului tibetan, zise el, despre ceea ce o diferenţiază de alte tradiţii, inclusiv filiaţia budistă. Avem la dispoziţie multe practici minunate sau instrumente mentale. Practici diferite pentru oameni cu temperamente diferite. Tradiţia aceasta nu are un caracter unidimensional, ci ea înseamnă lucruri diferite pentru oameni diferiţi!

Se auziră câteva chicoteli în încăpere. Gândindu-mă la Franc, Ludo, doamna Trinci şi Oliver, mi-am dat seama cât de diferite erau personalităţile lor – şi totuşi, viaţa fiecăruia în parte fusese transformată de diferitele metode Dharma pe care le adoptaseră.

– Indiferent ce vă place să faceţi, ce meditaţii sau activităţi preferaţi, ele au valoare limitată dacă nu sunt

motivate de această practică centrală.

Geshe Wangpo prezenta învățăturile în așa fel încât îți venea să le asculți la nesfârșit și își ținea auditorii în suspans, de parcă nara o poveste neobișnuită. Chiar dacă aveau impresia că ştiau ce urma, el tot reuşea să-i ţină cu sufletul la gură, în timp ce aşteptau confirmarea presupunerilor lor.

- În budism, definim iubirea ca dorinţa de a oferi fericire celorlalţi. Este un adevăr universal că, dacă ne dorim fericire pentru noi înşine, ar trebui să găsim căi să o oferim celorlalţi. Oferind, vom primi.

Privi spre rândurile de călugări şi spre localnicii care stăteau dinaintea lui absorbiţi de ceea ce spunea.

– Dar nu despre practica iubirii vreau să vorbesc în seara asta.

Un licăr îi sclipi în privire, în timp ce toţi din încăpere îi sorbeau vorbele.

– În budism, definim compasiunea ca dorinţa de a-i elibera pe ceilalţi de suferinţă. Bazându-ne pe iubire, dacă ne dorim fericirea celorlalţi, dar îi vedem tulburaţi sau învinşi, supăraţi sau abandonaţi ori în oricare altă dificultate, cultivarea compasiunii este ceea ce ne motivează să ajutăm. Fără compasiune, rămânem nepăsători. Având compasiune, dezvoltăm empatie. Ne putem imagina cum e să fim în locul lor şi ne dorim să-i eliberăm de suferinţă, ca şi cum am suferi noi înşine. Dar, repet, aşa frumoasă cum e – se opri el o clipă –, nu despre cultivarea compasiunii voi vorbi în seara asta.

Zgomotul unei Harley Davidson, care răzbătea cu putere de pe o stradă din apropiere, tulbură liniştea templului. Dar, după ce vacarmul încetă, liniştea care urmă se resimţi încă și mai adânc, precum efectul unei furtuni sau precum uşurarea şi

pacea de după încetarea unei alarme de maşină stridente. Pentru câteva clipe, doar o linişte nemărginită.

– Motivul pentru care am început cu iubirea şi compasiunea este că ele reprezintă fundamentul practicii pe care vreau s-o aduc în discuţie. Baza motivaţiei noastre principale. Ca fiinţe obişnuite, ajutorul pe care îl putem oferi celorlalți este limitat. Poate că sprijinim un prieten care a suferit o pierdere sau o dezamăgire; dar nu-l putem împiedica să treacă prin noi pierderi şi dezamăgiri. Poate că oferim ajutor financiar celor în nevoie; dar nicio sumă de bani nu îi poate proteja de problemele emoţionale, de exemplu, sau de boală. Problemele din viaţa noastră sunt multe şi variate. Fiecare trece prin schimbări constante. Atât timp cât suntem prinşi în realitatea convenţională a naşterii, îmbătrânirii, bolii şi morţii, trebuie să ne confruntăm cu neprevăzutul şi cu provocarea. Trebuie să trăim cu singura certitudine că, într-o bună zi, vom pierde în mod sigur tot ce deţinem, fiecare fiinţă pe care o iubim, fiecare împlinire pe care o preţuim şi că vom părăsi viaţa prezentă, neexperimentând din nou realitatea în acest fel. Pentru budiştii tibetani, asta nu este acceptabil. Nu pentru noi înşine, nu pentru ceilalţi. Vrem să oferim celorlalţi mai mult decât ajutor temporar, mai mult decât ajutor limitat. Ceea ce căutăm este o soluţie permanentă.

Aruncând o privire prin templu, am observat cum toţi ochii erau aţintiţi asupra lui Geshe Wangpo, cu un aer de aşteptare, de nerăbdare.

– Motivul pentru care se spune că Buddha e iluminat este acela că a găsit o cale să atingă împlinirea şi libertatea care durează. Cu două milenii înainte de ştiinţa cuantică, Buddha a stabilit că ceea ce noi considerăm realitate

concretă este, de fapt, o proiecţie a minţii înseşi. Schimbându-ne modul de a gândi, ne schimbăm experienţa. Aţi putea spune că Buddha a creat programul suprem de autodezvoltare, pentru că prin intermediul acestuia suntem capabili să transcendem realitatea convenţională, viaţa obişnuită şi moartea şi să atingem stări de fericire absolută. Asta căutăm, deopotrivă pentru noi înşine şi pentru ceilalţi. Nu soluţii pe termen scurt, lucrând cu un model de realitate eronat, ci o soluţie permanentă, bazată pe felul în care lucrurile există cu adevărat.

Geshe-la se aplecă în faţă în scaunul său, vocea sa devenind mai gravă pentru a sublinia cele spuse.

– Atunci când căutăm iluminarea în beneficiul tuturor fiinţelor, numim asta *bodhicitta*. Este practica noastră principală. Bazată pe dorinţa de a oferi fericire celorlalţi şi de a-i elibera de suferinţă, nu numai pe termen scurt, ci pentru totdeauna, *bodhicitta* este ţelul existenţei noastre. Ne dorim să atingem starea de buddha pentru a ajuta toate celelalte fiinţe să atingă această stare. Este cea mai altruistă, cea mai panoramică intenţie.

Un val de înălţare spirituală cuprinse templul, precum şi zâmbetele celor care anticipaseră concluzia lui Geshe Wangpo.

– Nu numai că *bodhicitta* este cel mai altruist ţel, ci și o cauză directă a iluminării în sine.

Privindu-şi publicul cu un zâmbet blând, lama întrebă:

– Oare de ce?

Din primul rând fură murmurate răspunsuri, înainte ca un călugăr să spună clar:

– Karma.

Geshe Wangpo dădea din cap.

– Bine punctat, încuviinţă el. Atunci când suntem motivaţi de *bodhicitta*, aceeaşi acţiune aduce rezultate sporite. Amintiţi-vă că două dintre lucrurile care dau karmei greutate sunt ținta şi, important, intenţia. *Bodhicitta* este cel mai mare purificator de negativităţi, cea mai puternică creatoare de calităţi, pentru că obiectivul motivaţiei noastre este fiecare fiinţă din spaţiul universal. Nu ne dorim să ajutăm doar o persoană sau un grup de oameni sau alte fiinţe. Nu! Ci toate fiinţele, care sunt fără număr.

Şi el îngădui ca acest moment să pătrundă în mintea tuturor celor prezenţi.

– Cât despre intenţie, căutăm iluminarea lor, o motivaţie care nu poate fi egalată. Nu ne dorim doar ca cel bolnav să se vindece, cel sărac să scape de nevoi şi cel nefericit să-şi găsească tihna. Preocuparea noastră nu se îndreaptă doar spre nevoile lor din prezenta viaţă, ci spre eliberarea lor pe vecie din *samsara*, spre atingerea iluminării complete şi perfecte. Atât de puternică este *bodhicitta*, încât se spune că efectele karmice ale hrănirii unei păsări, având o stare de *bodhicitta* pură, sunt incalculabile.

– Aşadar, zise Geshe Wangpo, întorcându-se din nou spre călugăr, karma este un motiv pentru care *bodhicitta* ne duce către iluminare. Dar oare mai sunt şi altele?

În trecut, observasem că lui Geshe Wangpo îi plăcea să-şi implice discipolii în asemenea seri, decât să ţină ore lungi. Rezultatul era mai mult o conversaţie decât o prelegere. Interacţiune şi şansa de implicare.

Printre răspunsurile la cea mai recentă întrebare a lui s-a numărat şi unul prea slab ca să fie auzit.

– Exact! Ceea ce gândim, asta devenim. Familiarizându-ne cu *bodhicitta,* aplicând-o constant acţiunilor noastre din timpul zilei, ne antrenăm mintea, pas cu pas, ajungem să cunoaştem mintea iluminării, cum i se mai spune. Iniţial, am putea face aceleaşi lucruri ca înainte, cu diferența că ne străduim să ne amintim de *bodhicitta*. De exemplu, atunci când îi facem unui prieten o ceaşcă de ceai sau punem un bănuţ în cutia milei, ne amintim: Fie ca această faptă să fie cauza iluminării mele pentru binele tuturor fiinţelor. Cu cât repetăm mai des asta, cu atât devine o parte din gândirea obişnuită, cu atât masca devine persoana. Aceasta este psihologia budistă, zâmbi el. În Occident este numită modelare – ne modelăm comportamentul după exemplul cuiva care a obţinut deja ceea ce ne dorim să obţinem. E acelaşi lucru.

– Dar mă simt ca o impostoare când fac asta, interveni Merrilee cu accentul său distinctiv de Tennessee, una dintre cursantele Şcolii de Yoga Downward Dog. Oricum aveam de gând să las un bănuţ în cutia milei.

Geshe Wangpo privi în direcţia ei şi dădu din cap.

– La început, trebuie să ne fabricăm starea de *bodhicitta*.

Se opri pentru o clipă şi apoi chipul i se lumină de un zâmbet poznaş.

– Prefă-te până când reuşeşti!

Râsete răzleţe răsunară în încăpere.

– Înţelegerea semnificaţiei stării de *bodhicitta* este de fapt o practică de-o viaţă. Dar trebuie să începem de unde suntem. În timp, ascultând, gândind şi meditând, convingerea noastră în *bodhicitta* se adânceşte până când devine firească, spontană. În acel moment faptele noastre

devin o sursă adevărată de bucurie, pentru noi înșine, dar şi pentru ceilalţi.

Pentru câteva clipe, toată lumea din *gompa* îi sorbi vorbele în tăcere, singurul zgomot fiind cel uşor al *thangka*-urilor de pe pereţi, mişcate de vânticelul care intra pe fereastră.

Liniştea fu întreruptă de o voce solitară:

– Cine sunt eu să devin iluminat?

Aceste vorbe fură glăsuite de un tânăr, un excursionist european după înfățișare, pe care nu-l mai văzusem în templu. Aşezat pe perna de meditaţie, cu părul ciufulit, pielea măslinie şi trăsăturile fine, avea o aură de melancolie.

Geshe Wangpo îl fixă cu o privire de profundă compasiune, înainte de a răspunde:

– Cine ești tu să nu devii? Buddha a fost un om obişnuit, cu defecte. Din fericire pentru noi, nu numai că a atins iluminarea, dar ne-a arătat cea mai rapidă cale de a atinge aceeaşi stare.

Geshe Wangpo se opri, susţinând privirea tânărului, şi mi se păru că era oarecum încurajat să împărtăşească ceea ce a spus în continuare.

– Ideea pe care o ai despre tine cum că nu ai fi demn de iluminare este doar o idee, un gând, un concept. Nu există nicio realitate concretă a ei. De aceea – ridică el din umeri – eliberează-te de ea, căci nu îţi aduce niciun folos. Nu-i da puterea atenţiei tale. Nu o înzestra cu o substanţialitate pe care, de fapt, nu o posedă.

Aşa cum se întâmplă adesea când vorbesc *lama* realizați, cu Geshe Wangpo în templu în nopţile de marţi seara, iluminarea părea ceva accesibil, ceva care exista pur şi simplu, care era la îndemână, la fel de simplu ca păşitul dintr-o cameră într-alta.

Fără îndoială că acest lucru se datora prezenţei lui Geshe Wangpo. Oferindu-ţi o strălucire a senzaţiei iluminării, descoperi că toate preocupările și gândurile tale obişnuite se risipesc şi ajungi să resimţi o senzaţie de pace adâncă şi nemărginită.

Acea senzaţie şi starea de *bodhicitta* care o inspiră au rămas cu mine în zilele care au urmat.

***

Câteva dimineţi mai târziu, am sărit pe pervaz şi m-am lăsat absorbită de priveliştе şi de miresme, când, brusc, am devenit conştientă de un parfum încântător. O aromă care fusese cândva o parte familiară din viața mea, nu însă și de ceva timp. Ceva ce uitasem, dar odată reamintit, trebuia să cercetez.

Am luat-o în jos pe scări, am traversat curtea şi am ieşit pe poartă. În dimineaţa asta, în loc să fac dreapta spre Himalaya Book Café, m-am îndreptat în direcţia opusă. La o mică distanţă, pe aceeaşi parte cu Mănăstirea Namgyal, era o mică grădină şi, dincolo de ea, un azil. Grădina îmi devenise un loc familiar încă din primele mele zile de locuit cu Dalai Lama. Se afla doar la câţiva paşi de veranda azilului şi era bine întreţinută, cu răzoare luxuriante, un gazon tuns cu grijă şi un cedru impunător în centrul ei, sub care se găsea o bancă din lemn, rar ocupată de cineva.

Descoperisem că persoana care ţinea locul imaculat de îngrijit era nimeni altul decât bărbatul pe care îl privisem ca pe nemesisul meu, în timpul perioadei mele de început la Mănăstirea Namgyal: şoferul Sfinţiei Sale. Un tip masiv, bine făcut, şoferul îmi dăduse iniţial impresia unui tip aspru şi iute, lipsit de toate amabilităţile diplomatice ale celor care locuiau

acolo. Într-una din primele mele zile la Namgyal, când auzisem un şoarece sub podeaua clădirii noastre, reuşisem să-l prind, întorcându-mă în semn de triumf în biroul asistenţilor cu bestia în gură. În timp ce toată lumea se străduia să salveze şoarecele, încă în viaţă, lamentându-se în privinţa delictului meu, şoferul Sfinţiei Sale a fost cel care a sugerat o poreclă: Şoricica Flocoasă.

Era o poreclă pe care o am urât-o încă din prima clipă când am auzit-o. Şi chiar în aceeaşi clipă, din cauză că era atât de scandalos de potrivită, am simţit că s-ar putea să rămân cu ea. Asocierea mea cu un asemenea rău m-a îngrozit! Stând la pândă cu o falcă în cer şi alta în pământ, de fapt ceea ce mă iritase era şoferul, şi nu cedarea în faţa instinctelor mele. Deşi pierdusem din vedere principiul de a nu face rău în răstimpul petrecut sub podea, era mai uşor să-l învinuiesc pe şofer. Din fericire, porecla nu a devenit foarte uzuală. Doar el o rostea.

Cum am ajuns să-l cunosc mai bine de-a lungul anilor, am început să-l văd într-o lumină diferită. Deşi era masiv şi copleşitor, în special în ochii unei pisicuțe cu picioruşe şchioape, era foarte amabil. Descoperisem că se ocupa de acea bucățică de pământ de lângă azil pentru ca bătrânii să se bucure de ceva frumos în ultimii lor ani de viață.

Uriaşul grosolan fusese extraordinar de amabil şi faţă de mine, deşi mi-a luat ceva timp să înţeleg asta. Îngrijindu-se de mica grădină, rezidenţii azilului nu fuseseră singura lui ţintă de bunătate plină de iubire. Acum câţiva ani mă trezisem adulmecând aceeaşi aromă care îmi gâdilase nările în dimineaţa asta, ocazie cu care, urmându-mi încă o dată instinctele, lăbuţele mele mă duseseră direct spre grădină, unde descoperisem un mănunchi de plante cu frunze în formă de inimă şi flori albe. Aveam să aflu mai târziu că aceste plante nu

erau altceva decât iarba-mâţei, plantată pentru propria mea desfătare.

Astăzi, ca şi deunăzi, am şchiopătat pe cele câteva trepte de piatră ale pavajului din grădină și am străbătut gazonul spre răzoarele de flori, unde am regăsit sursa parfumului încântător. Am început să rumeg tulpinile verzi, să ling codiţele florilor şi să-mi frec faţa de plante, copleșită de dorință. M-a cuprins un tremur şi apoi m-am aruncat cu totul în răzor, distrugând tulpinile şi lăsându-mă potopită de flori.

Nu-mi păsa. În setea mea neînfrânată de parfum îmbătător, mi-am întins tot trupul, m-am ghemuit şi m-am cufundat cu totul în frunzişul şi florile ierbii-mâţei, torcând, rostogolindu-mă şi înfiorându-mă cu fiecare clipă!

La un moment dat, aroma nu a mai fost aşa de puternică. Ca întotdeauna, de altfel. Efectul începu să dispară. În loc să mă răsucesc, doar am zăcut acolo, moţăind fericită într-o stare post-euforică.

O jumătate de oră mai târziu m-am ridicat din răzoare, scuturându-mă de urmele de frunziş, înainte să mă dichisesc scurt. De-abia atunci am aruncat o privire spre azil şi am văzut câţiva rezidenţi aşezaţi pe scaune de ratan pe verandă. Erau vreo şase, lângă un cărucior cu ceai. La câţiva paşi tot pe verandă, încă doi. Îi observasem şi cu alte ocazii, dar nu îi studiasem cu atenţie. Pur şi simplu stăteau acolo, tăcuţi şi nemişcaţi ca nişte statui, cu excepţia momentelor în care ridicau sau puneau jos ceaşca. După extazul explorării grădinii şi euforia ierbii-mâţei, nu părea să fie prea multă distracţie pe balconul azilului.

Astăzi atenţia nu mi-a fost atrasă atât de rezidenţi, cât de ce afla în spatele lor. Ceva ce nu mai văzusem înainte – o uşă deschisă!

Era una glisantă din sticlă şi în trecut fusese ferm închisă. Fireşte, dragă cititorule, că mai încercasem să cercetez locul. În câteva ocazii, îmi apăsasem boticul de acel panou de sticlă, curioasă să văd ce se află dincolo de perdele şi de coloritul întunecat, dar fără folos.

Şi totuşi, astăzi puteai intra uşor de pe verandă în clădire. Putea fi vreo altă invitaţie mai clară?

Am traversat grădina şi am urcat panta uşoară a unui aranjament de pietre, printr-un pat de flori. Nici nu am apărut bine dintr-un rând de crini africani, că am sesizat o agitaţie neobişnuită printre rezidenţii care îşi beau ceaiul de dimineaţă pe verandă.

– Ce pisică frumoasă! exclamă unul.

– Ce blană! observă un altul.

– Ochii ăia sunt cu adevărat albaştri? întrebă un al treilea.

Fiind Cea Mai Frumoasă Fiinţă Care A Trăit Vreodată, sunt obişnuită să fiu admirată până în punctul în care devin plictisită. Sunt dăţi în care mi-aş dori să mă plimb incognito, ca o pisică ştearsă, fără culoare, fără să fiu recunoscută pe stradă. Dar nu! Oriunde merg, sunt asaltată cu atenţie.

Chiar şi aşa, atunci când rezidenţii, de pe ceea ce fusese o verandă cu totul sedentară, au început să gesticuleze şi să scoată tot felul de exclamaţii, am fost luată prin surprindere pentru simplul motiv că nu îi credeam capabili de asta. Mă gândisem tot timpul la ei la comun, ca la un grup, fără să diferențiez între ei. Dar în acea dimineaţă am ajuns să îmi dau seama că nu erau doar fiinţe individuale, ci aveau și propriile lor nume. M-am oprit pe verandă suficient timp ca o femeie în vârstă, pe care am aflat că o cheamă Rita, să mă mângâie şi să-

mi laude coada uimitor de stufoasă, până am ajuns acolo unde voiam cu adevărat să ajung – înăuntru.

Era o încăpere foarte mare, cu scaune şi canapele aliniate la perete, cu măsuţe joase intercalate, lămpi, reviste şi ziare. Luminată uşor şi cu tablouri de bun gust pe pereţi, ceea ce m-a frapat la această cameră erau cei zece oameni care stăteau pe scaune ca nişte statui. Îţi făceau impresia că sunt dintr-un muzeu de ceară despre care auzisem vorbindu-se. Cei mai mulţi îşi ţineau capul sprijinit de spătar. Alţii erau aplecaţi în laterale. Doi priveau în gol. Toţi aproape nemişcaţi.

Privind în jur, studiind scena, am observat o singură femeie care părea complet trează. Geeta stătea singură şi îşi mişca gura ca şi cum vorbea cu cineva, dar niciun sunet nu îi scăpa printre buze. Primul care a dat alarma a fost Christopher, un bărbat vânjos, în vârstă, cu un smoc de păr alb.

> – E o pisică! exclamă el, ca şi cum Regina din Sheba abia păşise în cameră.

Christopher stătea de unul singur, ocupând cea mai mare parte din canapea. Din pricina tonului său entuziast şi pentru că nu voiam să fiu dată afară înainte să am şansa să inspectez împrejur aşa cum se cuvenea, m-am îndreptat spre canapea şi am sărit lângă el. A întins imediat mâna să mă mângâie, chicotind în timp ce o făcea.

> – Oh, asta îmi aduce aminte de trecut, zise el cu o voce plină de emoţie. Jack al nostru s-a sfârşit acum mai bine de douăzeci de ani. Aceasta este prima pisică pe care am atins-o de atunci...

Mi-am ridicat spre el ochii mari, de safir, observându-i lacrimile din ai săi. Mâinile lui mari, cu pielea pătată, tremurau.

Jacheta pe care o purta, cu manşete destrămate, arătase cu siguranţă mai bine pe vremuri.

Impulsul obişnuit ar fi fost să plec de lângă el. Dar cum mă mângâia cu o aşa emoţie, m-am trezit amintindu-mi de învăţăturile lui Geshe-la din marţea anterioară. M-am întrebat dacă acest gest de bunătate poate fi un motiv pentru mine de a atinge iluminarea completă şi perfectă pentru binele tuturor fiinţelor. Un gând care, dragă cititorule, m-a făcut imediat să mă simt mai bine. Chiar am înaintat cu paşi şovăielnici spre el şi am tors.

– O, e un înger! declară Christopher.

Ceilalţi din încăpere au venit spre mine, câţiva făcându-mi semn cu mâna sau chemându-mă cu „pis, pis!”. M-am frecat de pieptul şi braţul lui Christopher, asigurându-mă că las smocuri de blană crem pe hainele sale, înainte de a coborî de pe canapea şi de a mă tăvăli din nou pe covor.

Chemările celorlalţi rezidenţi erau şi mai nerăbdătoare, la fel şi gesturile lor. M-am îndreptat spre o femeie în scaun cu rotile, care îmi făcea semn spre poala ei. Salturile mele nu sunt cele mai agile, din pricina labelor mele şubrede, dar orice gând despre lipsa mea de eleganţă era nimic prin comparaţie cu bucuria de pe chipul lui Yvette în timp ce mă mângâia.

– O, ce ochişori! fredonă ea.

Alte femei vârstnice se ridicau din scaune şi şchiopătau spre noi. Mâinile ridate ale mai multor rezidenţi, dimpreună cu respiraţia greoaie şi mirosul dezgustător, farmaceutic nu erau neapărat o încântare. Dar, ca şi în cazul bărbatului, mi-am adus aminte de starea de *bodhicitta*: Fie ca acest gest de bunătate să fie motivul de a atinge iluminarea completă şi perfectă pentru

binele tuturor fiinţelor. Şi din nou, m-a făcut să mă simt mai bine să fiu atinsă în vacarmul din încăpere.

Nu era nicio îndoială în privinţa entuziasmului pe care îl stârnisem. Unul dintre rezidenţi declară că eram punctul culminant al zilei, înainte să fie repede corectat de un altul – al săptămânii! Poate chiar al lunii! Energia din încăpere se schimbase într-una de interes, încântare şi entuziasm. Nu mai era un muzeu de ceară, toată lumea voia o parte din mine.

După Yvette cea în scaun cu rotile, m-am îndreptat spre alţi câţiva de pe canapea. M-am hotărât să mă alint cu fiecare rezident din încăpere, de fiecare dată amintindu-mi de starea de *bodhicitta*. M-am gândit la sfatul lui Geshe-la: cu cât repetăm această intenţie de a-i ajuta pe ceilalți şi cu cât devenim mai implicaţi în gândire, cu atât masca devine persoana. Psihologie budistă. Şi, aşa cum repetam acum, m-am trezit dorindu-mi să fac mai mult, să îi vizitez pe fiecare dintre ei.

Conform unei legende, atunci când era gata să atingă *nirvana*, Avalokiteshvara, Buddha al Compasiunii, şi-a întors privirea şi a văzut un iepure în suferinţă. Nu a putut să-l lase aşa. Spunându-i lui Buddha Amitabha că trebuie să se întoarcă să-l ajute, Amitabha a afirmat că în *samsara* va găsi şi alte fiinţe care suferă. Ca să-l ajute în eforturile sale născute din compasiune, Amitabha i-a oferit o mie de mâini şi braţe.

Dacă aş fi avut chiar atunci o mie de lăbuţe şi o mie de cozi stufoase!

Făcând turul încăperii, am observat o femeie care stătea izolată într-un scaun, respirând prin tuburi. Părea palidă şi vlăguită, abia putând să-şi ţină capul drept. Mâinile îi atârnau în laterale. Dar privirea îi era aţintită asupra mea cu mare interes.

Îndreptându-mă spre scaunul ei, am sărit pe o pernă de lângă ea. Purta un halat subțire şi braţele îi erau ca niște fusuri. Înfăţişarea îi era stafidită, venele din frunte fiind foarte vizibile. Dar expresia ei se schimbă şi zâmbetul îi transformă trăsăturile. Se uită la mine cu cea mai sinceră apreciere.

Îşi ridică un braţ şi mă mângâie. Am tors în semn de apreciere, mărind volumul în beneficiul ei, în timp ce îmi aminteam de starea de *bodhicitta*. Am devenit conştientă de comentariile care se făceau în încăpere.

– E prima dată când zâmbeşte după multe luni, zise o voce.

– Nu credeam că o să-şi mai mişte vreodată braţele, glăsui o alta.

– Obişnuia să vorbească despre pisicile ei ca şi cum ar fi fost copiii ei, interveni o a treia.

Şi asta continuă pentru ceva vreme, zgomotul din încăpere crescând, înainte ca o altă voce să-l întrerupă. O voce clară, mai tânără şi autoritară.

– Aşadar, avem un oaspete?

Mi-am aruncat privirea spre o asistentă respectabilă în uniformă albă, care nu mă privea deloc călduros.

– Uitaţi-vă la Hilda! exclamă un rezident. Nu credeam că-şi mai poate mișca braţele.

– Nu sunt sigură că este o idee prea bună să avem prin preajmă o pisică, zise asistenta, apropiindu-se mai mult. Ea are nevoie de ajutor pentru a respira. Dacă are vreo reacţie alergică?

– E obişnuită cu pisicile. A avut ani de zile! declară o voce tremurândă.

– Le adoră! punctă Christopher ceea ce era evident.

– Dar e... de pe stradă! protestă asistenta, gesticulând spre uşa deschisă. Este foarte posibil ca această pisică să aibă vreo boală.

Mi-am întors privirea spre ea cu cea mai nobilă expresie. Eu? Boală? Ştia ea oare despre cine vorbea?!

– Sunteţi foarte energici azi! se auzi o voce diferită.

Cea a unui bărbat, care venea de pe acelaşi coridor ca asistenta şi purta un stetoscop în jurul gâtului. Privi spre locul în care toată lumea îşi concentrase atenţia.

– A, înţeleg, zise el.

– Presupun că trebuie să o dăm afară de aici, zise asistenta.

– Şi de ce crezi asta, soră Chapman?

– Păi... astmul ar fi unul dintre motive.

Bărbatul privi de jur-împrejur cu o expresie blândă.

– E cineva aici alergic la pisici?

– Eu! declară asistenta.

– Mă refeream la rezidenţi în special. Pot prescrie antihistaminice dacă e nevoie.

În trecut, mai întâlnisem o altă persoană alergică la pisici, care îmi făcuse viaţa foarte grea şi chiar încercase să mă alunge de la Himalaya Book Café. Din fericire, acea eventualitate supărătoare nu se concretizase, graţie inteligenţei ascuţite a șefului de sală Kusali. Dar asta m-a făcut extrem de precaută în privinţa celor cu fobii faţă de pisici.

– Hilda are deja probleme de respiraţie, zise asistenta.

– Dar uită-te ce transformare, replică doctorul.

Sora Chapman îşi înclină capul într-o parte.

– Da.

Îşi dădu seama că nu avea sprijinul nimănui.

– Presupun că aşa e.

– Animalele pot fi o terapie minunată. Toţi vă bucuraţi de oaspetele nostru, nu-i aşa? întrebă el pe toată lumea.

Se auzi un cor de entuziasm.

Deşi nu îmi petrecusem mult timp pe scaunul Hildei, mi-am dat seama că o obosisem. Aşa că am coborât, m-am îndreptat spre uşa deschisă şi, în oftaturi de dezamăgire, am ieşit la fel de misterioasă şi de vioaie cum venisem.

***

M-am întors la azil, dragă cititorule. Nu în aceeaşi zi şi nici măcar în aceeaşi săptămână. Dar în următoarea săptămână, adulmecând adierea ispititoare a ierbii-mâţei de pe pervazul meu şi fiind o frumoasă dimineaţă senină, m-am îndreptat spre grădină, unde m-am bucurat de ea după pofta inimii, înainte să-i observ din nou pe rezidenţii de pe verandă.

Reacţia, de această dată, a fost mult mai rapidă şi mai entuziastă. Înainte să ies cu totul din crinii africani, un bărbat cu ochi ca mărgelele strigă cu entuziasm.

– S-a întors! Acolo!

În câteva clipe m-am trezit chemată de toată lumea. M-am îndreptat spre ei, frecându-mă cu generozitate de picioarele fiecăruia, cu starea de *bodhicitta* în suflet. Făcând asta, am devenit conştientă de agitaţia din interior, oamenii din salonul de zi ridicându-se din fotoliile lor pentru a veni afară.

I-am scutit de efort. Dintre toţi rezidenţii, voiam s-o revizitez pe una anume – şi ea nu era pe verandă. M-am îndreptat spre

uşa deschisă şi am aruncat o privire în jur, primind zâmbetele strălucitoare şi braţele fluturânde, vocile ridicate şi chemările.

Stătea exact în acelaşi loc, nemişcată şi aparent incapabilă să vorbească, dar privindu-mă cu aceeaşi afecţiune călduroasă. M-am îndreptat direct spre ea.

– O, Hilda este cea norocoasă! strigă Yvette, fără urmă de ranchiună, ca şi cum era încântată în secret de direcţia în care o luasem.

– Ca şi data trecută, strigă altcineva.

– Deşi şi-a împărtăşit afecţiunea cu toată lumea, observă un al treilea.

– Cine? Hilda? întrebă un bărbat cu falsă inocenţă.

– Eşti un drăcuşor, Christopher! răspunse altcineva.

Salonul de zi fremăta de replici, în timp ce am sărit lângă Hilda, torcând apreciativ în timp ce mă mângâia. Am împuns-o uşor cu capul în dreptul inimii şi mi-am cufundat privirea în ochii ei, văzând cât de mult îi lipsise prezenţa unei pisici şi cât de mult se bucura de mine. Totul în timp ce simţeam starea de *bodhicitta*.

Mi-am continuat turul, recunoscându-i pe unii rezidenţi după atingerea unei ţesături, zăngănitul unei brăţări, expresia chipului; şi de data asta i-am perceput pe fiecare în parte, şi nu ca pe un grup. Simţind trăirile fiecăruia dintre ei în timp ce le stăteam în poală, frecându-mă de braţul lor, ascultându-mi torsul, mi-am dat seama câtă fericire ofeream. Şi asta, dragă cititorule, mă făcea extraordinar de fericită. Nu fericirea irezistibilă, puternică a ierbii-mâţei, care mă făcea să salivez, ci un alt gen de fericire, și anume simţul unei stări de bine profunde care vine din ceea ce oferim, mai degrabă decât din ceea ce primim, din conectarea cu iubire la inimile şi minţile altora.

Şi totuşi, nu toți cei de la azil erau gata să se conecteze astfel. Cel puţin, nu încă. Am observat-o pe asistenta Chapman venind să afle ce era cu toată acea agitaţie. Privind în direcţia mea, şi-a dat imediat seama. Şi, în timp ce nu făcea nicio încercare să întrerupă frământatul meu din poala unei femei în scaun cu rotile, nu părea deloc încântată să mă vadă.

Dinamica s-a schimbat când m-am îndreptat spre Christopher, care părea oarecum mai tânăr decât ceilalţi. Aşa-zisul „spiriduș” avea o privire neastâmpărată. Sărind direct pe genunchii săi, am observat mici pete de culoare pe pantalonii săi de catifea. Degetele sale aveau un miros puternic şi deloc dezagreabil, pe care l-am recunoscut curând. Vopsea de ulei.

Asistenta se duse să-i verifice pe rezidenţii de pe verandă. Conversaţia din cameră continuă la fel de animată şi câteva clipe mai târziu o altă femeie îşi făcu apariţia. Cu o înfăţişare veselă, dar cu un aer de control, păşi în cameră şi observă imediat cine era cauza acelui entuziasm. Se îndreptă spre mine.

– Aşadar, despre tine am auzit vorbindu-se atât! exclamă ea, lăsându-se pe vine ca să mă mângâie. O adevărată frumuseţe. Cred că e de rasă, observă ea.

Peste umărul ei am văzut că asistenta se întorsese şi privea în direcţia mea.

– Fără îndoială că a animat lucrurile pe aici. Nu cred să-i mai fi văzut vreodată pe rezidenţi atât de însufleţiţi!

– Păi sora Chapman a găsit-o pentru noi, o privi Christopher pe asistentă cu o sclipire în ochi. Cred că este ceea ce se cheamă Pisică pentru Terapie.

– Bună idee, Claire! îşi îndreptă femeia privirea spre asistentă. Ce motivaţie minunată! Sper să ne bucurăm cât mai mult de acest oaspete.

Sora Chapman era prea fericită ca să-şi asume meritul acestei întorsături neaşteptate de evenimente.

– Desigur, zise ea. O vom încuraja.

***

Câteva săptămâni mai târziu, îmi reluasem locul pe pervaz, în timp ce Dalai Lama era pus la curent cu evenimentele de peste zi de către Oliver şi Tenzin.

– Mai este ceva ce trebuie să discutăm? întrebă Sfinţia Sa, după ce se trecuseră în revistă chestiunile oficiale.

Pe când cei trei bărbaţi se lăsară pe spate în scaunele lor, Oliver spuse cu o sclipire în privire:

– Păi mai este ceva ce implică un membru important al comunităţii noastre.

– O, da? zise Dalai Lama, cu o expresie jucăuşă.

– M-am întâlnit cu Marianne Ponter în oraş acum câteva zile – ştiţi că ea conduce azilul de bătrâni din capul străzii, făcu el semn în direcția lui.

– Da, da.

– Îmi povestea despre o descoperire pe care au făcut-o referitor la rezidenţii azilului. Ani de zile au încercat să găsească modalităţi de a le stârni interesul, de a-i face să converseze şi să fie activi.

– De a-i menţine tineri? sugeră Sfinţia Sa.

– Exact, încuviinţă Oliver. Au încercat jocuri de societate, jocuri pe calculator, excursii, tai chi. Se pare că cea mai eficientă până acum a fost seria de vizite a Pisicii pentru Terapie.

Şi Dalai Lama, şi Tenzin priveau surprinși.

– Se pare că este cea mai bună practică în azilele de bătrâni în zilele noastre. Atunci când rezidenţii se joacă cu pisici sau câini, locul capătă viaţă.

Şi Dalai Lama, şi Tenzin aprobau din cap.

– Atunci când ne aflăm în prezenţa animalelor, observă Dalai Lama, putem fi noi înşine, nu trebuie să ne prefacem.

– Ne fac să ne întoarcem în copilărie, sugeră Tenzin.

– Potrivit lui Marianne, Pisica pentru Terapie care îi vizitează este extraordinar de frumoasă. Are ochi mari, albaştri, un chip ca tăciunele şi şchiopătează.

Toţi trei bărbaţii se întoarseră să privească în direcţia mea.

– Marianne spune că este foarte bună cu rezidenţii, mai ales cu cei fragili. Este o doamnă care nu s-a mişcat de săptămâni, dar este capabilă să-şi adune puterile ca s-o mângâie pe Pisica pentru Terapie.

– Pisica pentru Terapie, folosi Sfinţia Sa pentru prima dată titlul, în timp ce mă privea. Mai uşor pentru noi budiştii ar fi „bodhicattva”!

Bărbaţii începură să râdă.

– Sunt încântat că dăruieşte iubire şi compasiune, continuă Dalai Lama. Motivată de *bodhicitta*, care este unul dintre cele mai importante patru elemente ale practicii noastre, nu-i aşa?

– Unul dintre cele patru pe care le-aţi menţionat, îi reaminti Oliver de discuţia lor anterioară.

– O, da, încuviinţă Sfinţia Sa, zâmbind. Cele patru lăbuţe ale succesului spiritual.

Câteva clipe mai târziu, atunci când asistenţii săi au plecat, Sfinţia Sa a venit spre mine, la pervaz, şi am împărtăşit câteva momente de comunicare tăcută. Nu era nevoie să mă felicite

pentru comportamentul meu iluminat sau să mă încurajeze să fac mai mult. Descoperisem singură că starea de bine care apare din practica *bodhicitta* era profund înduioşătoare, în ciuda lăbuţelor mele şovăielnice. Chiar şi când am început cu intenţii false, cu gândul „prefă-te până reuşeşti”, rezultatele au fost atât de puternice, încât le-am putut simţi. De ce mi-aş dori să mă opresc?

Singurul lucru pe care l-a spus Dalai Dama înainte să se ridice a fost:

– Al doilea aspect care ne este reamintit ori de câte ori vedem un buddha...

Aruncă o privire spre reprezentarea lui Shakyamuni Buddha de pe perete.

– Te uiţi, micul meu Leu de Zăpadă?

Fireşte că mă uitam. Şi căutam din greu cele patru aspecte. Şi totuşi, nu puteam vedea.

***

În următoarea dimineaţă, am făcut o nouă vizită la azilul de bătrâni. De data asta, nici măcar nu m-am oprit la iarba-mâţei, ci am traversat direct prin grădină, spre stânca decorativă, printre crinii africani şi spre verandă, unde am fost întâmpinată ca un prieten mult iubit. Şi înăuntru m-am dus s-o văd mai întâi pe Hilda. În timp ce stăteam pe braţul scaunului, ea mă mângâie şi rosti destul de tare cuvântul „dragă”.

Nu ar fi deloc o exagerare, dragă cititorule, să spun că întreaga încăpere se umplu de entuziasm la această vorbă. Era primul cuvânt pe care Hilda îl rostise în mai bine de doi ani!

Când am plecat, eram într-o dispoziţie excelentă. Nu numai pentru că aplicam cea de-a doua lăbuţă a succesului spiritual în viaţa mea, ci şi din pricina a ceea ce am anticipat.

În loc să mă întorc la Namgyal, m-am îndreptat în direcţia opusă, mergând dincolo de periferie. Pinii înalţi se înşirau de ambele părţi ale drumului. Borduri verzi şi luxuriante se aşterneau de o parte şi de alta. Alei duceau către case aşezate atât de departe de drum, încât tot ce vedeai era câte un acoperiș ici, colo.

Tara Crescent nr. 21 devenise unul dintre locurile mele favorite şi, odată ajunsă acolo, am luat-o direct pe alee. Aceasta era casa Serenei, a soţului ei Sid şi a fiicei lui din prima căsătorie, Zahra.

Auzisem de curând frânturi din conversaţia doamnei Trinci şi a Serenei în bucătărie despre faptul că Zahra trebuia să se întoarcă de la internat peste două zile. Chiar dacă nu aș fi tras cu urechea la asemenea discuţii, tot aș fi simțit. Intuiţia mea felină ar fi simţit o schimbare. O energie diferită. O atracţie magnetică spre casa pe care o vizitasem prima dată atunci când se efectuau renovări majore, înainte ca Serena şi Sid să se mute.

La o cotitură, am dat cu ochii de casă după luni de zile. Era un bungalou întortocheat, cu o verandă spaţioasă, circulară. Ceea ce mi-a atras imediat atenţia era un turn în aripa de nord a casei, care încununa două etaje şi era acoperit de iederă. În vârful său era o cameră cu ferestre mari pe toate cele patru laturi.

Mă gândeam la ea ca la camera mea şi a Zahrei – locul perfect din care să observ soarele, luna, stelele şi munţii Himalaya acoperiţi de zăpadă. Acolo trândăveam împreună, bucurându-ne una de compania celeilalte, indiferent de momentul zilei sau de anotimp. Nu numai că puteam veghea asupra peisajului,

precum *deva*-şii de pe tărâmurile de deasupra, ci şi adulmecam mirosul pinului de Himalaya prin fereastra deschisă. Parfumul florilor de pădure şi sunetul îndepărtat al clopotelor şi al incantaţiilor de la Mănăstirea Namgyal impregnaseră acest loc cu o energie anume. Abia aşteptam să mă întorc acolo ca să fiu cu Zahra.

Pe la jumătatea drumului i-am auzit râsul distinctiv răsunând din interior, așa că am grăbit pasul. Reuniunile noastre, după întoarcerea ei de la şcoală, erau întotdeauna prilejuri de bucurie. Abia aşteptând s-o văd, am traversat pajiştea din lateralul aleii pietruite.

Fără niciun gând, cu excepţia a ceea ce îmi imaginasem că va urma, eram la câţiva paşi de verandă, când mi-am ridicat privirea şi l-am văzut. Motanul feroce care mă atacase cu câteva săptămâni în urmă, lângă tejgheaua domnului Patel! Trupul ăla mare, musculos putea fi recunoscut din prima. Nu-i puteam vedea chipul, pentru că stătea încolăcit la soare. Moţăind pe masa de pe verandă. Ca şi cum locuia acolo.

Capitolul 4

M-am oprit, nevenindu-mi să cred ochilor. Motanul vărgat se desfăta în căldura dimineţii, cu labele din faţă atârnând peste marginea mesei de lemn şi cu ochii închişi, dând impresia că este într-adevăr pisoiul casei. Stăpânul conacului. Regele castelului.

Nu știu exact cât timp am rămas acolo, încremenită, țintuită locului, dar ştiu că fiara feroce putea să-şi deschidă ochii în orice moment. Şi, dacă o făcea, cu siguranţă avea să mă vadă. Şi la fel de sigur că avea să mă urmărească.

În acelaşi timp, o parte din mine spera să se petreacă ceva ca să se schimbe situaţia. În special, ca Zahra să îşi facă apariţia şi oarecum să pună capăt acestei aberaţii oribile.

Deodată, se auzi o bufnitură îngrozitoare în iarbă, aproape de mine. Un bulgăre de pământ! O sută de fărâme explodară chiar lângă mine. Nici nu am devenit bine conştientă de asta, că un alt proiectil ateriză, aproape lovindu-mi lăbuţa.

Mi-am ridicat privirea. Un grădinar în uniformă era de cealaltă parte a pajiştei, trăgându-şi braţul în spate, gata de a azvârli un alt bulgăre. Şi mă ţintea exact pe mine!

Instinctul puse stăpânire pe mine. M-am pregătit să mă retrag, fugind cât mă ţineau picioarele. O lovitură directă ar fi

fost agonizantă. Cu picioarele mele atât de şubrede, cel mai probabil aş fi fost doborâtă – sau lăsată inconştientă.

Un alt bulgăre de pământ explodă direct în spatele meu. Am ţâşnit-o cât de repede am putut, alergând mai iute decât credeam că este posibil. În acele clipe nebune, palpitante, nu exista nici timp, nici vreun gând, ci doar teamă şi nevoia disperată de a mă salva.

Grădinarul nu părea să mă urmărească. Cu cât eram mai departe, cu atât mai puţine au fost proiectilele. Apropiindu-mă de cotitura drumului unde casa dispăru din vedere, am privit în spate pentru prima dată. Grădinarul stătea în acelaşi loc, cu braţul pregătit de lansarea altui proiectil în direcţia mea.

Motanul, nu am putut să nu observ asta, stătea acum drept pe masa de pe verandă, privindu-mă cu atenţie, observându-mi retragerea cu acei ochi galbeni şi răutăcioşi.

Încă grăbită, am ajuns la drum, gonind pe sub aleea de pini, condusă mai mult de instinct decât de raţiune, până când mi-am dat seama că nu mai eram sub ameninţare.

Am încetinit ritmul, dar încă mergeam mai repede decât de obicei. Agitată şi confuză, nu aveam nicio idee unde mă îndreptam sau ce aveam să fac în continuare. Descoperirea înspăimântătoare pe care tocmai o făcusem pe Tara Crescent nr. 21 mă răvășise cu totul. Eram tare speriată şi dezorientată.

Am continuat de-a lungul drumului până când am ajuns la grădina de lângă azil, apoi la gardul de la Mănăstirea Namgyal. Nici gând să mă liniştesc, adrenalina încă îmi pulsa în vene, aşa că am început să urc panta, mai mult din instinct decât cu vreun plan în minte.

Fiind vremea prânzului, probabil că obiceiul m-a făcut să cobor panta şi să o iau pe lângă tejghelele din piață, spre locul

în care obișnuiam să mă pierd într-o stare euforică dată de meniul zilei. Mă refer, desigur, la Himalaya Book Café.

Restaurantul era în plină agitaţie când am ajuns. Aproape toate mesele erau ocupate şi se servea masa. Încă zăpăcită, mi-am făcut drum spre uşile batante cu mâner. În partea dreaptă, cafeneaua era ocupată de scaune din răchită şi feţe de masă albe, pereţii strălucind de thangka-uri tibetane. În partea stângă, în spatele unui birou de recepţie decorat, din lemn de tec, se afla librăria foarte bine aprovizionată, iar sub el, moţăind în coşuri, se aflau cei doi câini loiali, Marcel, buldogul francez, şi Kyi Kyi din rasa Lhasa Apso. Salutându-ne reciproc, prin atingerea boticurilor, am revenit în prezent, aici şi acum, departe de trauma prin care tocmai trecusem.

Mi-am făcut drum spre standul cu reviste, aproape de josul scărilor care duceau spre librărie. Așa cum obișnuiam, m-am căţărat pe raftul de sus, unde îmi era menit să stau, strălucind printre coperţile revistelor *Vogue* şi *Vanity Fair*. Acesta era locul meu de veghe din cafenea, de unde fusesem martoră la toate evenimentele în ultimii şapte ani şi unde fusesem fotografiată de nenumăraţi turişti. De obicei un loc de refugiu şi de plăcere, unde mă bucuram să fiu foarte admirată, mi-a fost greu să îmi găsesc liniştea acolo în acea zi. Nemaifiind în pericol, am avut o realizare amară: nu mai eram binevenită pe strada Tara Crescent nr. 21.

Serena şi Sid adoptaseră motanul sau cel puţin îi permiseseră să locuiască acolo. Şi mi se părea că ceruseră personalului să alunge alte pisici. Nici gând de legătura specială pe care o simţisem faţă de toţi trei, legătură pe care o crezusem pe deplin reciprocă.

Nu o auzisem pe Serena să menționeze ceva despre noua felină din viaţa lor. Dar nici nu eram părtaşă la toate

conversaţiile lor. Oare asta însemna că n-o să mai pot niciodată să mă întorc la frumoasa casă cu turn aşezată între soare, lună, munţi şi stele? Nu aveam să-mi mai petrec timpul cu Zahra, doar noi două singure, fără să fac nimic special, ci doar să simt căldura legăturii noastre inefabile?

După starea de şoc, a urmat o senzaţie de gol, de pierdere. Una care ar fi putut să mă facă cu adevărat nefericită, dacă nu ar fi sosit șeful de sală Kusali, eficient ca întotdeauna, care se înfiinţă la standul cu reviste cu o mică farfurioară de peşte în sos de brânză – ingredientele felului zilei, plăcintă cu peşte. Delicios de condimentate şi cremoase, de îndată ce le-am simţit mirosul, mi s-a făcut instantaneu foame. Toate gândurile triste au dispărut în timp ce mi-am cufundat capul în farfurioară şi am devorat conţinutul ei cu mare entuziasm.

Nouă pisicilor ne place să primim gustări cât un șoricel de mici de mai multe ori pe zi. Trebuie să mărturisesc că porţiile de la Himalaya Book Café erau de obicei mai mari decât un şoricel, mai apropiate de mărimea unui şobolan dolofan. De aceea, după reprizele de dichisit de după masă, de îndată ce m-a cuprins oboseala după eforturile din acea zi, m-am lăsat copleşită de o senzaţie familiară de desfătare. Eram clar într-o dispoziţie de siestă. M-am cuibărit cu labele sub mine, înainte de a mă relaxa în ceea ce Ludo numea „poziţia croasant”. Şi astfel am adormit.

***

Când m-am trezit în acea după-amiază, cafeneaua se liniştise odată cu terminarea prânzului. Am devenit brusc conştientă de o conversaţie care avea loc în zona din spatele meu. Două canapele şi o măsuţă de cafea în librărie ofereau o bună vedere

deopotrivă spre librărie şi restaurant. În după-amiaza asta am auzit vocile lui Franc, Bronnie (prietena lui Sam) şi Angie (noua asistentă de librărie a lui Sam). Au menționat numele „doamna Williams”, iar asta mi-a atras atenția.

Deşi doamna Williams nu pusese niciodată piciorul în Himalaya Book Café, numele ei căpătase mare notorietate în ultimele săptămâni, de când Sam şi Brownie s-au mutat în apartament. Căutaseră ceva cu două dormitoare, ca să-şi poată găzdui familia şi prietenii atunci când veneau în vizită. Ca în cazul majorității cuplurilor tinere, problema lor era de ordin financiar, așa că, atunci când au găsit un apartament la primul etaj, spaţios, care nu numai că avea două dormitoare mari, dar mai oferea și o privelişte către munţii Himalaya, totul în bugetul lor foarte modest, nu le-a venit să creadă. Cu siguranţă nu şi-au pus întrebări asupra chiriei mici, dimpotrivă, nu mai aveau răbdare să semneze contractul de închiriere pe douăsprezece luni.

Nu ştiau nimic despre persoana care ocupa apartamentul de la parter. Când agentul imobiliar le prezentase propriul apartament, au surprins în fugă un tânăr înalt îndreptându-se spre uşa de la intrare. Au presupus că locuia acolo singur sau poate cu un prieten sau o iubită. Nu-şi bătuseră deloc capul cu asta. Şi de ce ar fi făcut-o? În mintea lor, îşi aranjau deja mobila în noul apartament, plănuiau care dormitor să le aparţină şi se vedeau luând mese delicioase în dreptul ferestrei deschise, în timp ce soarele apunea asupra minunaților munţi Himalaya.

Ziua în care s-au mutat fusese o saga istovitoare, cu multe drumuri de făcut, lucruri grele de cărat şi nervi zdruncinaţi. Căzând laţi în patul nefăcut din noul lor apartament – cine mai știa în ce cutie puseseră lenjeria? –, fuseseră treziți de un miros greu ce părea să vină din bucătăria lor. Dar nu de acolo se

simțea mirosul. Vecinei lor de jos, doamnei Williams, îi plăcea mult scrumbia afumată. Bucătăria ei era exact sub a lor. Și, după cum aveau să descopere cât de curând, nu-i separa nimic de mirosul sau zgomotele de la parter. Prin urmare, tot ceea ce mirosea sau se auzea din bucătăria ei o umplea și pe a lor. Singura modalitate de a evita mirosul sufocant era să plece de-acasă, ceea ce au și făcut – s-au dus la Himalaya Book Café pentru micul dejun înainte de a-și începe ziua de muncă.

Când au ajuns acasă de la serviciu, Sam de la librărie, iar Bronnie de la programul de educație pentru copii, la sfârșitul primei lor zile în noul apartament, nu au putut deschide ușa de la intrarea în holul comun sau, cel puțin, nu au putut-o deschide de tot. Se părea că în timpul zilei fuseseră aduse în hol fel și fel de obiecte de mobilier, dar și alte lucruri – două biciclete vechi, o fântână din ipsos pentru păsări, un pat ruginit care fusese sprijinit de perete, plus cutii peste cutii în care se aflau tot felul de obiecte împachetate. Ușa nu se deschidea complet, iar în hol mai rămăsese doar un loc strâmt pe unde puteai trece spre ușa de la apartamentul de la parter și, întâmplător, spre scările ce duceau la apartamentul lor.

Bronnie și Sam nu sosiseră acasă împreună, dar ajunseseră amândoi la aceeași concluzie: vecinii de la parter se mutau. Oare asta însemna că experiența lor cu scrumbia afumată fusese singulară? Oare un vecin nou care se muta la parter avea să le ofere mai puține provocări olfactive?

Bronnie își dorise ca prima cină în noua lor casă să fie specială, așa că aranjase frumos masa din bucătărie cu flori și lumânări. Sam puse o muzică plăcută ca să creeze o atmosferă romantică, apoi turnă vin în pahare. Au pregătit împreună cina, gătind unul dintre felurile lor preferate la tigaie, și tocmai se pregăteau să mănânce când a început cearta. Vocea unei femei

în vârstă a erupt vulcanic, apoi a urmat o alta, de bărbat. Dintr-odată, Bronnie și Sam s-au trezit prinși în mijlocul unei dispute violente.

Motivul nu era clar – cu toate că vocile se auzeau tare, nu se înțelegea bine ce spuneau. Ar fi fost de ajuns ca Sam și Bronnie să deschidă ușa de la intrare și ar fi putut să audă foarte clar, ca și cum ar fi fost în aceeași cameră, însă nu-i interesa să tragă cu urechea.

În plus, cearta era din ce în ce mai aprinsă, riscând să devină violentă. Femeia țipa la bărbat, spunându-i „neisprăvit”. El urla, făcând-o „cățea nerecunoscătoare”, plus alte cuvinte jignitoare. Vocile lor luaseră amploare incontrolabil.

Uitându-se la Bronnie, Sam începu să spună:

– Crezi că ar trebui să...

Exact în același timp, Bronnie îi spuse:

– Mai bine ai coborî.

Împingându-și scaunul, Sam se îndreptă spre ușă, dar tocmai atunci cearta încetă brusc, așa că cei doi își continuară cina în tăcere.

Se pare că Sam și Bronnie se mutaseră deasupra vecinilor din iad. După câteva zile a devenit foarte clar că, în ciuda nimicurilor adunate în hol, doamna Williams și fiul ei Barry nu se mutau. Mai rău decât atât, erau strângători obsesivi. În hol se tot acumulau mărunțișuri, iar peste ele erau puse altele în saci și cutii. Când Sam s-a întâlnit prima dată cu Barry Williams și s-a arătat îngrijorat de gravitatea situației în cazul unui incendiu, i s-a spus să-și vadă de treabă, doar că nu atât de politicos.

Scrumbia s-a dovedit a fi un eveniment care se repeta de trei sau de patru ori pe săptămână, iar Sam și Bronnie erau nevoiți să plece de-acasă de fiecare dată. Certurile se repetau și ele la

fel de des – era un fel de sport pe care îl practicau doamna Williams și fiul ei războinic, mai ales după ce mai consumau și alcool. Odată, când disputa a continuat până seara târziu, Sam a fost nevoit să coboare scările, să bată la ușă și să-i roage să nu mai facă atâta zgomot. Deși a avut efectul dorit, a doua zi, când a ajuns acasă de la serviciu, a găsit sub ușă o scrisoare răzbunătoare de șapte pagini despre libertatea de exprimare, dreptul la discuții și rânduri întregi despre colonia degenerată a Americii.

Sam și Bronnie au apelat la agentul lor imobiliar, căruia însă nu prea părea să-i pese. Le-a reamintit ce puțin plăteau pentru un apartament atât de mare și cu panoramă, iar în plus, dacă încălcau contractul, erau pasibili de plata chiriei pe șase luni, chiar dacă locuiau sau nu în apartament. Când i-au trimis fotografii cu holul plin de lucruri și au subliniat pericolul pe care îl prezenta în caz de incendiu, pesemne că cineva a convins-o pe doamna Williams să-și mute colecția de nimicuri în altă parte, însă numai pentru o vreme. Lucrurile din hol s-au împuținat numai temporar.

Sam și Bronnie ajunseseră la limita răbdării. Nu-și permiteau să plătească chiria pe șase luni pentru un apartament în care nu aveau să locuiască, însă începuse să-i îngrozească ideea de a merge acasă. Nu i-a ajutat nici când un vecin le-a spus că toată strada cunoştea casa lor și că apartamentul de sus fusese neocupat mai bine de șase luni din pricina reputației vecinilor. Înainte de asta, niciun chiriaș nu stătuse mai mult de câteva săptămâni. O doamnă plecase după numai două seri.

Bronnie începuse să se oprească mereu la Himalaya Book Café în drum spre casă după-amiaza târziu, după ce ieșea de la muncă. Ocupa un loc de lângă standul cu reviste, comanda ceva de băut și aștepta până când Sam își îndeplinea toate

responsabilitățile de manager, responsabilități care păreau să nu se mai termine și care îi ocupau din ce în ce mai mult timp, amânând astfel momentul în care trebuiau în cele din urmă să plece acasă.

Într-un astfel de moment își făcu apariția Geshe Wangpo la Himalaya Book Café. Formidabilul *lama* avea un program foarte încărcat și multe responsabilități administrative, ceea ce nu-i lăsa timp liber mai deloc, însă vizitele sale la cafenea nu erau fără precedent și, ori de câte ori venea în vizită, prezența sa se dovedea de fiecare dată a fi esențială.

Bronnie și Sam stăteau la masă împreună, însă fiecare era cu ochii în telefonul său. Ridicându-și privirea, îl văzură pe Geshe Wangpo.

Se ridicară din respect, iar *lama* le făcu semn să se așeze.

Sam și Bronnie îl invitară să li se alăture, iar Geshe Wangpo se așeză față-n față cu ei. Nefiind genul de persoană care să facă conversație de dragul conversației, nu îi luă mult până să afle de ce stăteau amândoi în semiîntuneric, cu ochii în telefoanele lor mobile, în loc să se bucure de priveliștea superbă din apartamentul lor.

Îi povestiră despre cei doi Williams, mamă și fiu, despre certurile și neplăcerile cauzate, despre miros și despre talmeș-balmeșul din hol. Nu mai lipsea mult până când într-o bună zi aveau să deschidă ușa de la intrarea din apartamentul lor și să nu mai poată ieși în stradă.

– Nu ne putem permite să ne mutăm, însă viața noastră acolo este pur și simplu..., încheie Sam clătinând din cap.

– Vrem să facem ceea ce trebuie, interveni Bronnie. Dar care este lucrul corect într-o astfel de situație? Ar trebui să

chemăm poliția data viitoare când se ceartă? Să apelăm la lege?

– Ca discipoli care practicăm *bodhicitta*, ar trebui să acceptăm pur și simplu? adăugă Sam, ridicând din umeri cu o expresie deznădăjduită pe chip. Dacă vrei să practici compasiunea și bunătatea plină de iubire, asta înseamnă că ar trebui să-i lași pe oameni să facă ce vor ei? Asta spune Dharma? *Bodhicitta* înseamnă că trebuie să fii preș?

Geshe Wangpo îi privi pe Sam și pe Bronnie cu o expresie atât de fermă, încât cei doi tăcură imediat.

– Nu preș! vorbi el cu o voce calmă, dar pe un ton emfatic. Fără compasiune prostească.

Sam și Bronnie îl priviră uimiți, înainte ca Sam să întrebe:

– Compasiune prostească?

Geshe Wangpo se înclină în scaun și răspunse simplu:

– Compasiune fără înțelepciune.

Reașezându-se în scaun, le acordă câteva clipe să conștientizeze ceea ce tocmai le spusese, înainte de a continua:

– Știți pictura cu *lama* Tsong Khapa de pe peretele din templul nostru, cea în care are pe cap acoperământ galben, nu?

– Da, o știm, răspunse Sam, care era foarte bun la detalii. Cea în care sunt cei doi discipoli ai lui, Gyaltsab Je și Khedrub Je.

– Foarte bine, încuviință Geshe Wangpo. Știi ce calitate simbolizează *lama* Tsong Khapa?

– Înțelepciunea? încercă Sam.

– Dar cei doi discipoli ai săi?

Sam nu știa răspunsul la această întrebare.

– Simbolizează compasiunea și puterea, i-a spus *lama*. Cele trei calități merg mereu împreună: compasiunea, înțelepciunea și puterea. Când ai compasiune și putere, dar nu ai înțelepciune, atunci este compasiune prostească. Când ai compasiune și înțelepciune, dar nu ai putere, atunci ce poți realiza? Toate trei sunt necesare împreună.

Fruntea lui Sam se încruntă în timp ce asimila dedesubturile vorbelor lui Geshe Wangpo.

– Ceea ce încerc eu să înțeleg este cum să aplic asta în cazul vecinei mele, vorbi el după o vreme.

Geshe-la își țuguie buzele.

– Acum nu aveți putere, îi privi el direct pe Sam și Bronnie. Nu aveți influență. Când veți avea – iar lucrurile se pot schimba, mai ales între vecini –, atunci trebuie să vă folosiți puterea cu înțelepciune și compasiune.

Se lăsă pe spate în scaunul său.

– Așa că, până atunci, nu e nicio cale de ieșire? întrebă Bronnie.

Lama o privi cu un zâmbet blând.

– Până atunci... aveți grijă de Comoara voastră Prețioasă, spuse el.

Amândoi rămaseră uluiți.

– Lucrul important referitor la o Comoară Prețioasă este să vedeți persoana respectivă în acest mod. Câți dintre prietenii voștri vă oferă ocazia să practicați răbdarea așa cum o face doamna Williams?

Ei clătinau din cap.

– Câți dintre cei dragi vouă vă testează capacitatea de a vă păstra calmul, așa cum o face doamna Williams pentru

voi?

Pe chipul lui Sam apăru un zâmbet nostim. Bronnie arăta deznădăjduită.

– Nu sunt multe persoane în viața noastră ca doamna Williams, iar atunci când ne intersectăm cu ele, dacă suntem înțelepți, vom încerca să remodelăm experiența și să vedem care sunt oportunitățile pe care ni le oferă.

– Eu credeam c-ați putea face vreun miracol și să schimbați felul ei de-a fi, spuse Bronnie.

– Ce miracol? întrebă Geshe Wangpo.

– Știu și eu... Să o faceți să plece în Australia. Să dispară ca un nor de fum.

Geshe Wangpo clipi amuzat de sugestia ei.

– Nor de fum, dădu el din cap zâmbitor. Asta ar fi un miracol. Uneori, oamenii vor ca lama să facă alte miracole, cum ar fi să citească minți, să prezică viitorul etc. Dar acestea sunt niște miracole mici. Nu sunt atât de importante. Să-ți schimbi inima, ăsta este un miracol mult mai mare, pe care doar tu îl poți face, spuse el. Și cred că știi și cum, de la orele mele, arătă el înspre Mănăstirea Namgyal. Știi cum să practici *tong-len* – forma de meditație bazată pe compasiune, în care vizualizezi cum iei suferința cuiva și îi oferi în schimb fericire.

– Să iau suferința doamnei Williams? întrebă Bronnie, strâmbând din nas.

– Să-i dau fericire? se arătă Sam surprins.

Geshe Wangpo dădea din cap.

– Dar este o persoană atât de antipatică, protestă Sam.

– De aceea este o Comoară atât de Prețioasă. Cui nu-i e ușor să dorească fericirea prietenilor sau să vizualizeze că

ia suferința celor dragi? Astfel de lucruri sunt ușoare. Chiar și criminalii își iubesc prietenii. Hoții, ucigașii – chiar și ei îi ajută pe cei la care țin. Asta nu implică deloc dezvoltare interioară. Adevărata *bodhicitta* nu poate fi parțială sau părtinitoare. Nu ne dorim numai ca unii să fie fericiți, nu și ceilalți. Vedeți voi, este foarte importantă cultivarea calmului, iar pentru asta trebuie să exersăm pe ființe precum doamna Williams.

Se lăsă un moment de tăcere înainte ca Bronnie să admită:

– Ca să vă spun drept, Geshe-la, nu cred că aș fi în stare să fac asta. Dacă ați ști câte nopți ne-au stricat ea și fiul ei! Cât stres! Și ne așteptăm oricând și la alte scandaluri.

– Da, da, îi strânse el mâna în semn de consolare. Imaginează-ți însă dacă i-ai putea lua suferința și adevăratele ei cauze. Relația proastă pe care o are cu fiul ei. Atașamentul față de toate acele mărunțișuri. Stilul ei egoist de viață. Imaginează-ți dacă i-ai putea oferi fericire și adevăratele ei cauze. Bunătate plină de iubire pe care să o arate altora – inclusiv vecinilor ei. Lipsa de atașament față de biciclete vechi și bazine pentru păsări. Ce fel de vecină ar fi atunci?

– Ar fi vecina ideală, răspunse Bronnie.

– Vezi, ridică din umeri Geshe Wangpo. Nu ar mai fi atât de dificilă. Doamna Williams este o persoană care suferă și care probabil nu dispune nici de instrumentele cu care să facă față suferinței sale. Voi, însă, da. Voi știți cum să folosiți suferința pe care v-o provoacă pentru propria voastră dezvoltare interioară.

Sam și Bronnie cugetară la cuvintele lui în tăcere, înainte ca Sam să întrebe:

– Dacă practicăm *tong-len*, concentrându-ne pe doamna Williams, asta ar putea schimba energia în casă?

– Adică vrei să spui dacă nu se va mai certa cu fiul ei sau dacă nu va mai găti scrumbie? întrebă direct la subiect Geshe Wangpo.

Sam își mișcă capul dintr-o parte în alta.

– Cred că da.

– Poate, poate nu, răspunse *lama*.

Se lăsă apoi pe spate în scaun și îi fixă pe amândoi cu privirea.

– Amândoi sunteți niște oameni inteligenți și educați. Știți că experiența unui eveniment depinde de mintea celui care experimentează evenimentul mai mult decât de evenimentul în sine.

Amândoi îl aprobară pe *lama*.

– Vă arăt o modalitate de a vă schimba experiența prin schimbarea minții.

***

Întâlnirea avusese loc cu mai bine de o lună în urmă, iar de atunci am auzit cu regularitate cum mai stăteau lucrurile cu doamna Williams. În zilele care au urmat după întâlnirea lui Sam și Bronnie cu Geshe Wangpo, situația de acasă s-a îmbunătățit simțitor. Nu au mai fost certuri violente, iar doamna Williams nu a mai prăjit atât de des scrumbie. Sam și Bronnie se întrebau dacă nu cumva exercițiile lor de *tong-len* aveau efect.

Însă o săptămână rea de discuții culminase cu o ceartă aprigă, cea mai rea dintre toate, când Barry Williams ieși

furtunos din casă, trântind ușa de la intrare atât de tare, încât munții de lucruri strânse în hol se prăbușiră. Sam și Bronnie se chinuiră mai bine de douăzeci de minute ca să facă loc, astfel încât să poată ieși din casă a doua zi dimineața.

Cu toate că practica *tong-len* nu făcea miracole peste noapte, Sam observă totuși o schimbare. Aşa frustrantă cum era situația, meditația reușea oarecum să-i mai liniștească. Se auzeau în continuare certuri, se simțea în continuare mirosul de pește afumat prăjit, se chinuiau în continuare să treacă printre lucrurile adunate în hol, dar Sam și Bronnie simțeau mai puțină animozitate, mai puțină agitație. Dându-și seama cât de cumplit trebuia să fie pentru doamna Williams, erau momente când chiar le părea rău pentru ea.

Auzindu-i numele în acea după-amiază, m-am întrebat cum mai stăteau lucrurile. Ridicându-mă de pe raftul cu reviste, am urcat treptele care duceau spre librărie și am sărit pe canapea, lângă Franc. Bronnie și Angela, noua asistentă – o roșcată tânără și atletică care venise din Vancouver, orașul natal al lui Bronnie, şi care roșea ori de câte ori se emoționa –, erau și ele acolo. Marcel și Kyi Kyi dormeau sub masă, iar Franc întinse mâna ca să mă mângâie pe gât în timp ce stăteau de vorbă.

– A fost liniște în ultimele două zile, povestea Bronnie. Probabil că e plecată.

– Iar fiul ei? întrebă Franc.

– Nu cred că locuiește acolo. Din câte se pare, vine cam de vreo trei ori pe săptămână.

– Și atunci se ceartă? întrebă Franc.

Bronnie dădu afirmativ din cap.

– Poate că o fi plecat în vacanță? sugeră Angela, punând jos cartea pe care o studia despre drumețiile în pădurile din nordul Indiei.

– O vacanță mai lungă, acasă în Anglia, ca să stea cu rudele, spuse Franc.

– Călătorind mult timp pe mare, chicoti Angela.

– Pe un vas care se scufundă, sugeră Franc.

– O, Franc! Ăsta nu-mi sună a discurs iluminat, spuse Angela, căreia îi apăruseră pete roșii pe gât.

– Mi-e teamă că nu, o privi el cu o expresie obosită. Dar eu sunt doar budist, nu sunt Buddha, după cum îți vei da seama în timp.

În acel moment apăru și Sam cu niște lalele într-un coș de răchită.

– Nu sunt pentru tine, îi spuse el lui Bronnie, îndreptându-se spre locul unde stăteam noi.

Puse coșul pe masă, apoi se așeză lângă mine.

– Tocmai mă pregăteam să plec de acasă când a sunat soneria. Sunt pentru doamna Williams, arătă el spre flori.

Bronnie rămase surprinsă.

– De ce le-ai adus aici?

– Uită-te ce scrie pe bilețel.

În aranjamentul floral era un bilet cu un mesaj scris de mână pe care Bronnie îl citi cu voce tare: „Îmi pare rău să aud că ai căzut. Sper ca piciorul să ți se vindece repede și să fii bine cât de curând. Cu drag, Millie”. Bronnie era curioasă.

– Tot nu pricep.

Toată lumea se uita întrebătoare la Sam.

– Ei bine, nu este acasă, spuse el. Se pare că nu a fost deloc în ultimele zile. Din acest bilet rezultă că este în spital.

Își îndreptă bărbia în direcția centrului local de sănătate.

– Îți aduci aminte când a spus Geshe Wangpo că e nevoie de putere, înțelepciune și compasiune ca să obții un rezultat? Că noi nu aveam putere atunci, dar că lucrurile se pot schimba?

Bronnie dădea din cap, cu toate că mai era încă nelămurită.

– Ei bine, poate că asta este schimbarea de care avem nevoie, continuă Sam. Mă gândeam să i le duc la spital.

Atenția tuturor se îndreptă spre coșul cu lalele – cele mai multe dintre ele de culoare roz și mov și cu doi boboci roșii în centru.

– Vrei să spui să spargi tu gheaţa? înțelese în cele din urmă Bronnie.

– Exact, răspunse Sam.

– Ar fi o surpriză plăcută pentru ea, remarcă Angela.

– Ar fi ultimul lucru la care s-ar aștepta din partea unui vecin, constată Franc.

– Ultimul lucru la care m-aș fi gândit dacă nu ar fi fost Geshe Wangpo, fu Sam de acord. Dar cred că merită încercat.

***

În acea după-amiază am plecat de la Himalaya Book Café în alertă. Deși drumul meu spre casă dura puțin și îmi era foarte familiar, descoperirea supărătoare din acea dimineață a motanului la Tara Crescent nr. 21 mă dăduse peste cap. Mă amenințase o singură dată, dar văzându-l din nou, ocupând locul meu preferat, m-a făcut să devin foarte conștientă de el. Se părea că nu mai era doar un motan în trecere, ci o prezență constantă și amenințătoare, o ființă rea care putea în orice

moment să apară de după un zid sau o ușă. Și cine știe ce se putea întâmpla dacă nu era nimeni prin preajmă să-mi sară în ajutor?

Foarte atentă tot drumul spre casă, m-am strecurat prin mulțime, cu mustățile în alertă. M-am asigurat să fie ceva distanță între noi, distanță pe care să fie obligat să o parcurgă ca să ajungă la mine. De asemenea, am avut în vedere să fie mulți oameni care să îl oprească. Era oare în imaginația mea sau am văzut doi ochi amenințători de pisică care mă urmăreau cu privirea când am sosit la Mănăstirea Namgyal și m-am îndreptat spre fereastra de jos care era lăsată deschisă special pentru mine?

Seara, mi-am reluat locul pe pervaz, de unde puteam să văd în curtea Mănăstirii Namgyal. Ferestrele de la camerele călugărilor străluceau portocaliu în întuneric; o briză de început de vară prindea mirosul plăcut de Nag Champa, purtându-l în aer, deasupra acoperișului aurit al templului și de-acolo mai departe, în înaltul cerului înstelat.

Acestea erau momentele mele preferate, când eram numai noi doi, Sfinția Sa și cu mine, singuri și fără să fim întrerupți. Dalai Lama stătea la birou, studiind o carte, în timp ce eu cugetam la evenimentele din timpul zilei.

Începeam să mă simt mai puțin zguduită de evenimentul petrecut la Tara Crescent nr. 21, însă mi-era greu să nu mă las cuprinsă de senzația că locul meu special din acea casă părea să fi fost luat de motan. Gândindu-mă la cât de repede se putea transforma viața fericită într-un film de groază, mi-am amintit și de Sam și Bronnie, de ceea ce pățiseră ei cu doamna Williams.

Pentru prima dată mi-a venit o idee care nu era tocmai confortabilă, una la care nu mă gândisem înainte, dar care,

odată conștientizată, era imposibil de ignorat. Era oare posibil ca sfatul lui Geshe Wangpo să fie valabil și pentru mine?

Trebuia să-mi schimb experiența realității schimbându-mi felul de a gândi? Trebuia să îl consider și eu pe motan o „Comoară Prețioasă”? Era ușor de văzut cum se putea aplica sfatul în cazul lui Sam și al lui Bronnie. Desigur că asta trebuiau să facă. Dar în cazul meu? Chiar trebuia să-i urez fericire acelei fiare sălbatice care îmi furase dreptul de a mă bucura de afecțiunea celor la care țineam? Eram eu în stare de asta? Voiam oare asta?

Tocmai mă gândeam la acest lucru neplăcut, când Dalai Lama se întoarse în scaunul lui și se uită la mine:

– Întotdeauna mi-au plăcut versurile astea, îmi spuse el.

Am văzut că citea din cartea lui Shantideva, *Guide to the Bodhisattva Way of Life*. Continuă:

„Dacă gândul de a elibera
Ființele vii chiar și de o simplă durere de cap
Este o intenție binefăcătoare
Înzestrată cu bunătate infinită,
Atunci ce nevoie mai este să pomenești
De dorința de a le scăpa de nefericirea lor,
Nutrind fiecărei ființe vii în parte
Calități bune infinite?
Intenția de bunăstare a tuturor ființelor
Care nu există în alții nici măcar pentru binele lor
Este o bijuterie extraordinară a minții,
O minune fără precedent.”

Așa cum era cazul de multe ori, Sfinția Sa tocmai dădu glas unui subiect direct legat de ceea ce se gândea cineva în

prezența lui. Acum, de pildă, acel cineva eram eu, iar „a dori fiecăruia în parte” avea o conotație foarte specifică.

– Nu-ți place expresia „bijuteria minții”, micul meu Leu de Zăpadă? întrebă el, ridicându-se de la birou ca să stea lângă mine. Poate fi o provocare să practici *bodhicitta* cu reală stăpânire de sine. Poate că vrem ca toate ființele să fie fericite – mai puțin una sau două. Dar acea singură ființă sau acele două ființe... poate că ele sunt niște cazuri speciale. Poate că tocmai ele sunt cele care ne pot ajuta să ne lustruim acea bijuterie extraordinară a minții, să o transformăm într-un lucru de neprețuită frumusețe.

Întinzând mâna ca să mă mângâie, am avut parte de o senzație foarte ciudată. Am simțit bunăvoința Sfinției Sale care învăluia mințile tuturor celor care erau cu el, însă era oarecum diferită de data asta. Simțeam ca și cum eram ridicată la un alt nivel, cu o nouă perspectivă, un nivel care nu părea deloc prea diferit de cel actual, dar care îmi oferea avantajul unei obiectivități lucide. Nu mai eram Pisica Sfinției Sale, nici vreo minte separată, ci mă bucuram de o stare de conștiință panoramică, văzând totul de pe o poziție de bunătate plină de iubire.

Fiind în această stare, nu era nevoie decât să mă gândesc la un loc sau la o ființă și eram acolo. Ca urmare a celor petrecute ceva mai devreme în acea zi, când mi-am adus aminte de motan, am văzut imaginea unei creaturi mici, vulnerabile, ca oricare altă felină, în căutarea unui loc care să-i ofere siguranță și hrană, cuprinsă de dorința de a aparține, a da și a primi iubire. În timp ce conștientizam toate astea, nu aveam sentimentul că motanul ar trebui privat de toate aceste lucruri. Ce motiv putea să existe să dorești binele unei feline, dar nu și al alteia? De ce nu ar trebui să simtă și el mulțumire?

Gândindu-mă la doamna Williams, am avut imaginea unei femei în vârstă luptându-se cu impulsuri care erau pentru ea la fel de distructive pe cât erau și pentru alții. Am perceput o femeie care trăia izolată, într-o lume care se micșora cu timpul, scufundându-se și mai mult în propria ei negativitate.

Era ușor de văzut că peste tot erau ființe cu nevoi, în căutarea fericirii și a împlinirii, unele încercând să găsească fericirea cu înțelepciune, iar altele în moduri dezastruoase. În starea de obiectivitate, una atât de cuprinzătoare încât părea să cuprindă totul în ceruri și pe pământ – motanul, doamna Williams, Dharamsala și întreg universul –, nu exista intenția de a controla și conduce, dorința de a comanda ce nu putea fi comandat, de a conduce ce nu putea fi condus, ci doar desfășurarea fenomenelor, un dans ceresc neîntrerupt într-o minte care era luminată de bunătate plină de iubire.

Pe cât de rapid am fost ridicată în această stare, pe atât de iute am și revenit în starea de PSS. Mi-am dat seama că Dalai Lama îmi oferise un dar – o frântură poate care sugera cum percepea el realitatea tot timpul? O înlăturare a vălului subiectivității într-un moment în care el a simțit că aveam nevoie?

– *Bodhicitta* sună foarte bine, îmi spuse încet Dalai Lama. Să dorești tuturor ființelor calități bune infinite – astea sunt cuvinte care sună foarte drăguț. Cred, însă, că nu este ușor. Până la un anumit punct, *bodhicitta*, al doilea principiu, ține de renunțare, care este primul dintre cele patru principii. Dacă am putea renunța la ură și la atașamente – dacă am putea să nu favorizăm o ființă sau să fim părțiali față de ea –, numai atunci am putea cu adevărat să dorim iluminarea totală a fiecărei ființe vii fără excepție.

***

Săptămâna următoare mă aflam în locul meu obișnuit din Himalaya Book Café. Era un moment în care nu era aglomerație, iar unul dintre puținii clienți era tânărul european care îl întrebase pe Geshe Wangpo la ora lui: „Cine sunt eu să devin iluminat?”. Recent devenise un vizitator regulat al cafenelei, ocupând un loc în colț cu laptopul său, părând deconectat când privea monitorul și deprimat atunci când nu o făcea.

Dintr-odată îl văd pe Franc urcând scările de lângă standul cu reviste. Fusese plecat la Delhi pentru câteva zile și, văzându-l pe Sam care rearanja rafturile, era nerăbdător să afle vești despre doamna Williams.

Sam îi explică cum înmânarea buchetului de flori nu fusese chiar atât de simplă pe cât sperase. Încercase la spitalul mare, însă nu era internată acolo. De-abia după ce întrebase în stânga și-n dreapta și dăduse mai multe telefoane reușise să dea de ea într-o clinică aparținând de un azil de bătrâni din partea cealaltă a orașului. Fusese o adevărată misiune să facă rost de numărul salonului.

Nu a fost deloc amabilă, îi spuse Sam lui Franc. Nu mi-a mulțumit pentru flori; a spus doar: „Le poți lăsa acolo!”. Avea piciorul în ghips. I-am spus că îmi pare rău pentru ce a pățit. Se pare că un geamantan căzuse peste ea când încerca să iasă din hol; şi-n acel moment a zis că de ani de zile tot încerca să scape de mărunțișurile alea.

– De toate lucrurile din hol? întrebă Franc. Parcă era o strângătoare obsesivă.

– Așa credeam și eu, îi răspunse Sam. I-am spus imediat că putem să eliberăm locul.

– Și?

– A părut surprinsă. Nu-i venea să creadă că se putea asta. I-am atras atenția că, fiind în cârje, nu avea cum să intre în apartament și să iasă din el decât dacă holul era gol.

Franc aproba dând din cap.

– S-a gândit la asta un timp, apoi a încuviinţat mormăit, înainte să-mi spună că va trebui să fac totul singur. „E greu să-l fac pe Domnia Sa să închidă până și ușa”, au fost cuvintele ei.

– Fiul, ghici Franc. Care ușă?

– Cea din spate.

Sam dădea din cap uimit, pe măsură ce-și amintea cuvintele bătrânei:

– „Se închide în partea de sus. Eu folosesc un băț ca să ajung să o deschid, dar numai dacă Domnia Sa e de acord să o închidă noaptea. Încuietoarea e prea sus pentru mine. Locuim într-un cartier îngrozitor. De-a dreptul îngrozitor! Trebuie să țin ușa încuiată. Chiar și așa, trebuie să-i dau să mănânce.” „Vreţi să spuneţi...” „De trei ori pe săptămână. Și chiar și atunci îmi poartă ranchiună! Mie, care sunt mama lui!” „Vine doar ca să vă închidă ușa din spate?” „Măcar atât să facă și el, sclifosit bun de nimic ce e!” „Dar dacă am închide noi ușa?” „Ați face asta?” îl privise ea, nevenindu-i să creadă. „Ce faceți în celelalte patru zile din săptămână, adică atunci când nu o deschideți?” întrebase atunci Sam. „Trebuie să o țin închisă”, spusese ea, chiar dacă nu în cuvinte atât de politicoase. „Mirosul din casă – este de nesuportat uneori!” „Nu v-ați gândit să schimbați

încuietoarea...” „Proprietarul nu vrea să plătească!” răbufni ea, până ca el să termine. Apoi, după o pauză, continuă: „Nu te uita așa la mine. Nu ne dau banii afară din casă!”

– Deci, discuțiile urâte, mirosul de pește, mizeriile din hol – toate astea ar putea fi de domeniul trecutului? întrebă Franc.

– Sper că da, fu Sam de acord.

– Totul pentru că ai dus florile alea.

– Mai știi cum ne-a vorbit Geshe Wangpo despre înțelepciune, compasiune și putere, nu-i așa? Uneori nu poți face multe decât dacă spargi gheaţa. Dacă, atunci când se ivește ocazia, folosești înțelept puterea.

– Iar tu ai fost pregătit când s-a ivit ocazia, observă Franc.

– Ai putea spune și așa.

– Mulți ar fi lăsat florile să moară.

– Și eu le-aș fi lăsat să moară dacă nu ar fi fost după Geshe Wangpo și nu am fi aflat niciodată cum stăteau de fapt lucrurile. Desigur, Bronnie și cu mine o să punem o nouă încuietoare, un preț mic pentru serile liniștite și dimineţile fără scrumbie.

Privirea lui Sam strălucea de anticipare.

Franc dădea din cap gânditor, înainte ca pe chip să-i apară un zâmbet șmecheresc.

– Va mai trebui de asemenea să găsești o cale de a face față părții proaste a acestei situații.

– Partea proastă?

– Da. Se pare că există riscul foarte serios să-ți pierzi Comoara Prețioasă!

***

În seara aceea am stat la fereastra mea deschisă de la primul etaj, uitându-mă în curte, ascultând intonațiile liniștitoare ale călugărilor din templu și adulmecând amestecul de mirosuri de tămâie, iarba-mâței și muguri de frangipani care pluteau în aer. Uitându-mă în întuneric, am mai simțit și o altă senzație, una neplăcută. De fiecare dată când se mișca ceva în umbră, lângă trunchiul unui copac, nu mă puteam abține să nu mă întreb: era motanul? Fiind atât de obișnuită să consider că lumea asta era teritoriul meu, se părea că acum nu mai puteam lua de bună plimbarea mea slobodă în căutare de pradă pe drumul până la locul pe care îl considerasem casa mea departe de casă. A trebuit chiar să-mi arunc mereu privirea în spate când m-am dus la Himalaya Book Café.

Știam că motanul, întocmai ca și doamna Williams, era Comoara mea Prețioasă, că, pentru binele meu, cea mai bună cale de a mă confrunta cu problema asta era să mă gândesc la el exact așa cum îi sfătuise Geshe Wangpo pe Sam și pe Bronnie – ca la un caz special, o ființă deosebită a cărei suferință voiam să o îndepărtez și a cărei fericire o doream cu ardoare, o ființă care-mi ieşise anume în cale pentru a-mi dezvolta stăpânirea de sine, compasiunea și iubirea. Da, știam toate astea, dar gândindu-mă la ce i se întâmplase lui Sam, nu puteam să nu mă întreb dacă și în cazul meu experiența s-ar putea schimba așa cum i se schimbase a lui. Sau rămâneam oare pe cap cu propria mea Comoară Prețioasă pentru totdeauna?

Capitolul 5

Ferchezuiala: unul dintre acele lucruri pe care cu toții trebuie să-l facem. Însă, dragă cititorule, nu este oare minunat dacă altcineva o face pentru tine?

Exact astea erau gândurile mele într-o dimineață de vară, pe când stăteam pe masa de scris, în biroul asistenților executivi ai Sfinției Sale, în timp ce Tenzin își îndeplinea cea mai importantă treabă, și anume să mă perie. Întotdeauna devreme la lucru, Tenzin obișnuia să ajungă la birou arătând din cap până-n picioare ca un diplomat ce era: purtând costum și pantofi, cu un aer ce promitea cea mai mare discreție și cu iz de fenol pe mâini de la săpunul pe care îl folosea. Imediat ce și-a scos lucrurile din servietă, aranjându-le pe birou, și a verificat corespondența, următoarea lui sarcină a fost să ia peria cu țepi fini din sertarul de sus și să vină unde mă aflam, pe marginea biroului, cu codița în sus și așteptând.

Timp de câteva minute, a trecut ușor cu peria prin blănița mea, îndepărtând ghemotoace crem, blăniță care altfel ar fi căzut pe covoarele frumos țesute și pe naproanele brodate care împodobeau locul, blăniță care altfel s-ar fi rostogolit pe scări și pe holurile reședinței lui Dalai Lama, blăniță care în perioada asta din an îmi cădea atât de mult, încât numai dacă mă atingeam de piciorul vreunui demnitar în costum închis la

culoare, îi și umpleam pantalonii de fire de păr crem, cu siguranță ca o amintire neprețuită.

Tenzin, care era scrupulos în absolut toate chestiunile diplomatice, considera periatul de dimineață o cale de a înlocui în prealabil astfel de manifestări feline.

Și așa am stat noi acolo, Tenzin trecând cu peria prin blănița, iar eu torcând încurajator. Ce ritual minunat cu care să-ți începi dimineața! Prin fereastra deschisă puteai simți aerul proaspăt de munte. În copaci, păsările sporovăiau cu nestăvilită veselie. Ziua prezenta parcă noi posibilități și aventuri. Și ca bucuria să fie deplină, ceva mai târziu s-a simțit aroma cafelei. Imediat după aceea, Oliver a intrat în biroul pe care îl împărțea cu Tenzin, ducând o tavă cu două cafele latte. Ei bine, da, dragă cititorule, „ritualul cafelei de dimineață” ajunsese până și în Dharamsala.

– Văd că te-ai și apucat deja de cea mai importantă treabă a zilei! observă Oliver, punând tava pe birou.

– Ia uite câtă blană am scos și de-abia am început, arătă Tenzin spre punga care era pe jumătate plină cu blănița mea, apoi ridică peria plină de fire de păr crem.

După ce îi mulțumi lui Oliver pentru cafea și luă o înghițitură, reluă periatul.

– Nu-mi vine să cred cât de mult păr îi cade.

– Îndeajuns cât pentru o altă pisică, glumi Oliver.

I-am aruncat o privire lungă. Pentru un om inteligent, spunea adesea prostii. Am considerat replicile lui genul de umor enigmatic pe care oamenii îl numesc „englezesc”.

– Cu siguranță destul păr cât pentru o altă pisică. Tenzin luă din perie un alt smoc și îl puse în pungă.

Oliver sorbi din cafea contemplativ.

– Și totuși, oricâtă blană ar avea, PSS nu este totuna cu blana ei.

Tenzin se uită la el, recunoscând parcă ceva important în ceea ce spusese.

– Și nu e nici totuna cu ghearele ei, spuse el, aducându-și aminte de întâmplarea neplăcută din ziua precedentă, când cei doi îmi tăiaseră gheruțele.

De când cu incidentul cu pricina, cei doi deveniră foarte atenți când era vorba de tăiat gheruțe.

– Nu e nici colţii ei, spuse Oliver.

Cu câteva luni înainte, fusesem la veterinar, la doctorul Axel Munthe, care îmi scosese un colţ stricat – sub anestezie, bineînțeles.

– Nu e nici vreo altă parte a corpului ei, aprobă Tenzin.

Cei doi păreau să joace un fel de joc care presupunea să afirme ceea ce era evident. Desigur că eu nu eram vreo parte a corpului meu! Dacă organele corpului meu ar fi fost scoase spre a fi analizate, niciunul nu putea fi numit „Pisica lui Dalai Lama”.

– Însă nu e nici separată de ele, spuse Tenzin.

– Așa este, îi făcu Oliver cu ochiul, înainte de a mai adăuga: Ea nu este mâncare de pisici – din fericire!

Tenzin râse:

– Nici bucățelele de ficat de pui ale doamnei Trinci, nici vreo altă mâncare pe care o primește la Himalaya Book Café.

După un timp, Oliver spuse:

– Nu e nici măcar pâine prăjită cu unt!

Au râs amândoi, după care Oliver zise:

– Dar este dependentă de ele așa cum e dependentă de organele ei.

– Suntem ceea ce mâncăm, răspunse Tenzin, oprindu-se să ia o gură de cafea. Și ceea ce bem, își ridică el cana.

Oliver dădu afirmativ din cap.

Se pare că porniseră pe drumul unei curioase analize, în care erau amândoi experți, una care îmi aducea vag aminte de ceva, însă nu-mi dădeam seama de ce anume. Evident, depindeam de toate organele mele, însă nu eram totuna cu ele. Tot așa depindeam de mâncare și băutură, dar nu eram totuna cu ele. Afirmațiile erau atât de clare, încât aproape că nu meritau menționate.

– Să nu uităm de forma cea mai subtilă de dependență, spuse Oliver.

Terminând de periat, Tenzind puse peria jos și îmi masă baza urechilor cu vârful degetelor, exact așa cum îmi plăcea.

– Dependența de proiecția minții? întrebă el.

– Exact.

În acel moment, doamna Trinci își făcu apariția cu o farfurie cu pateuri proaspete.

– *Buon giorno*! Ceva cu care să vă începeți ziua?

Pentru că venise devreme să pregătească masa de prânz, gătise câte ceva special pentru Sfinția Sa și personalul lui, așa cum îi plăcea să facă.

Tenzin și Oliver îi mulțumeau neîncetat, însă în momentul în care doamna Trinci intră în birou și mă văzu, uită cu totul de ei. Împingând farfuria în direcția lui Oliver, păși spre mine.

– Cea Mai Frumoasă Fiinţă Care A Trăit Vreodată! se entuziasmă ea, pupându-mă întruna şi învăluindu-mă cu

parfumul ei și clinchetul brățărilor. Ce mai faci, mica mea *tesorino*?!

Privind în sus din brațele ei, l-am văzut pe Oliver făcând un schimb de priviri amuzante cu Tenzin.

– Micuță *tesorino*, repetă el cu accentul lui englezesc.

– Ce e în neregulă cu asta? se prefăcu doamna Trinci a fi în defensivă.

– Noi îi spunem PSS.

Ea ridică din umeri de parcă asta nu avea importanță.

– La azil o cunosc drept Pisica pentru Terapie, spuse Tenzin.

– Cine are dreptate? întrebă Oliver. Ce versiune este ea?

Înțelegând subtilitatea întrebărilor și răspunsurilor, doamna Trinci, care făcea meditație de câțiva ani, răspunse:

– Pe vremuri aș fi spus că versiunea mea este cea corectă. Desigur! îi privi pe cei doi pe sub genele ei rimelate cu vioiciune nestăvilită. Am învățat că sunt tot atâtea versiuni ale Pisicii lui Dalai Lama pe câte minți o percep...

– Aveți perfectă dreptate, doamnă Trinci! zâmbi Oliver.

– Da, dar tot a mea îmi place cel mai mult!

Izbucniră cu toții în râs.

***

În acea după-amiază m-am hotărât să-mi reiau munca voluntară la casa de bătrâni. În ultimele șase săptămâni începuseră să-mi placă ședințele mele în calitate de Pisică pentru Terapie și, cu cât ajungeam să-i cunosc mai bine pe oameni, cu atât îmi plăcea mai mult de ei.

Pornind la drum, eram pe modul Alertă Maximă de Motan. Deși azilul nu era departe, de la acea ieșire fatidică spre Tara Crescent nr. 21, motanul era ca o prezență prevestitoare de rău. Dacă stătea la pândă chiar la porțile Mănăstirii Namgyal, exact așa cum pândise prima oară când îl întâlnisem? Dacă se tolănea prin vreun loc preferat pe care îl credeam al meu? Mi-am simțit fața jupuită zile la rând după altercația avută și știam că voi ieși șifonată rău dacă lucrurile luau o turnură urâtă.

De aceea eram foarte atentă, cercetând împrejurimile la fiecare pas și asigurându-mă că aveam suficient spațiu în jurul meu și destui oameni care ar putea interveni, dacă era cazul.

Am ajuns la treptele care duceau în grădină. Fiind preocupată să mă uit peste tot în jurul meu, mi-a luat câteva momente până să privesc direct în față spre banca de sub cedrul din grădină. În mod neobișnuit, era ocupată de cineva pe care l-am recunoscut. M-am oprit, uitându-mă la el cu atenție, observând părul răvășit și pielea închisă la culoare ale tânărului din templu și de la Himalaya Book Café. Cel pe care Serena îl descrisese drept „foarte serios”.

Se uită înspre mine, fără să afișeze nici interes, nici neplăcere. Am văzut că avea un caiet și un stilou în poală, dar nu scria nimic. Se uita lung la ceva în depărtare – sau poate la nimic în particular.

Mi-am continuat mersul precaută, ocolind pe lângă gazonul din spatele lui ca să mă feresc de el. Eram pe cale să trec de stratul cu flori și să mă îndrept spre aranjamentul de pietre, când aud zgomot de labe pe trepte, ca mai apoi să-i văd pe Marcel și pe Kyi Kyi.

Uneori, Franc obișnuia să-i plimbe pe acolo. Se părea că asta făcea și în după-amiaza aceea. Luându-se după miros, au dat buzna în grădină, în speranța că se vor lua la întrecere. Au

alergat spre mine, așteptându-se ca eu să mă cațăr în copac pentru a mă feri din calea lor.

După cum se știe deja, nu sunt genul ăla de pisică – iar tu nu ești cu siguranță genul ăla de cititor interesat în distracții canine banale. În loc să-mi ascult instinctul primar, am rămas fermă pe poziție, susținându-le privirea. Marcel a trebuit să pună frână, întinzând labele din față ca să nu ne ciocnim. Kyi Kyi s-a oprit și el în spatele lui, fără un echilibru prea bun, uimit.

L-am auzit pe Frank râzând.

– Ați ales pisica greșită, băieți! observă el, în timp de câinii se rostogoleau pe peluză, purtându-se de parcă voiau doar să mă salute. Am observat că lui Franc i se desfăcuse un șiret.

– Îmi cer scuze pentru întrerupere, îl privi el pe tânăr, dând din umeri spăşit.

– Nu m-ai întrerupt, îi răspunse tânărul, cu un accent european. Pur şi simplu... stăteam.

– E un loc plăcut, fu Franc de acord, suindu-și piciorul pe celălalt capăt al băncuței de la umbra copacului ca să-și lege șiretul.

Era ceva protector legat de cedrul acela mare, cu crengile lui ce se întindeau aproape cât ținea peluza, cu trunchiul său bătrân și noduros, cu ramurile ca o umbrelă ce protejau de soare sau de zăpadă tot ce era sub ele.

– Cred că te-am văzut la cafenea, spuse Franc, după ce termină de făcut nodul la șiret. Eu sunt Franc, proprietarul.

– Conrad, își întinse tânărul mâna oarecum formal peste bancă. Îmi place cafeneaua. E ca un sanctuar și un loc de conexiune între Orient și Occident.

– Mulțumesc, zâmbi Franc, surprins. Este cea mai frumoasă descriere pe care am auzit-o. Și exact ceea ce ne propunem.

Privindu-l cu atenție, părea să se hotărască în privința unui anumit lucru înainte de a spune:

– Întrebarea pe care ai pus-o seara trecută la ora lui Geshe Wangpo a fost foarte instructivă.

Fu rândul lui Conrad să fie surprins.

– „Cine sunt eu ca să devin iluminat?” repetă el întrebarea cuvânt cu cuvânt. Erai acolo?

Apoi, în timp ce Franc dădu din cap, spuse:

– Este întrebarea cu care m-am luptat mulți ani. Este întrebarea care m-a adus de la Geneva la Dharamsala.

– Într-un fel sau altul, vorbi Franc după o scurtă pauză. Este întrebarea pe care trebuie să ne-o punem cu toții în călătoria noastră. Mai ales în Occident, mulți dintre noi simțim că suntem lipsiți de valoare. Că suntem incapabili.

– Lama Wangpo. Prezența lui mi s-a părut tulburătoare din cauza asta.

– Serios? se miră Franc.

– Mă face să mă simt atât de... murdar.

– Nu este intenția lui.

– De câțiva ani tot am vrut să cunosc pe cineva ca el.

Conrad avea o privire pierdută.

– Un guru autentic. Un yoghin. Cineva care a văzut adevărul personal și care mă poate învăța să-l văd și eu. În Elveția doar citești despre astfel de oameni. Sau poate că astfel de oameni vin în vizită, țin un discurs, însă nu reușești niciodată să te apropii de ei. Voiam să-mi petrec timpul în prezența unui astfel de maestru, să învăț stând

jos, la picioarele lui, așa cum se făcea odată. Poate chiar să-mi dedic viața lui. De aceea m-am hotărât să vin în India. Așa că am tot economisit. Mi-am luat o a doua slujbă, apoi o a treia, când am absolvit facultatea. Imediat ce am strâns suficienți bani, am venit aici, însă am descoperit că strălucirea unor astfel de oameni este mult prea mult pentru mine. Și nu mi-am lăsat vechiul sine în Europa, ci a venit cu mine. E prea mult pentru mine să fiu în *gompa*. Nu pot să-mi depășesc partea întunecată.

Îngropându-și fața în mâini, Conrad arăta disperat. Franc îl privi cu seriozitate. Faptul că adusese vorba despre întrebarea pe care o pusese Conrad la oră, cu câteva seri înainte, deschisese niște răni pe care nu le anticipase. În mod evident, Conrad avea nevoie să se descarce. Călătorea poate singur și suferea pentru că nu avea ocazia de a spune ce simțea cuiva care îl putea înțelege? Dar cum să-i răspundă? Chiar și Marcel și Kyi Kyi păreau cuminți, adulmecând pe lângă bancă. Franc părea descumpănit. Nu era pentru prima dată când vedea tineri în căutarea spiritualității care veneau în Dharamsala.

El însuși fusese unul dintre ei. Explozia bruscă și atât de intensă era cea care îl zguduise.

– Nu e ceva anormal să ai sentimente de vinovăție, spuse Franc după un timp lung de tăcere.

Conrad se scutură înainte de a-și ridica capul și de a privi lung în depărtare. Sentimentul de vinovăție era departe de a descrie ceea ce simțea el. Lucrurile stăteau mult mai rău. Când, în cele din urmă, vorbi, cuvintele îi erau distorsionate de durere. Uitându-se direct la Franc, spuse:

– Mi-am ucis fratele.

Franc era uluit.

– Pe o motocicletă, în drum spre Innsbruck.

– Când spui „ucis”...?

– Eram cinci în grup. Trei motociclete. Doi pe o motocicletă, doi pe alta şi unul pe cea de-a treia. Nu prea avea experiență, ca atare mergea împreună cu prietenul nostru Stiegs, pe motocicleta lui. Știam că îi plăcea să preia controlul, așa că, după-amiaza, în timp ce luasem o pauză, i-am spus că poate să ia motocicleta mea. Eu m-am urcat pe motocicletă cu Stiegs. Am ajuns la un viraj strâns. Nu prea era lumină, iar drumul era alunecos din pricina gheții. El era în față și conducea prea repede. Am văzut totul parcă cu încetinitorul – cum a alunecat, cum a redresat motocicleta. Impactul frontal cu un camion.

Conrad se cutremură. După o tăcere îndelungată, continuă:

– Este greu să treci peste așa ceva.

Franc dădea aprobator din cap.

– Trebuie să mă învinovățesc pentru tot restul vieții. Prostia! Nebunia deciziei mele. Vina; era preferatul mamei.

Înghiți din greu.

– Nu cred că o să pot scăpa de sentimentul ăsta apăsător.

Își duse mâinile la ceafă, încovoindu-se până când ajunse cu fața între genunchi.

– Când a avut loc asta? întrebă Franc.

– Se fac cinci ani pe 15 decembrie.

– Deci, în ultimii cinci ani, tu...

– Vinovat până-n măduva oaselor, spuse Conrad, aruncându-i neconsolat o privire lui Franc.

Franc îl privi compătimitor.

După câteva momente de tăcere, Conrad vorbi din poziția sa chircită:

– Poate că vrei să-mi spui să nu mă învinovățesc. Asta îmi spun și prietenii. Asta îmi spun și părinții. Dacă aș merge să-l văd pe Geshe Wangpo, probabil că și el mi-ar spune asta.

Franc ridică din umeri.

Conrad nu știu cum să interpreteze reacția, așa că-l întrebă:

– Nu crezi asta?

– Un lucru pe care l-am învățat este să nu prezic cum va răspunde gurul meu. Un maestru spune adesea ceva la care nu te aștepți. Vezi tu, atunci când suntem nefericiți, ne putem bloca fără să ne dăm seama într-un anumit mod de gândire și ne este greu să ne imaginăm că mai există și o altă cale. Ființele înțelepte întrevăd însă alte posibilități.

Încruntându-se, Conrad sugeră:

– Adică budismul ar spune c-ar trebui să mă învinovățesc?

– Nu cred, răspunse Franc calm.

– Atunci, ce ar spune?

Încovoiat, cu mâinile pe pantofi, Conrad părea pregătit pentru o lovitură fizică.

Dură mult până ca Franc să spună ceva. Când vorbi, tonul lui era ferm, ceea ce mă făcu să-mi aduc aminte de cineva, dar nu-mi puteam da seama de cine.

– Dacă îți răspund, trebuie să-mi promiți că vei asculta până la capăt, indiferent de cât de ciudat ți se va părea.

Conrad ridică din umeri, ca și cum nimic din ce ar putea spune Franc nu avea cum să îmbunătățească lucrurile.

– Acest sine al tău care este negru de păcat, care este întunecat. Ai vreo îndoială legată de cine este acest sine?

– Nu, niciuna, răspunse Conrad.

– Îl știi. Îl simți. Ai o percepție puternică în ceea ce-l privește?

– Din nefericire, da.

– Atunci, vreau să mă ajuți să-l găsesc.

Conrad aprobă mormăit.

– Și adu-ți aminte – până la capăt. Aşadar – trase adânc aer în piept –, este acest sine vinovat de degetul mic de la piciorul tău stâng?

Conrad își smuci capul dintr-o parte în alta:

– Ce-i ciudățenia asta?

– Nu trebuie decât să răspunzi cu da sau nu.

– Nu. Desigur că nu!

– Sau vreun alt deget de la piciorul tău stâng?

– Nu are nimic de-a face cu ele. Sau cu piciorul meu.

– Presupun că nici cu degetele sau piciorul drept!

– Cu siguranță că nu.

– Bun. Urmând o mișcare în sus, este acest sine vinovat localizat în vreun organ din abdomen?

Conrad își ridică privirea ca să vadă dacă nu cumva Franc făcea vreo glumă perversă pe seama lui.

Continuând în aceeași manieră, Franc trecu prin fiecare parte, prin mâini și brațe, umeri, gât și cap și, făcând asta, mi-am dat seama cu cine aducea – cu însuși Geshe Wangpo! Iar dacă nu greșeam prea mult, aceasta era o analiză pe care o folosea Geshe-la în timpul meditațiilor în templu, cea care mai devreme mi se păruse familiară fără să știu de unde, atunci când mă peria Tenzin. Franc, care era de mulți ani discipolul lui Geshe Wangpo, se familiarizase cu această metodă, astfel încât nu numai că putea să repete exercițiul, ci părea să și

întruchipeze maniera maestrului său – mintea lui Geshe Wangpo se contopea într-un fel cu a discipolului său.

Mi-am dat seama că acesta era exact exercițiul la care se referiseră Tenzin și Oliver de dimineață, în timpul ședinței de periat. PSS nu era numai blănița mea, gheruțele mele sau colţii mei. Fie că era vorba ca sinele să descopere un intens tânăr elvețian, fie că era vorba să descopere cea mai pufoasă pisică himalayană, procesul de identificare era același. Este la fel pentru fiecare dintre noi, indiferent cine suntem. Iar asta se referă și la tine, dragă cititorule. Sinele care poate fi cauza durerii, sinele care suferă pierderea iubirii sau a speranței, sinele care se teme sau care este neliniștit – unde mai exact este localizat acest sine care ne tulbură?

– În creier? întrebă Franc, odată ajunși la partea superioară a corpului.

– Ei bine, tot ce se poate, răspunse Conrad.

– Creierul tău este sinele tău vinovat? verifică Franc.

Apoi, văzând că era confuz, îl întrebă:

– Dacă ai avea în față o copie autentică a creierului tău, împreună cu o copie a creierelor altor zece persoane, ai putea să-ți identifici sinele așa cum te-ai putea identifica într-o poză cu zece oameni?

Conrad ridică din umeri.

– Probabil că nu. Dar unde altundeva ar putea fi sinele?

– Poate că ne uităm unde nu trebuie, sugeră Franc. Ce-ar fi ca sinele să nu fie deloc o entitate fizică? Dacă ar fi un aspect al conștiinței?

– Pare logic, zise Conrad, ridicându-se acum astfel încât coatele îi erau pe genunchi.

– Deci... conștiința ochilor. Este ăsta sinele tău?

Conrad dădu din cap.

– Conștiința sunetului? A mirosului?

Franc enumeră cele cinci simțuri, iar Conrad răspunse negativ de fiecare dată, înainte de a ajunge la un ultim tip de conștiință.

– Nu ne mai rămâne decât un singur tip de conștiință, spuse el. Conștiința mentală. Este singurul loc în care nu am căutat.

Conrad privi în sus:

– Asta e. Acolo trebuie să fie sinele.

Franc îl privi cu atenție.

– Foarte bine. Conștiința mentală este alcătuită din mai multe părți. Nu uita, încercăm să găsim sinele vinovat. Cel despre care îmi spuneai acum o clipă că îl simți foarte puternic. Cel de care nu poți scăpa. Să fie acest sine în gândurile tale negative sau în cele pozitive?

– Asta e o întrebare filosofică interesantă, spuse Conrad.

– Asta nu e filosofie, îi răspunse Franc. Mai devreme ai spus că nu ai nicio problemă în a-ți identifica sinele care este negru de păcat...

– Așa este!

– Deci, în gândurile negative sau în gândurile pozitive?

Conrad dădu din umeri și răspunse:

– Negative?

– Ok, încuviință Franc. Conștiința este o continuitate a momentelor minții. Un șir de gânduri, senzații și experiențe, unele după altele, apărând constant. Care gând negativ mai exact este sinele tău vinovat?

– Sunt mai multe.

– Nu ai numai un sine? Ai mai multe?

– Desigur că nu. Am numai unul.

Îmi dădeam seama acum că tânărul Conrad își îndrepta întreaga atenție asupra acestui exercițiu. Franc continuă:

– Când ai spus că sinele tău este în gândurile negative, în care dintre ele este sinele pe care îl simți cu atâta tărie ca fiind tu însuți?

Conrad îl privi uimit.

– Cum de e posibil? Când îl caut, e de negăsit.

Treptat, pe chip i se întipări o expresie, de parcă adevărul din spatele acestei analize interesante începea să iasă la iveală.

Franc îi lăsă timp să realizeze ceea ce tocmai se spusese, înainte de a confirma:

– Sinele tău nu se găsește în nicio parte din corpul tău fizic?

– Nu, nu.

– Nici chiar în mintea ta, în conștiința ta...

– Când îl caut, e... de negăsit!

Pe chip i se putea citi uimirea.

– Foarte bine! îi zâmbi Franc încurajator. Tot mai ai un puternic sentiment al sinelui?

– Desigur.

– Atunci ce este acest sine, dacă nu e un fenomen permanent fizic sau mental?

Poziția așezată a lui Conrad era normală acum, în timp ce se gândea la asta, iar pe chip i se întrezări un zâmbet slab.

– Poate că e un concept. Doar o idee.

Franc confirmă printr-un gest nostim.

– În afară de acest concept nu există sine. E doar o idee. O noțiune. Un lucru care apare și dispare. O poveste pe care

ne-o spunem legat de experiența realității care se schimbă tot timpul, uneori pozitivă, alteori negativă, în funcție de persoana cu care vorbim, în funcție de ceea ce mâncăm și bem, de ideile și sentimentele privind schimbarea sinelui, care de fapt arată că nu e nimic permanent, că e doar un gând.

Zâmbetul de pe chipul lui Conrad devenea mai larg.

– Să avem un astfel de concept, să ne spunem că acest sine pe care l-am născocit este ceva permanent și că este vinovat, păcătos, învăluit în întuneric – de ce să ne creăm o fantezie atât de negativă?

– Adică nu există deloc sine? întrebă Conrad.

– Mergem prea departe cu această afirmație, răspunse Franc ridicând un deget. Această idee se numește „nihilism” și este o mare greșeală.

– Dar când am căutat sinele, nu l-am găsit.

– Ceea ce trebuie să înțelegi este faptul că există un „eu” adevărat și un „eu” fals. Adevăratul „eu” este cel care se referă la toate astea, explică el mișcându-și degetul arătător de-a lungul trupului lui Conrad. Este trupul tău, istoria ta, ceea ce îți place și ceea ce nu-ți place, colecția de lucruri care alcătuiesc ideea de Conrad. Este ceea ce budiștii numesc „eul acceptat convențional”. Celălalt este „eul” fals. Este ideea unui sine independent care există cumva separat de trup și minte, o ființă existentă inerentă care are calități precum aceea de a fi vinovat sau prosper, depresiv sau popular. O astfel de ființă nu există. Nu poate să existe. Nu a existat niciodată. E doar o poveste pe care o inventăm.

– Atunci de ce o simțim cu atâta putere? întrebă Conrad.

– Din obișnuință, răspunse Franc. Încă de foarte mici învățăm să ne identificăm cu acest sine invizibil. Avem idei

în ceea ce-l privește. Încercăm să-l proiectăm în lume într-un anume fel, dar alți oameni au alte idei despre sinele nostru, care diferă de ale noastre. Dacă aș întreba zece oameni pe care îi cunoști, aș primi zece răspunsuri diferite despre Conrad. Unul ar putea să-mi spună despre Conrad care, fiind bun și grijuliu, i-a dat fratelui mai mic șansa de a-i conduce motocicleta deoarece știa cât de nerăbdător era. Aș asculta versiuni diferite de relatarea făcută de Conrad. Și chiar relatarea lui Conrad ar varia, în funcție de starea lui, îi zâmbi Franc. Poate că, după câteva beri, nu mai e chiar atât de nefericit, nu?

– E adevărat, veni răspunsul lui Conrad.

Mi-am adus aminte cum, chiar în acea dimineață, Tenzin și Oliver avuseseră o discuție asemănătoare cu doamna Trinci despre mine, cum ea le spusese, spre amuzamentul lor, că aflase despre multele versiuni ale Pisicii lui Dalai Lama – câte minți, atâtea versiuni –, dar cum tot a ei îi plăcea cel mai mult!

– Toate astea arată că acest „sine” e doar o idee, zise Franc. Un concept.

– Deci, când murim, nu mai e nimic? întrebă Conrad pe un ton serios.

Franc îi susținu privirea.

– Îți amintești pe ce eram porniți să găsim?

– Sinele vinovat.

– Care nu există, însă niciun moment nu ne-am îndoit de existența conștiinței. Suntem capabili de asta doar pentru că suntem conștienți. Conștiința subtilă continuă cu toate experiențele noastre, ca o ață pe care sunt înșirate mărgele. Probabil că este cel mai important lucru pe care l-a descoperit Buddha, când și-a dat seama că nu este nevoie pentru conștiință să aibă un sine și că acest sine este o idee.

Ca și Copernic, care a descoperit că Soarele nu se rotește în jurul Pământului, ci invers, într-un fel, descoperirea lui Buddha schimbă totul și nimic. Soarele răsare în continuare la est și apune la vest, însă știm că e doar o iluzie. Tot așa, se pare că avem un sine independent, dar și asta e tot o iluzie. Pentru mulți dintre noi este o povară inutilă, își îngustă el privirea în timp ce se uită la Conrad. După cum spune Shantideva:

„Dacă toată suferința, teama și durerea din lumea asta
Apar pentru că mă agăț de un sine,
Atunci la ce îmi folosește această mare iluzie?”

Stând acum drept și privind lung, cu un zâmbet tăcut pe chip, Conrad murmură:

– Mi-ai dat mult de gândit.

– Bine, spuse Franc.

– Mă pot învinovăți, dar, după cum spui tu, unde este sinele pe care-l învinovățesc?

– Exact!

– Această metodă, această analiză pe care ai descris-o, se cheamă în vreun fel?

– Se cheamă în mai multe feluri. Uneori se numește „similaritate”, felul în care există lucrurile. Sau „origine dependentă”, deoarece fiecare lucru există dependent de alți factori. Sau, în cel mai simplu fel, *sunyata*.

Sunyata, cuvânt în sanscrită, era un termen des folosit de Dalai Lama și unul dintre cele patru concepte despre care el spusese că trebuie inclus atunci când se descrie budismul tibetan, alături de eliberarea de suferință și de cultivarea formei absolute de bunătate plină de iubire – *bodhicitta*.

– *Sunyata* e ca un pește care alunecă, spuse Franc. Crezi că l-ai prins, după care... vum! Nu l-ai prins. Fie prinzi ceva, fie nimic. Nu uita însă niciodată, întrebarea nu este dacă lucrurile există sau nu, ci cum există ele.

– Cum există ele, repetă Conrad, memorând asta.

– Și, cu toate că ne este de folos să înțelegem conceptul, adevăratul beneficiu este să medităm asupra lui. Experimentarea sensului conceptului de *sunyata* este o stare de claritate mentală.

– Îmi imaginez, se entuziasmă Conrad pentru prima dată. De aceea sunt lama atât de luminoși! Maeştri precum Geshe Wangpo experimentează direct aceste lucruri.

– Probabil, zâmbi Franc.

– Strălucirea lor! Sentimentul că nu au limite! Cu siguranță că pentru ei experiența conștiinței este atât de diferită.

Franc dădea din cap aprobator.

– Spre deosebire de cei mai mulți dintre noi, nu cred că ei se percep ca pe un sac de oase, ca pe acest micuț și limitat eu.

Conrad îl privi un timp înainte să spună emoționat:

– Mă bucur atât de mult că te-ai oprit azi aici.

– Este întotdeauna o plăcere să împărtășesc Dharma, răspunse Franc, ridicându-se în picioare și semănând chiar cu Geshe Wangpo în felul în care o făcuse.

– M-ai ajutat atât de mult... aici, își duse Conrad mâna la inimă. Într-un fel în care nu m-aș fi așteptat.

Franc zâmbi larg, făcu un pas înapoi și se plesni peste picior ca să atragă atenția câinilor.

– Dharma înseamnă învățăturile lui Buddha, nu-i așa? verifică Conrad.

Franc aprobă printr-o mișcare a capului:

– Mai înseamnă și să pui capăt suferinței.

***

La puțin timp după ce Franc și câinii au plecat, Conrad a părăsit și el grădina. A coborât pe trepte cu pași ușori, așa cum nu-l mai văzusem.

Iar eu, dragă cititorule, simțeam aceeași senzație de ușurare și, în felul meu propriu, un profund sentiment de pace. Uneori poate fi foarte apăsător să fiu PSS, Rinpoche, Swami și Cea Mai Frumoasă Fiinţă Care A Trăit Vreodată! E o mare plăcere să descopăr că aceste titluri, precum frunzele prinse într-o briză de vară, sunt lipsite de substanță sau de vreo importanță – idei care nici măcar nu sunt necesare.

Urcând în grădină și trecând prin frunzele verzi și lujerii de crini, mi-am dat seama că aici, în acest loc, era dovada de care aveam nevoie să văd cât de eliberator era adevărul. La azil, nu eram cunoscută după niciunul dintre aceste nume sau titluri. Nimeni nu-și împreunase mâinile în dreptul inimii pentru că eram Pisica lui Dalai Lama. Nu mă plăceau datorită vreunei identități sau legături. Apărusem pur și simplu și practicasem bunătatea plină de iubire. Iar acele vizite fuseseră cele mai fericite momente din viața mea.

Astăzi, vizita mea a urmat același traseu ca și săptămânile trecute – la început, cel puțin. Rita și Neville, despre care aflasem că obișnuiau să iasă pe verandă ori de câte ori li se ivea

ocazia, au anunțat sosirea mea strigând cu încântare „E aici!” și „Pisica pentru Terapie!”.

După ce m-am alintat cu ele și cu alți câțiva care stăteau pe scaune afară, am intrat pe ușile deschise, îndreptându-mă spre camera seniorilor. Femeia din scaunul cu rotile, Yvette, îmi solicită zgomotos atenția. Pe canapea, Cristopher, artistul și „spiridușul”, voia și el să-i țin companie.

Hilda, în alcov, era mereu printre primele la care mă duceam, însă astăzi am văzut că fotoliul ei era gol. M-am oprit pentru un moment, uitându-mă lung la spațiul pe care îl ocupa de obicei.

– Astăzi nu este cu noi, draga mea. Se odihnește în camera ei, explică Yvette.

După o clipă, m-am plimbat prin încăpere, atentă să adun motivații *bodhicitta*, în timp ce mă frecam de picioarele rezidenților sau torceam apreciativ în beneficiul lor. Fiecare răspundea în felul lui, unii căutând confort prin atingerea altei ființe, alții vrând recunoașterea unui tors sau a unei atingeri blânde cu capul.

În loc să ies pe ușa de la verandă, așa cum o făceam de obicei, m-am îndreptat în direcția opusă, de-a lungul unui hol prin care cei din azil intrau și ieșeau din camerele lor. Nu mă aventurasem niciodată atât de mult, iar acum mă îndreptam spre un teritoriu străin – o acțiune întotdeauna periculoasă pentru o pisică cu mersul instabil. Lăsându-mă mânată de instinct, am luat-o de-a lungul unui hol mai lung, trecând pe lângă mai multe uși închise, până ce am dat de una care era întredeschisă. Observând mișcare înăuntru, m-am uitat printr-o crăpătură de deasupra balamalei. Hilda era întinsă pe un pat ca de spital, conectată la tuburile ei care o ajutau să respire. O femeie între două vârste era aplecată deasupra ei.

Mi-am dat seama dintr-o privire că erau mamă și fiică. Vizitatoarea Hildei făcea tot posibilul să rămână calmă, în timp ce avea grijă de mama ei fragilă, o formă micuță în mijlocul acelor tuburi și aparate.

Patul se afla lângă ferestrele care dădeau spre o grădină, luminată de soarele himalayan de dimineață. Câteva ferestre erau deschise, lăsând să pătrundă zgomotul făcut de o mașină de tuns iarba aflată ceva mai la distanță, mirosul de iarbă proaspăt tăiată și agitația coțofenelor din copaci. Pe tavan se reflecta argintiul apei din fântâna de afară.

Cu toate acestea, în ciuda activității specifice lumii din afara acestei camere, nu era nicio îndoială privind ceea se petrecea înăuntru. Poate că mă aflam acolo de numai câteva clipe, însă era suficient să-mi dau seama că Hilda nu făcea numai să se odihnească. Noi pisicile suntem foarte intuitive, dragă cititorule. Nu simțeam o plecare imediată, însă eram sigură că Hilda părăsea încetul cu încetul această existență.

Când am apărut la ușă, femeia de lângă Hilda privi surprinsă:

– O, mamă! E adevărat, este exact ca Bella!

Când am intrat în cameră, Hilda și-a întors capul pe pernă. Era chiar mai palidă decât înainte. Pe măsură ce m-am apropiat, fiica ei observă:

– Se pare că a venit să te vadă!

Patul era mult prea înalt pentru mine ca să ajung la ea de una singură, însă fiica Hildei știa exact ce să facă. Ridicându-mă, mă puse cu mare grijă pe pat. Hilda era prea slăbită ca să se miște, însă știam că mă privea cu atenție. Încet, și numai după ce am încercat pătura cu lăbuța, am început să merg în pat, spre partea opusă celei pe care se afla fiica ei. Brațul drept al Hildei era întins peste pături, iar eu mi-am făcut loc între el și corpul

ei, până când am ajuns cât de aproape am putut, fără să stau pe pieptul ei.

– O! șopti fiica Hildei. Asta e cu totul deosebit!

Odată așezată, m-am uitat direct în ochii Hildei. Pentru o pisică, este un privilegiu rar să permită un contact total, ochi în ochi, cu un om, însă i-am susținut privirea cu ochii mei mari și albaștri, încercând – întocmai ca Dalai Lama – să transmit ceva din lumina și iubirea nețărmurite care reprezentau adevărata natură a Hildei, indiferent de constrângerile și limitările trupului ei.

În ciuda faptului că era palidă, avea ochii alerți. Poate că nu mai avea vitalitate în corp, dar cel puțin în acest moment conștiința ei era deplină. Era nerăbdătoare să se implice.

M-am uitat la Hilda, dându-mi seama cât de fragil devenise corpul ei, dar cât de atentă era. Cuvintele lui Franc despre maeștri și yoghini păreau dintr-odată foarte potrivite: „Spre deosebire de cei mai mulți dintre noi, nu cred că ei se percep ca pe un sac de oase, ca pe acest mic și limitat eu”.

În ceea ce mă privește, știam că e adevărat. Am meditat cu Dalai Lama în fiecare zi, iar sentimentul era nemărginit. Bunătatea lui, fără limite. Nu a existat niciodată senzația că această conștiință era cumva restrânsă de o formă fizică cu haine, așa cum nu a existat niciun sentiment restrâns al vreunei identități personale. Tocmai pentru că el renunțase la orice tip de astfel de identificare, prezența lui era atât de puternică.

Am vrut să-i transfer Hildei cât mai mult din acest sentiment, așa că am făcut-o cum am știut eu mai bine: am început să torc.

Pe buze îi apăru un zâmbet. Am simțit o ușoară presiune acolo unde brațul ei cobora de-a lungul trupului meu. Mai mult

decât orice, părea să reacționeze la ceea ce încercam eu să-i transmit prin felul în care mă privea; poate că ochii ei erau bătrâni și poate că mai avea puține lucruri de văzut pe lumea asta, însă ei reflectau o pace atât de profundă, încât am simțit că într-un fel sau altul rezona cu o prezență energetică care nu avea nimic de-a face cu nume sau forme.

Pe măsură ce torceam, iar ea zâmbea, m-am gândit la cât de minunată era această *sunyata* de care vorbeau înțelepții, mai ales în apropierea morții. Pentru că, dacă ar putea cu adevărat să fie înțeles și simțit, dacă omul ar putea realiza că nu există un sine inerent – nu există un „eu” cu toate pasiunile și melodramele, fabulele și fanteziile sale –, atunci cine mai exact moare? Ce anume se pierde? Oare nu are sens în adâncul sufletului nostru că tot ceea ce se petrece este cea mai subtilă formă de conștiință care se strecoară afară din inima acestei experiențe a realității, îndreptându-se spre ceea ce urmează?

Hilda zâmbi, în vreme ce eu am tors la nesfârșit. Iar în acea dimineață himalayană strălucitoare, pacea și lumina umpleau camera în care ne aflam. O stare care era cu mult mai profundă decât simpla acceptare a situației, chiar un sentiment de anticipare veselă a ceea ce avea să fie. O trecere de la durere, lipsa puterii și a restricției către strălucire și fericire nesfârșită.

Când fiica Hildei scoase un sunet, mi-am ridicat privirea și am văzut o lacrimă curgându-i pe obraz. O lacrimă nu de tristețe, ci de iubire. Și am știut atunci că și ea a simțit.

***

M-am întors acasă, la Mănăstirea Namgyal, la prânz. Le-am lăsat pe Hilda și pe fiica ei să se bucure de siestă, iar eu am luat-o pe drumul pe care îl știam, uitându-mă după motan, însă

poate cu mai puțină vigilență decât dimineața. Explicația pe care o dăduse Franc conceptului de *sunyata* și experiența mea cu Hilda m-au făcut curios de înălțată spiritual.

Se spune că e nevoie să asculți mii de ore despre conceptul de origine dependentă înainte de a-i înțelege cu adevărat profundele consecințe personale. Auzisem multe învățături ale lui Geshe Wangpo și o simțisem întrupată în prezența Sfinției Sale în fiecare zi din viața mea. Eram oare o pisicuță care renunța la realitatea lumească cu toate neplăcerile ei? Dacă nu mă mai identificam cu o pisică de Himalaya egocentrică și răsfățată, nu însemna cumva asta că puteam să mă confrunt sublim cu orice întâlnire viitoare cu un motan? Depășisem acel „eu” și tot ceea ce ținea de el? Îmi aruncasem egoul ca pe ceva irelevant, ca pe o povară care le tulbura numai pe felinele mai puțin iluminate?

Nu era niciun motan în drumul meu spre casă. Nici la porțile mănăstirii.

Ajungând acasă, am putut să adulmec aroma minunată a mâncării gătite de doamna Trinci.

Mi-am amintit cum ajunsese mai devreme la serviciu în acea dimineață deoarece trebuia să pregătească o masă specială pentru niște oaspeți foarte importanți. Prânzul se terminase, cel puțin pentru oaspeți, dar chiar și atunci când nu eram prezentă în astfel de ocazii, doamna Trinci nu mă uita niciodată și îmi păstra întotdeauna o porție din cele mai gustoase bucăți, pe care le lăsa pe o tavă, într-un colț al cămării de lângă bucătărie.

Am sărit pe marginea de jos, apoi prin fereastra deschisă special pentru mine. În timp ce mergeam pe holul scurt, am început să salivez. Dacă nu mă înșelam, doamna Trinci pregătise unul dintre preparatele mele preferate, cu cele mai suculente bucăți și cele mai gustoase sosuri. Aroma în valuri mă

îmbia, de parcă mâncarea era gătită special ca să-mi trezească interesul. Cu mustățile tremurându-mi, m-am grăbit să ajung la ea.

Îndreptându-mă spre bucătărie, am zărit plăcinta pe care doamna Trinci o pusese pentru mine, dar atenția mi-era îndreptată spre cu totul altceva, atât de îngrozitor, încât aproape că nu-mi credeam ochilor. O prezență rea, încovoiată, devorându-mi cu repeziciune mâncarea mea specială. Motanul!

Capitolul 6

M-am simțit cuprinsă de un val de adrenalină, de instinctul nu de a fugi, ci de a lupta! Intrusul era în casa mea. Îmi mânca mâncarea. Cum îndrăznea?!

Am urlat de furie. El a sărit instinctiv, rotindu-se în aer ca să mă înfrunte, timp în care a lovit mâncarea cu laba din spate, azvârlind-o de un toc de ușă de care atârna un clopoțel din porțelan.

M-am înfoiat toată și mi-am zbârlit coama. Îndreptându-mă direct spre el, m-am oprit, uitându-mă în acei oribili ochi galbeni. L-am mai avertizat o dată, pentru ultima oară.

Avea privirea ațintită asupra mea. Mi-am dat seama că își cântărea opțiunile: holul din spatele meu, care ducea la fereastra deschisă, sau ușa de la bucătărie, care ducea spre o zonă unde se încărcau proviziile.

Nu aveam de gând să aștept. Pusă pe atac, îndemnată să-mi apăr teritoriul indiferent de consecințe, am sărit pe el, lovind cu lăbuțele din față. Surprins, m-a aruncat de pe el, îndepărtându-se înainte de a se lansa într-o contraofensivă cu laba dreaptă din față.

Mi se părea că întreaga lume țipă de furie în timp ce m-am năpustit din nou asupra lui. De data asta, se răsuci, lovind puternic cu ambele labe din spate, cu ghearele scoase. Forța

loviturii m-a făcut să-mi pierd echilibrul, așa că am alunecat pe jos, exact ca mâncarea.

Era pe cale să se arunce asupra mea, să-mi sară direct la jugulară, când mi-am dat seama că țipătul venea de la doamna Trinci, care era aplecată asupra noastră, ținând o lingură în mână. Motanul avea de ales: fie își băga colții în mine, fie o lua la fugă.

A optat pentru a doua variantă, sărind din poziția sa chircită direct spre ușa deschisă de la bucătărie. Eram din nou în picioare chiar în acel moment. Trebuia să-l urmăresc. Nu aveam de gând să-l las să scape așa, cu una, cu două. Situația era acum în favoarea mea. Era vremea răzbunării!

Deodată, am simțit mâna doamnei Trinci oprindu-mă, în timp ce afară ușa de la bucătăria din curte se închise cu zgomot. A urmat o perioadă interminabilă de țipete între doamna Trinci și un paznic. Ce se întâmpla? Cu inima bătându-mi tare și incapabilă să gândesc, mi-era imposibil să mă mișc. Doamna Trinci mă ținu ferm la pământ.

Apăru imediat un alt paznic, unul dintre cei care se ocupau de accesul în apartamentul privat al lui Dalai Lama. Ridicându-mă, mă ținu strâns, urcându-mă pe scări și ducându-mă pe hol, dar nu în apartamentul Sfinției Sale, care era închis pentru moment, și nici în biroul asistenților executivi. Mă duse imediat în Camera de Prim Ajutor și închise ușa în urma lui.

Am fost redusă la tăcere totală. Cu adrenalina curgându-mi prin vene, am măsurat camera în lung și-n lat. Era o încăpere mică și rar folosită, cu pereți albi și cu pervazuri prea înalte ca să pot sări pe ele. Cea mai copleșitoare senzație era dată de mirosul de antiseptic care venea de la dezinfectantul de mâini de pe perete, lângă chiuvetă. Am făcut ture-ture. Eram distrasă și încordată.

De afară se auzeau zgomote de la paznicii care umblau de colo colo, grăbindu-se pe scări. Se părea că erau și asistenții executivi – am auzit vocile înăbușite ale lui Tenzin și Oliver. Încotro mergeau? Ce se întâmplase cu intrusul? Reușise să scape sau îl prinseseră în curte? Și dacă l-au prins, ce se va întâmpla mai departe? Aveau să-l ducă înapoi la casa de pe Tara Crescent nr. 21?

În toiul acelei forfote, mi-am amintit de acea primă întâlnire, când mă prinsese lângă porți. Fusese și așa destul de rău, scoțându-mă din automulțumirea mea felină în care trăisem atâta timp. Mai rău fusese să descopăr că-mi stricase locul de pe Tara Crescent nr. 21. Nu era un motan vagabond oarecare, ci o figură permanentă din viața Serenei, a lui Sid și a Zahrei, iar acum se pare că nu mai aveam acces la casa și inimile lor.

Să revin la sanctuarul meu interior și să văd că mi l-a invadat până și pe acesta – ei, până unde aveau de gând să meargă lucrurile? Ce era de făcut? Asta însemna oare că nici nu mai puteam să cobor scările fără teama de a fi atacată?

Nu știam ce să mai cred.

Pe cât de brusc începuse toată activitatea, pe atât de iute se și oprise. Liniștea desăvârșită din Camera de Prim Ajutor devenise pătrunzătoare. Era o cameră pe care o știam bine. În prima perioadă petrecută la Namgyal, obișnuiam să merg acolo cu Tenzin și să stau pe pat lângă el, în timp ce-și lua prânzul și asculta știrile pe BBC World Service. Fusese unul dintre acele ritualuri mult adorate atunci, dar se rărise cu timpul fără vreun motiv anume. Uneori îl mai vedeam venind aici și mă așezam lângă el, de dragul vremurilor trecute. Întotdeauna era un sentiment de amabilitate calmă.

Am început să mă spăl în mijlocul covorului, curățând urmele de salivă și păr care îmi rămăseseră în blană de la intrus.

Deodată, ușa se deschise brusc, iar eu am fost luată în brațe și acoperită cu săruturi.

– Rinpoche, biata de tine!

Era Zahra! Urmată îndeaproape de Serena și de doamna Trinci.

– Motanul îți fură mâncarea?

Așezându-se pe pat, mă puse în poala ei.

– Vine și la noi, cerșind de mâncare la ușa de la bucătărie.

M-am uitat la ea.

– Tata a aflat și era foarte îngrijorat.

– Aşa e, interveni Serena. Știa că nu mai ai cum să vii dacă motanul începe să-și facă veacul pe-acolo.

– Așa că i-a spus grădinarului să-l alunge, continuă Zahra.

Aveam impresia că asta era o poveste pe care o spuneau atât pentru binele lor, cât și pentru al meu.

– Însă grădinarul nu ascultă niciodată! spuse doamna Trinci. Alungă toate pisicile pe care le vede!

– Din cauza asta nu ai mai venit să mă vezi?

Zahra aproape că plângea. Aplecându-și capul să mă sărute, părul ei închis la culoare căzu în jurul nostru, astfel încât eram ca într-un cort, doar noi două.

– O, sper că nu a aruncat cu pământ în tine, micuța mea Rinpoche!

Să recunosc că eram ușurată să aud aceste revelații, dragă cititorule, e puțin spus. Și mai urmau și altele.

– Am auzit că a fost o bătaie între pisici aproape de porți, se auzi vocea lui Tenzin.

Când Zahra îşi ridică capul, am văzut că Tenzin intrase în cameră, cu Oliver în urma lui. Se înghesuiau cu toții în micuța

încăpere, iar eu eram în centrul atenției.

– Cred că a fost mai mult o ambuscadă decât o bătaie, spuse Oliver.

– Rectific, fu Tenzin de acord. Domnul Patel a pus capăt când a aruncat o oală cu apă peste ei.

Zahra mă pupa iarăși:

– Biata de tine, să se ia de tine la tot pasul.

– Ei bine, chinul s-a terminat, spuse Serena.

– Pentru amândoi, spuse Tenzin, mereu diplomat. Să nu uităm, nici pentru motan nu a fost viața ușoară. Să fii un motan al străzii în Dharamsala...

– Da, îți suntem foarte recunoscători că l-ai adoptat, Oliver, spuse Serena.

– Am avut toată viața pisici. Sunt atât de iubitoare.

Oliver? Motanul? Îmi auzeau bine urechile?

Oliver râse:

– Nu-ți face griji, PSS. Locuiesc destul de departe, așa că nu o să-ți mai facă necazuri.

Zahra mă scărpina cu unghiile sub bărbie, exact așa cum îmi plăcea, așa că am tors apreciativ. Niciodată nu m-am mai simțit atât de ușurată ca acum.

– Tenzin, având în vedere că Sfinția Sa supraveghează examene în seara asta, o putem lua pe Rinpoche cu noi? Mi-ar plăcea să o iau acasă și să mă revanșez față de ea.

Tenzin privi spre locul în care stăteam confortabil în poala ei.

– O, sunt sigur că se va plictisi foarte tare să stea singură și că ar prefera să fie cu tine.

– O aducem acasă după aceea. O să vină Yoghinul Tarchin la cină, iar el nu stă niciodată până târziu.

– Un yoghin, plus delicii culinare, spuse Tenzin cu un zâmbet. Pisica asta are o viață mai interesantă decât a mea!

Am ieșit din cameră la puțin timp după aceea, iar Tenzin și Oliver s-au reîntors în biroul lor și eu în brațele Zahrei, urmându-le pe Serena și pe doamna Trinci pe scări. Traversând bucătăria, ne-am oprit în fața ușii care duce afară, în curte. În umbră, în ceea ce semăna cu o colivie pentru papagali, reutilizată pentru altceva, era motanul. Părea să se fi micșorat. Chiar și în colivia aceea mică el părea oarecum micșorat. Se înghemuise într-un colț de frică. Trecând pe lângă el, privi în sus, cu ochii plini de teamă, cu labele tremurându-i. Era imaginea unei înfrângeri mizere.

– O să fii bine, domnule Motan, îl liniști Serena.

– Mai mult decât bine, îi întări spusele și doamna Trinci. Oliver o să-l răsfețe la greu.

– Spre deosebire de micuța noastră dragă, care rareori este răsfățată, se întoarse Serena ca să mă mângâie pe cap.

– Nimic nu e prea bun pentru Cea Mai Frumoasă Fiinţă Care A Trăit Vreodată, mai adăugă doamna Trinci, în timp ce se îndrepta spre mașină.

***

Și așa, dragă cititorule, am ajuns să-mi petrec acea seară în compania Zahrei, refamiliarizându-mă cu minunile casei de pe Tara Crescent nr. 21, o experiență care era cu atât mai încântătoare cu cât o crezusem pierdută pentru totdeauna.

Deoarece Zahra pleca la internat, eram obișnuită să nu fiu acolo cu lunile, iar când se întorcea, era mereu ușor schimbată. La vârsta de 17 ani, acum era mai mult o tânără decât un copil. Însă schimbările nu contau deloc pe lângă bucuria pe care o

simțeam una în compania celeilalte. Indiferent ce făcea, eram pur și simplu fericită să fiu cu ea.

A traversat veranda prin ușile franțuzești deschise, intrând într-un salon spațios cu pereți crem și canapele din catifea și cu cel mai mare și complicat țesut covor indian care se simțea minunat sub lăbuțe. Am mers pe un hol și am trecut de un labirint de încăperi mobilate, holuri întortocheate și scări.

Într-o curte interioară, apa unei fântâniță curgea într-un iaz cu ferigi pe margini, unde înotau pești koi printre flori de liliac. Zahra și cu mine i-am privit timp îndelungat. Peștii erau atât de obișnuiți cu oamenii, încât Zahra îi putu mângâia atunci când băgă mâna în apă.

Mă duse apoi la ea în dormitor, o cameră cu pereți roz și un pat alb pe care erau multe perne, cu o comodă pe care erau înșirate cosmetice, perii și accesorii pentru îngrijire, cu spoturi în tavan. Toate acestea erau extrem de încântătoare pentru o pisică obișnuită doar cu dormitoarele de la Mănăstirea Namgyal.

La puțin timp după aceea sosise și Yoghinul Tarchin, prin urmare era timpul să mergem în sufrageria înfrumusețată cu flori și cu lumânări aprinse special pentru această ocazie. Nu mulți se bucurau de onoarea de a avea o ființă precum Rinpoche la cină, prin urmare Sid și Serena făcuseră tot posibilul ca cina să fie specială.

Se simțea o energie minunată în acea seară. Purtând o haină sherwani cu guler Nehru, Sid arăta a maharaj din cap până-n picioare, iar față-n față cu el stătea Serena, îmbrăcată într-o rochie roșie și purtând cercei de aur în ureche. Avea un zâmbet strălucitor. În capul mesei, ca oaspete de onoare, Rinpoche se înălţa cu mult peste vestimentația sa modestă – o cămașă de

culoare galben-ocru și pantaloni maron – și avea o luminozitate spirituală și umor în ochii săi calzi și căprui.

Nu părea deloc mirat când am urmat-o pe Zahra în cameră, considerându-mă ca pe un membru al familiei. Zahra se așeză pe scaun lângă Serena. Poate că nu aveam un loc la masă, dar, sărind pe un scaun din apropiere, tot mă simțeam parte din grup. Se servea șampanie și l-am urmărit cu atenție pe Yoghinul Tarchin când a ridicat un pahar în mâna dreaptă, vârându-și inelarul stâng la suprafața lichidului înainte de a stropi în cele patru direcții – est, nord, vest și sud – ca o ofrandă pentru toți buddha și *bodhisattva* și în beneficiul tuturor ființelor. Am observat astfel că până și băutul șampaniei poate deveni *bodhicitta*!

La masă, conversația era plăcută și ușoară. Era prima lor cină împreună în trei ani, cu Rinpoche care își încheiase perioada de izolare meditativă, însă părea că ținuseră legătura tot timpul. Când Yoghinul Tarchin îi întrebă despre munca lor, Sid povesti despre afacerea lui, apoi despre activitățile comunității lor, activități în care se implica cu foarte mult entuziasm. Acestea presupuneau și să le ofere copiilor care nu avuseseră parte de educație șansa de a învăța programe de calculator și, prin urmare, de a avea un loc de muncă.

Serena dezvoltă pe marginea subiectului, apoi povesti cel mai stânjenitor moment al vieții ei – când Dalai Lama venise în vizită în bucătăria ei.

– I-ai trântit ușa în nas Sfinției Sale? întrebă Yoghinul Tarchin, nevenindu-i să creadă.

– Da, mărturisi Serena.

Yoghinul Tarchin începu să râdă tăcut, dar din toată inima, cu ochii închiși și capul pe spate, zguduindu-i-se tot corpul. Era imposibil să nu te amuzi odată cu el.

Odată ce își recăpătă calmul, Serena explică cum se dusese să-și ceară scuze și cum Dalai Lama îi vorbise despre atașament, despre cum se aplica atât rezultatelor – cum ar fi succesul în afaceri sau chiar când o femeie rămânea însărcinată –, cât și obiectelor materiale și reușitelor, despre cum încetarea căutării fericirii în exteriorul ființei noastre este adevăratul început al călătoriei spirituale, al renunțării.

– Înțeleg teoria, îi spuse Serena Yoghinului Tarchin. Înțeleg conceptul de a nu te lăsa prins în gânduri care te fac nefericit. Dar este atât de greu! Din moment ce ești obișnuit să te concentrezi pe anumite lucruri, cum faci să le oprești?

Rinpoche dădea din cap.

– Exact așa cum înțeleg conceptul de *bodhicitta* – să ne amintim tot timpul de motivațiile superioare. Partea grea este să ne amintim să le facem. Să creăm calea mentală. Cum scăpăm de toate gândurile negative ca să le facem loc celor pozitive?

Yoghinul Tarchin permise întrebărilor Serenei să rămână parcă suspendate în spațiu pentru o vreme, înainte de a se șterge cu șervețelul și de a o privi atent.

– De aceea meditația este cel mai important exercițiu, spuse el. Gândește-te la meditație ca la un antrenament al minții. Asemănător antrenamentului fizic. Când îți antrenezi corpul, o faci nu numai pe perioda cât durează exercițiile în sine, ci și pentru perioadele dintre ele. Iar acestea sunt cea mai mare parte din viața ta. Indiferent unde ești, indiferent ce faci, în calitate de persoană sănătoasă și aptă din punct de vedere fizic, poți face mai bine față provocărilor vieții. Antrenarea minții este la fel. Indiferent unde ești sau ce faci, în calitate de persoană sănătoasă și aptă din punct de vedere mental, poți face mai

bine față provocărilor vieții. Tuturor suișurilor și coborâșurilor. Poți să identifici mai bine gândurile negative și să le dai drumul, exact așa cum poți mai bine să găsești spațiul mental pentru *bodhicitta*.

Serena își lăsă privirea în jos zâmbind.

– Lucrurile par atât de clare și de simple atunci când le explici tu.

– Simple, dar nu ușoare, spuse Sid, schimbând un zâmbet cu Yoghinul Tarchin.

– Există un anumit tip de meditație care ne ajută să controlăm gândurile? Să creăm spațiu? întrebă Serena.

Yoghinul Tarchin încuviință din cap.

– S-ar putea să ți se pară foarte folositoare tehnica „minții care privește mintea”. Pentru asta, trebuie mai întâi să-ți calmezi cât de cât mintea concentrându-te pe respirație, apoi să acorzi atenție înseși minții. Gândurile vor apărea în mod natural, ca valurile într-un ocean, ceea ce este în regulă. Trebuie doar să nu te agăți de vreun gând. Exersează „Recunoaște. Acceptă. Renunţă”. Recunoaște fiecare gând drept ceea ce este – un gând; nu te preface că nu apare. Acceptă că ai avut acel gând, indiferent de natura lui, indiferent că e unul bun sau nu. Apoi renunţă la el, exact cum ai da drumul unui balon. Pur și simplu lasă-l să dispară.

Toți trei îl ascultau cu atenție. La fel și eu.

– Învățați să deveniți observatori.

– Observatori, repetă Serena.

– Este în regulă să avem gânduri. Cu toții le avem. Ceea ce e important... vorbi el mai încet, astfel că ne-am aplecat cu toții mai aproape, este să devenim stăpânul gândurilor

noastre, şi nu victima lor. Să decidem în care gânduri să ne implicăm, în loc să o facem cu toate, chiar și cu cele care ne fac nefericiți. Imaginează-ți că exersezi metoda asta până când devine o obișnuință, astfel încât tu ești cel care decide acum ce se petrece în mintea ta – nu doar când meditezi, ci și între ședințele de meditație. Imaginează-ți că tu ești cel care controlează gândurile și, prin urmare, și sentimentele care iau naștere din aceste gânduri.

Mi-am adus aminte de Conrad, cum stătea pe băncuța de sub cedru încovoiat, nefericit, victima unei cugetări foarte negative din ultimii cinci ani, de Serena care trântise ușa când ieșise furtunos din bucătărie, de mine, în Camera de Prim Ajutor, atât de copleșită de agitație, încât nici nu mă puteam așeza.

Ce minunat ar fi să poți să renunți la gândurile nefericite, în loc să te lași copleșit de ele!

În vreme ce Serena, Sid și Zahra îl priveau pe Rinpoche vrăjiți, el continuă:

– Descoperi ceva minunat atunci când îți antrenezi mintea astfel. Pe măsură ce înveți să renunți conștient la gândurile negative, descoperi că ele nu pot exista dacă tu nu le acorzi atenție. Descoperi că ele au nevoie de energia ta ca să existe, ca să poată reveni. Fără atenția ta, ele nu pot persista. După o vreme, nu o să mai revină deloc, deoarece nu există o bază a existenței lor.

Serena dădea din cap.

– Atâta insomnie, atâta depresie și neliniște din pricina gândurilor. Ce minunat ar fi dacă toată lumea ar ști aceste metode!

Lumânările licăriră, iar draperiile se umflară de la briza caldă care aduse cu ea parfumul de iasomie în încăpere. Și în

acea cameră înmiresmată și luminată, cu Yoghinul Tarchin explicând aspectele subtile ale conștiinței pe baza unei vieți întregi de observare, mare parte din acea viață petrecută în izolare, Sid puse o întrebare.

– Rinpoche, dintre toate gândurile pe care le avem, care sunt cele mai persistente? La care dintre ele ne este cel mai greu să renunțăm?

– La gândurile despre sine, răspunse imediat Yoghinul Tarchin, întorcându-se spre el. Dintre toate conceptele pe care le avem, cea mai adânc înrădăcinată este ideea unui „eu" independent, a unui „eu" care există și care este mai mult decât o simplă etichetare. Este cel mai instinctiv impuls pe care îl avem.

Sid dădea din cap:

– Nu e de mirare. Ne cheltuim atâta energie întărindu-ne ideea de sine. Chiar dacă trecem prin diferite etape de viață și schimbare, tot timpul încercăm să ne întărim și să concretizăm acest sentiment de „eu".

Intervenind pentru prima dată în conversație, Zahra vorbi cu o claritate penetrantă:

– Erai o persoană diferită când a murit mami?

Shanti, prima soție a lui Sid, mama Zahrei, era rareori menționată. Faptul că numele ei fusese rostit chiar în această conversație și că era singura contribuție a Zahrei la ceea ce discutau se simțea ca o invocație puternică.

Zahra continuă să întrebe:

– Eu eram diferită?

Sid se întoarse să o privească pe Zahra, plin de emoție.

– Eu eram o persoană diferită, fu el de acord, dar tu aveai doar doi ani. Mă miră că îți aduci aminte.

– Nu-mi amintesc, spuse ea. Nu-mi amintesc nimic în particular. Era ca atunci când apune soarele. Erai atât de serios și de trist.

Lângă ea, Serena se întinse să o îmbrățișeze.

– Acum sunt bine, zâmbi ea după ce se îmbrățișară, apoi își privi tatăl. Totul este diferit, dar – făcu o pauză și îl privi pe Yoghinul Tarchin cu atenție – uneori mă întreb ce s-a întâmplat cu conștiința mamei. A continuat să existe, nu?

– Desigur, încuviință el.

– Propulsată de *karma*, continuă ea. De ceea ce i-a plăcut și de ceea ce nu i-a plăcut. De ceea ce a iubit.

– Ai înțeles foarte bine.

La celălalt capăt al mesei, ochii Yoghinului Tarchin străluciră.

– Deci, dacă ne-a iubit pe tati și pe mine și dacă a fost atrasă înapoi spre noi, asta înseamnă că fetele cu care sunt prietenă la școală, care sunt mai mici cu câțiva ani decât mine, prietene care uneori vin aici în vizită, ar putea fi chiar spiritul mamei mele?

– Zahra, nu vrem ca onorabilul nostru oaspete să se simtă ca un ghicitor, îi vorbi Sid fiicei sale cu un zâmbet pe chip, dar cu fermitate în glas.

– Rinpoche n-o să se supere, protestă ea, în timp ce Yoghinul Tarchin râse.

– E-n regulă, își ridică el mâinile, uitându-se la Sid și la Serena. Este bine că are astfel de întrebări și că e interesată de astfel de lucruri.

O fixă apoi pe Zahra cu o privire clară:

– Tehnic, ai dreptate. Ar putea fi oricare dintre prietenele tale. Dar să știi, renașterea umană prețioasă, mai ales într-o familie bogată și privilegiată, nu este întotdeauna posibilă.

Ascultându-l cu atenție, îl întrebă ridicând din umeri:

– Cum o să știu?

– Foarte greu, dacă nu ești clarvăzătoare. Dar chiar și cea mai obișnuită persoană, cea mai obișnuită ființă, poate avea sentimente de atracție. Ca de la inimă la inimă.

Aplecându-se în față în scaun, avea o expresie serioasă:

– Fii atentă la astfel de senzații. Suntem conectați unii de alții prin nenumărate vieți și prin moduri nelimitate. Fiecare dintre noi se înconjoară de mame din multe vieți anterioare. Tragedia este că le considerăm străine pe cele mai multe dintre ele.

***

După cină, ne-am dus în camera pe care speram mult să o revăd, cea din vârful turnului. Printre râsete și glume pe seama mâncatului prea mult ca să mai încapă pe scările strâmte, circulare, cei trei adulți urcară spre vârful turnului. Zahra mă luă în brațe și urcă treptele în urma lor.

Era o seară de vară perfectă în camera din turn, cu cei patru pereți ca niște ferestre mari. Mi-am amintit prima oară când am intrat aici ca o familie, după ce Sid cumpărase casa și o terminase de renovat. Doar noi patru – Sid, Serena, Zahra și cu mine – ne opriserăm să privim apusul de soare, care păruse atunci ca un spectacol pe care cerul îl dăduse special pentru noi.

În seara asta, în prezența lui Rinpoche, simțeam de parcă eram binecuvântați de lună, care scânteia regal pe cerul nopții, cu razele ei argintii atât de luminoase, încât vârfurile înghețate

ale munților Himalaya străluceau într-o infinitate de fascicule albe cât vedeai cu ochii.

Următoarea fereastră rotundă dădea spre o pădure de pini, cu bolta sa întunecată unduindu-se în vânt ca valurile oceanului.

A treia fereastră dădea spre straturile de flori și peluzele terasate, spre drumul care șerpuia în spatele copacilor care duceau spre Tara Crescent. Luxuriantă și multicoloră în timpul zilei, grădina era acum de un monocrom ireal. Luna și stelele o transformaseră într-un loc curios, iar pârâul din spatele ei susura și clipocea taine adânc în pădurea din apropiere.

De la cea de-a patra fereastră se putea vedea Dharamsala, un festival al luminii. McLeod Ganj era deasupra, iar restul orașului mai jos, animat și vibrant, dar suficient de departe încât să arate mai degrabă ca o licărire decât ca un oraș adevărat.

În turn te simțeai ca și cum erai în cer, privind în jos la creația vastă și numinoasă. Întorcându-se spre gazde, în privirea Yoghinului Tarchin se citea uimirea.

– Vedeți! Aveți deja sentimentul unor observatori obiectivi, arătă el spre panorama care ne înconjura din toate cele patru părți.

– Suntem într-adevăr privilegiați, își plecă Sid capul.

– Și mie mi se pare foarte liniștitor acest loc, spuse Serena, arătând spre canapelele pe care ne-am așezat cu toții, Sid și Serena ocupând o canapea, iar Zahra așezându-se lângă Rinpoche, cu fața la fereastra care dădea spre munți, pe cealaltă canapea. Eu m-am așezat în poala Zahrei.

– Vrei să spui că ar trebui să ne comportăm cu gândurile noastre așa cum am privi un nor de aici?

Yoghinul Tarchin dădu afirmativ din cap.

– Așa ajungem să ne putem controla mai bine gândurile? întrebă ea.

Rinpoche îi întâlni privirea, în timp ce a lui strălucea de la argintiul lunii.

– Îți amintești că ți-am spus cum se numește această metodă? „Mintea care priveşte mintea”. Gândurile iau naștere din minte și au aceeași natură ca și ea, însă mintea nu înseamnă numai percepție, ci mult mai mult. Cel mai minunat lucru legat de acest tip de meditație este că ne permite să experimentăm natura propriei noastre minți în mod direct. Nu există o altă cale să facem asta. Toate teoriile pe care le au oamenii despre minte – psihologi, filosofi, experți în neurologie –, toate noțiunile pe care le discută și dezbat, toate acestea sunt doar modele intelectuale. Construcții. Ce este mai bine – să avem un model științific al ciocolatei sau să mâncăm ciocolata?

Îi aruncă zâmbitor o privire Zahrei. Întrebarea lui era retorică; nu avea nevoie de răspuns.

– Când exersăm „mintea privește mintea” în spațiul vid dintre două gânduri, chiar dacă acesta este foarte mic, avem o privire directă asupra propriei noastre minți și descoperim că are anumite calități: este perfect clară, lucidă, capabilă de a permite apariția oricărui gând, a oricărei senzații, amintiri, orice. Mintea mai este și fără limite, fără început sau sfârșit, nu este limitată de timp și spațiu. Indiferent de schimbările din corp, mintea nu poate fi conținută. Și cel mai important – mintea are o anumită calitate; nu este seacă și cerebrală, lipsită de senzații. Adevărata natură a minții tale, a minții mele, a minții fiecăruia dintre noi toți este pacea. Liniștea. Pe măsură ce

zăbovești în această minte limpede, pacea devine profundă și se transformă într-o stare permanentă de fericire. Odată ce ai experimentat asta, chiar și pentru o clipă, vrei să revii. Și cu cât îți reușește experiența, cu atât devii mai sigur de faptul că această conștiință primordială este adevăratul tu. Nu un conglomerat de idei care apar și dispar despre un sine fictiv. Nu un sine care se schimbă constant pe durata vieții. Experimentăm ceva mai subtil, lipsit de ego sau identitate, dar care este nemărginit, benevolent și care aduce fericirea. Și care este însăși realitatea! Exact cum renumitul Maitripa i-a spus discipolului său, Marpa:

„În general, toate fenomenele sunt mintea însăși.
Gurul tău se naște chiar din această minte.
Nu e nimic altceva în afară de minte.
Ceea ce se naște e natura minții,
Chiar și ce e primordial nestabilit.”

Timp îndelungat am rămas cu toții tăcuți, învăluiți în cuvintele lui Maitripa și de prezența lui Rinpoche. Sau era unul o manifestare a celuilalt? Folosindu-se de concepte, Rinpoche transmisese un lucru înțelept, o senzație dincolo de concepte. Și chiar dacă niciunul dintre noi nu ar fi putut repeta înțelesul sau chiar explica ce spusese, am simțit-o ca pe o realitate transcendentală, o bucurie nemărginită și atotpătrunzătoare care umplea spațiul, conectându-ne pe toți în valuri intangibile de benevolență.

***

M-au adus acasă, nu foarte târziu, exact așa cum promisese Zahra. Intrând pe fereastra de la parter, luând-o de-a lungul

holului și trecând de cămara cu provizii, mi-am amintit dintr-odată că aici l-am văzut ultima oară pe motanul închis în colivia de păsări. Dar motanul și colivia nu mai erau acolo.

Am luat-o pe scări, îndreptându-mă spre apartamentul nostru, în care era întuneric, căci Sfinția Sa era tot la examene. După ce am băut puțină apă, m-am dus pe pervazul de unde puteam observa toată mișcarea, inclusiv întoarcerea lui Dalai Lama.

Nu ne mai văzuserăm dinainte de evenimentul dramatic al acelei după-amiezi. M-am întrebat dacă i-a spus cineva, dar nu a durat mult, căci, imediat ce a intrat în cameră, a venit și s-a așezat lângă mine pe întuneric, exact așa cum îmi plăcea.

> – Am auzit ce s-a întâmplat azi, întinse el mâna ca să mă mângâie pe gât. Cât de supărătoare a fost toată situația pentru tine! Mi-au spus că pisica s-a aciuat pe aici de ceva vreme. Din fericire, Oliver are o inimă bună. Cunoști sentimentul, nu-i așa, Leu de Zăpadă? Să nu ai casă. Să nu ai mâncare. Să fii maltratat.

Până în acea clipă, nu mă gândisem nici măcar pentru o secundă la motan în acest mod, semănând cu mine. Ajungând acasă în după-amiaza aceea, descoperisem un intrus. Un pândar malițios. O brută care-mi invadase casa, dar Sfinția Sa scotea la iveală o cu totul altă față a motanului, o versiune care semăna cu mine, cu acea pisicuță minusculă pe care o salvase de pe străzile din New Delhi. O versiune care cerea compasiune.

Mi-am amintit că am fost surprinsă să-l văd tremurând în colivia de păsări, exact așa cum mi-am amintit dintr-odată de starea mentală total diferită pe care o avusesem când am plecat de la azil în acea după-amiază, crezând că am depășit toate constrângerile egoiste, tot egocentrismul. Ce trezire crudă la realitate!

– Cu toții vrem mâncare și un loc unde să fim în siguranță, nu-i așa? Dalai Lama se aplecă asupra mea. Cu toții ne dorim să dăm și să primim iubire.

Acestea au fost printre primele cuvinte rostite de Dalai Lama cu șapte ani în urmă, chiar în această încăpere. Şi totuși, după atâta timp, tot mai aveam de învățat ce înseamnă ele. Ceea ce am înțeles în acel moment a fost că versiunea ființelor pe care le vedem în lumea înconjurătoare este o imagine reflectată a propriei noastre minți și că, cu cât mintea noastră este mai ocupată cu gânduri despre sine și despre nevoile și dorințele noastre, cu atât mai puțin spațiu și mai puțină compasiune ne rămân pentru alții – și cu atât mai puțin fericiți suntem. Conrad, măcinat de gândurile propriei sale vinovății, dusese o viață nefericită de concentrare asupra propriei persoane în ultimii cinci ani, până când Franc îi arătase o cale de ieșire din acea închisoare mentală pe care și-o construise singur.

– Este greu să simțim compasiune din toată inima, să experimentăm adevărata benevolență, dacă nu înțelegem cât de cât semnificația conceptului de *sunyata*.

Așa cum o făcea deseori, Dalai Lama răspundea din nou direct gândurilor mele.

– Dacă ne lăsăm înșelați de aparențe, dacă nu începem să ne punem întrebări privind natura sinelui, atunci suntem condamnați să rămânem victimele minții, care este de dimensiunea unor semințe de susan. Dar când renunțăm la această preocupare, chiar și pentru puțin, atunci facem spațiu, spuse el venind mai aproape de mine și trăgând adânc aer în piept. Putem face progrese, îndeplinindu-ne astfel adevăratul potențial de ființe iluminate.

În noaptea adâncă, împărtășind un moment așa cum o făcuserăm de multe ori în trecut, am privit peste curtea

luminată de felinare spre ferestrele călugărilor, ca niște ochiuri portocalii de lumină, care acum erau întunecate. Luminile care înviorau simbolurile de bun augur și obiectele sacre din jurul templului, fiecare într-o anumită ordine, au început și ele să se stingă.

– Renunțarea, spuse Dalai Lama, părând să se refere nu numai la ceea ce tocmai spusese, dar și la tot ceea ce vedeam în jurul nostru. Una câte una, toate sunt renunțare. Dacă dorim să fim fericiți, renunțăm la iluziile noastre. Dacă dorim să ne ducem la împlinire adevăratul nostru scop, să experimentăm starea absolută de bine, renunțăm la preocupările de sine – *bodhicitta*. Și dacă vrem să acționăm în acord cu realitatea, renunțăm la iluziile legate de felul în care există lucrurile – *sunyata*.

Ce minunat, m-am gândit eu, că Sfinția Sa putea să dea glas unor adevăruri atât de profunde într-un mod atât de simplu. Redusese în trei fraze primele trei lăbuțe ale succesului spiritual.

Mai era și o a patra, bineînțeles. Dar fusese o zi lungă și era deja târziu. În cele din urmă, în timp ce lumina mugurului de lotus se stinse, camera noastră fu învăluită în întuneric. Prin fereastră, o adiere rece aduse cu ea prospețimea pinilor de Himalaya.

Un călugăr novice încălțat în sandale, arătând ca o umbră în lumina lunii, se grăbea să ajungă în camera sa, îngânând „Om mani padme hum” în aerul rece al nopții.

– „Om mani padme hum”, binecuvântă Dalai Lama.

Capitolul 7

Dragă cititorule, ţi-e cunoscută senzația aia că e ceva în aer, dar nu-ți dai seama exact despre ce e vorba? Poate simți o furnicătură în mustăți. O zvâcnire a urechilor. Poate devii conștient de ceva ce nu poți exprima în cuvinte, dar care este cât se poate de evident, ca atunci când cineva trâmbițează o veste la portavoce – vorbind într-o limbă străină.

Păi cam aşa mi se părea că stăteau lucrurile la Himalaya Book Café. Toate lucrurile. Ca şi cum la un nivel necunoscut, subteran, se mişcaseră plăci tectonice. O schimbare care anunţa tot felul de posibilităţi şi noi aventuri.

De exemplu, am devenit conștientă de faptul că programul Serenei prin care adolescenții căpătau cunoștințe de calculator și aveau astfel șanse să se angajeze primise un fel de recunoaștere oficială. Într-o după-amiază îi spusese lui Bronnie despre el, în timp ce erau într-o pauză de ceai. Odată demarată afacerea cu pacheţelele de condimente, putea să dezvolte programul mai mult decât oricând. Acesta era un motiv mult mai bun de satisfacție decât aprobarea birocratică, îi spusese ea lui Bronnie. Oricum, era bine să știe că guvernul era de partea ei.

Câteva zile mai târziu, Franc ieși din biroul managerului având o hârtie în mână.

– Ai văzut asta? întrebă el, arătându-i-o lui Sam.

– Parcă a spus Bronnie ceva.

Își aruncă o privire pe scrisoare.

– Dar nu a menționat nimic despre...

– Serenei îi stă în caracter să minimalizeze lucrurile, spuse Franc.

– Poate că nu vrea să facă un caz din asta, sugeră Sam.

Franc rămase pentru câteva clipe cu privirea ațintită în depărtare. Era cu mintea în altă parte.

– Poate că ar trebui să facem noi un caz din asta, spuse el enigmatic.

Mai târziu, l-am auzit vorbind la telefon cu Sid. Discutau despre premiu și despre reticența Serenei de a-i da importanță. Cei doi erau clar de acord cu ceea ce avea să urmeze, însă nu am apucat să aud ce anume plănuiau; Franc a închis ușa de la birou și și-a petrecut restul după-amiezii dând telefoane și ieșind din birou doar din când în când, cu o expresie de încântare pe chip. Odată, l-am auzit folosind cuvântul „bodyguarzi”.

Și asta nu era tot. Zahra, care era acasă pe perioada vacanței, trecea mereu pe la cafenea ca să o ajute pe Serena cu pachetele de condimente, toate operațiunile fiind conduse din birourile de la etaj, ceea ce însemna că trebuia să mă mut și eu sus. Ridicându-mă de pe standul de reviste și strângându-mă la piept, mă ducea în brațe până pe biroul la care lucra, pe care aranja cu atenție o pătură din lână. Acolo îmi petreceam următoarele câteva ore, cu lăbuțele strânse sub mine, privind-o cu atenție, între îmbrățișări și momente în care mai trăgeam câte un pui de somn.

Deși nu-mi petreceam foarte mult timp sus, era ceva special cât eram cu Zahra. Un sentiment de legătură care avea o senzație proprie și care, deși proaspăt și diferit, avea și rolul de de preludiu. O prefață. Un semn a ceea ce avea să urmeze.

Mai mult decât atât, în ultimele săptămâni observasem o legătură între Angela, noua asistentă din Vancouver, și Conrad, legătură care devenea din ce în ce mai puternică. Începuse cu discuții sincere la rafturile de cărți: Conrad îi cerea Angelei recomandări privind ghidurile de călătorie în zona locală, iar Angela îi recomanda ghiduri ilustrate pentru o serie de drumeții în munți – o preocupare pe care se părea că o aveau în comun.

Apoi într-o zi, în loc să stea în librărie, au împărţit una din banchetele din restaurant, foarte aproape de standul cu reviste. De când sosise în Dharamsala, acum vreo două luni, Conrad vizitase frecvent Himalaya Book Café. Fie că citea o carte sau lucra la laptop, era învăluit mereu de un aer solitar, ca şi cum îl înconjurau nişte ziduri de protecţie care îi ţineau pe ceilalţi la distanţă.

După întâlnirea cu Franc de sub cedru, lucrurile se schimbaseră însă. Se vedea o deschidere, o dorință de implicare. Era pentru prima dată când îl vedeam cu o fată, iar conversațiile lor erau pline de viață. Obrajii palizi ai Angelei erau mai roz decât de obicei, în timp ce-l asculta pe Conrad cu atenție și-și dădea părul la o parte de pe față, privindu-l în ochii căprui și analizându-i trăsăturile cu atenție. În timp ce-și beau cafeaua, au trecut de la conversațiile profunde și semnificative la cele vesele, în care râdeau cu poftă. Am observat că s-au oprit de câteva ori, rămânând tăcuți, privindu-se în ochi și zâmbind.

Când s-au ridicat, Conrad își atinse umărul drept, spunând că îl cam ținea, iar Angela i-a sugerat atunci să se ducă în seara

aceea la yoga. De câteva săptămâni, ea se ducea regulat cu Serena.

– Crezi că o să se cunoască ceva? întrebă Conrad.

– S-ar putea, îi răspunse Angela.

– Am auzit că profesorul de yoga e plecat.

– Da, Ludo s-a întors în Germania de aproape două luni. Se pare că îi place acolo. Dar unii dintre cursanţii lui seniori susţin ore. Ar trebui să vezi studioul. Are o priveliște absolut minunată!

– Credeam că trebuie să te concentrezi asupra pozițiilor atunci când faci yoga, îi zâmbi el. Fără să te lași distras.

– Adevărat, îi confirmă ea cu ochi strălucitori. Dar unele distrageri ale atenției sunt bine primite.

***

Pentru că Sfinția Sa era la o conferință umanitară în New Delhi și nu avea să se întoarcă decât târziu în acea seară, m-am hotărât să mă duc și eu la yoga. Cocoțată pe scaunul meu din spatele sălii, m-am uitat cum cursanţii treceau dintr-o poziție în alta, pe fundalul unei muzici de meditație cu cadențele înalte ale unei rugăciuni indiene.

De când se întorsese Ludo în Germania, câțiva dintre cursanţii seniori conduceau pe rând grupul. În această seară era rândul lui Ewing și, cu toate că dădu dovadă de flexibilitate și forță, dar și de umor, atunci când aproape căzu din Ardha Chandrasana (postura Semilunii), în sală era un aer total diferit fără Ludo. O altă energie. Ceva ce lipsea de când nu mai era el.

Absența lui Ludo își spunea cuvântul, mai ales în ultimele câteva săptămâni. Înainte de plecarea lui Ludo, veneau cam 25 de cursanţi. O auzisem însă pe Serena spunând că numărul se

înjumătățise în ultima perioadă. În acea seară erau doar nouă, inclusiv Angela și Conrad, care venea pentru prima dată.

Așa că momentul ales pentru ce s-a întâmplat după aceea a fost nepotrivit. Era chiar la sfârșitul orei, după ce curanţii erau în Shavasana – postura Cadavrului – cam de zece minute. În schimbul muzicii line, se auzi un sunet strident. Ewing se ridică și se duse la laptop. Sunetul era din ce în ce mai tare, iar lui Ewing îi luă câteva secunde ca să-și dea sema ce se petrecea.

– E Ludo! spuse el. Sună online!

Cursanţii începură să se ridice de jos, în timp ce vocea lui Ludo răsuna în sală.

– Voiam să știu cum merge şedinţa de astăzi, întrebă el cu vocea lui distinctă. Se auzea atât de clară, de parcă Ludo se afla chiar acolo, în sală.

În vocea lui se simțea neastâmpărul, trădând surpriza apelului. Cu toate că, de când plecase mai trimisese e-mailuri, acum era pentru prima oară când suna.

Cursanții se adunară în jurul laptopului, făcând cu mâna la cameră.

– Bună, Ludo! se înclină Serena spre ecran, înainte ca Franc să-și ducă mâinile în dreptul pieptului. Ceilalți salutară și ei, auzindu-se în cor „bună” și „namaste”.

Ewing povesti cum aproape că se răsturnă în timpul poziției Ardha Chandrasana, sporind astfel amuzamentul în rândul tuturor, înainte ca Serena să-i spună lui Ludo cât de minunată fusese alegerea lui Ewing privind muzica de „reechilibrare a chakrelor”.

Îl întrebară pe Ludo, care se părea că revenise în locul său natal, la familia și prietenii săi din copilărie, cum se simțea în

Germania. Gândurile i se îndreptau însă din nou spre Himalaya, plănuind să revină în câteva săptămâni.

L-am auzit întrebând de Sukie, iar pe Ewing răspunzându-i că nu era acolo. Nici Merrilee, care stătuse ani de zile lângă Sukie pe salteluță, nu era prezentă. Ludo mai întrebă de Carlos și Jordan, alți doi cursanţi care obișnuiau să vină la yoga regulat, dar care și ei erau acum absenți, apoi îi ceru lui Ewing să mute camera în așa fel încât să-i poată vedea pe toți.

– Suntem nouă, îi spuse Ewing.

– Inclusiv Conrad, care a venit din Elveția, încercă Serena să fie pozitivă.

Pentru o clipă, am putut să-i văd chipul lui Ludo pe ecran. Dacă era neliniștit din pricina a ceea ce aflase, nu lăsă să se vadă acest lucru. Arătând ca de obicei, cu pielea închisă și relaxat, transmise o stare de calm, în ciuda faptului că se afla atât de departe şi că o făcea prin intermediul unui monitor. Le spuse celor prezenţi că avea să revină în curând. Apelul se încheie ceva mai târziu cu promisiunea misterioasă că va aduce „o surpriză” cu el, atunci când se va întoarce.

Mai târziu se adunară cu toții, așezându-se pe pernuțe, fotolii și covorașe pe balcon ca să privească apusul de soare. Zahra, care venea la ore de când intrase în vacanță, găsi un loc pentru ea între Sid și Serena. Fără să stau pe gânduri, m-am cuibărit la picioarele ei, simțindu-mă confortabil în prezența familiei mele preferate.

Serena privi gânditoare grupul de cursanţi.

– Bietul Ludo. Nu asta voiam pentru el.

Se aplecă să mă mângâie.

– Numai nouă dintre noi? întrebă Ewing.

Ea aprobă cu o mișcare a capului.

– Nu părea prea îngrijorat, băgă Angela de seamă.

După un timp, Sid răspunse:

– Ludo este un maestru al stăpânirii de sine. Chiar și când a luat foc studioul – vă amintiți, cu ani în urmă? Și-a păstrat calmul.

– Un incendiu? întrebă Angela.

– Chiar aici, se cutremură Serena. Pe balcon. Din fericire, PSS ne-a avertizat, așa că am putut interveni repede, altfel s-ar fi putut sfârși mult mai rău.

Toate privirile se îndreptară spre mine.

M-am uitat la Sid și Serena, la Ewing și Franc, la toți ceilalți, mai vechi sau mai noi, și dintr-odată mi-am dat seama de cât timp veneam unii dintre noi în acest loc special și ce amintiri împărtășeam.

– Ultima oară când am stat aici cu Ludo, pe balcon, se întreba ce se va întâmpla cu studioul pe termen lung, vorbi Serena, readucându-ne în prezent.

– Preocuparea lui era foarte însufleţită, spuse Sid. A vorbit despre nevoia de a renunța. Se întreba ce se va întâmpla cu studioul când va pleca definitiv.

În acel moment, pe cer apăru un nor, care acoperi soarele, chiar când un vânt rece suflă deasupra văii Kangra. Pe brațele Zahrei, pielea i se făcu de găină.

– Poate că seara asta ne-a oferit un răspuns, sugeră Serena.

Pentru un moment, studenții sorbiră din ceaiul lor verde în tăcere, apoi Franc spuse contemplativ:

– Un lucru e sigur, și anume importanța unui guru.

Se auziră murmure aprobatoare înainte ca Sid să adauge:

– Sursa tuturor realizărilor.

– Baza practicii noastre, fu Franc de acord.

Conrad se uită când la unul, când la altul, înainte de a întreba:

– Nu vă referiți numai la yoga, nu-i așa?

– La orice lucru pe care îl învățăm, spuse Franc. Și, desigur, la Dharma.

– Când spuneți „guru”, vă referiți la altceva decât la un profesor obișnuit, vru Angela să clarifice.

Franc încuviință:

– Un profesor de școală transmite informații. Te ajută să înțelegi un subiect, să te lămurești în privința unui lucru. Toate astea țin de transferarea cunoștințelor. Înțelepciunea este diferită. Presupune transmiterea cunoașterii interioare care au capacitatea de a ne schimba. Doar atunci când înțelegem o cunoaștere interioară suficient de bine se poate crea schimbarea. În acel moment, cunoașterea devine înțelepciune.

Franc îi privi pe unii dintre cursanții mai vechi susținându-i moral.

– Nu sunteți de acord?

Ceilalți confirmau spusele lui. Sid adăugă:

– Guru întruchipează înțelepciunea. Fiecare acțiune a trupului, vorbirii și minții este expresia înțelepciunii.

– Ceea ce spui tu este că guru nu explică doar lucruri, ci îți și arată cum se fac lucrurile, vru Conrad să clarifice. Face ceea ce spune că face.

Se auziră murmure de aprobare înainte ca Serena să spună:

– Și e chiar mai mult de-atât. Uitați-vă, arătă ea spre cei din balcon. Suntem nouă. Nu dau vina pe cei care nu sunt

aici că nu au venit. Ideea este că, fără Ludo, nu mai e la fel.

Din nou fură cu toții de acord.

M-am gândit dintr-odată la pervazul din camera goală a lui Dalai Lama. Nici fără el nu mai era la fel. De aceea eram la yoga.

– Un guru face mai mult decât să explice, continuă Serena. El motivează și inspiră.

– Ca un antrenor personal? întrebă Conrad.

– Bun exemplu, remarcă Franc.

Deasupra noastră, asemenea unor prieteni și protectori ai micului nostru grup, munții străluceau de un portocaliu aprins, în așa fel încât razele străpungeau noaptea și luminau balconul nostru, învăluindu-l într-un dans diafan, mereu în mișcare.

– În Himalaya se spune că legătura dintre guru și discipol este cea mai importantă din viața noastră, menționă Sid. Cu siguranță mult mai importantă decât ceea ce știm sau chiar decât ceea ce credem sau facem. Mai ales în dezvoltarea spirituală, ceea ce contează mai mult decât orice altceva este transferul direct dintre maestru și discipol. Dintre maestru și inițiat. Este ceva ce are loc la un nivel de dincolo de cuvinte.

Își duse mâinile la inimă.

– Este..., ridică din umeri în căutarea cuvintelor potrivite, cum să spun, o cunoaștere, o înțelegere transmisă cu atâta forță, încât discipolul nu mai are nicio îndoială legată de realitatea absolută pe care o întruchipează maestrul. Uneori poate fi un sentiment de fericire supremă. Discipolul poate să vadă pentru prima dată cum e să te simți total acceptat. Cum e să experimentezi iubirea pură.

Ceilalți îl urmăreau pe Sid cu atâta intensitate, de parcă, chiar în acea clipă, el însuși trecea printr-o asemenea experiență. Privindu-și tatăl cu adorație, Zahra își puse capul pe umărul lui.

Sid le privi chipurile cu un zâmbet ironic:

– Discutăm despre lucruri care sunt abstracte.

– Adică lucruri pe care le înțelegem fără cuvinte? întrebă Zahra.

Tatăl ei dădu afirmativ din cap.

– Am auzit că un guru este ca o lupă. Buddha a predicat 84 000 de învățături, dar care dintre ele sunt relevante pentru tine sau pentru mine? Care sunt mai exact obstacolele mentale pe care le avem? Ideea e că gurul pune accent pe acele învățături și practici care sunt relevante pentru noi.

– Adică e mai bun decât Buddha? fu Angela surprinsă. Nu e un pic... ireverențios?

Serena negă cu o mișcare a capului.

– Buddha istoric, Shakyamuni, nu este prezent aici și acum ca să ne ajute, dar profesorii noștri sunt. Ei sunt cei care ne arată o mai mare bunătate prin faptul că ne învață cum să punem capăt nemulțumirii și cum să obținem o bunăstare de durată. De aceea poți spune că sunt mai buni decât Buddha.

Pe măsură ce Angela reflecta la asta, Franc interveni:

– E și o vorbă: Fără guru, nu-i nici Buddha.

Serena dădu din cap.

– Majoritatea lucrurilor despre Buddha le știm de la maestrul nostru, continuă Franc. Legăturile pe care le simțim vin de la el. Sunt multe povești pe tema asta. Ca, de exemplu, cea în care Naropa, care era un yoghin și un

învăţător strălucit, a creat o manifestare a zeității Hevajra pe cer și l-a trezit pe Marpa, discipolul său, ca să o vadă. Naropa l-a întrebat pe Marpa cui avea să-i facă mai întâi plecăciune: lui Hevajra, care era o zeitate, sau lui, care-i era guru. Marpa l-a ales pe Hevajra, gândindu-se că-l putea vedea oricând voia pe Naropa. Dar după aceea, Naropa l-a corectat, arătându-i că nu există Buddha fără guru.

Toți cei prezenți reflectară la cele spuse pentru câteva momente, înainte ca Zahra să-l întrebe pe Sid:

– Nu spui tu, tati, mereu, că mintea unui guru și a lui Buddha sunt la fel? Nu este gurul ca Buddha?

Sid dădu din cap.

– Este util să gândești astfel. Nu pentru guru, ci pentru binele nostru. Lor nu le pasă ceea ce credem despre ei – sunt mai presus de asta. Dar pentru binele nostru, atunci când stimăm pe cineva foarte mult, acordăm o mare importanță cuvintelor pe care ni le adresează. Valorificăm la maximum relația noastră cu gurul atunci când îi ascultăm sfaturile.

Razele soarelui transformaseră auriul râurilor ce se revărsau din vârfurile munților într-un purpuriu-închis, iar pe balcon, micul nostru grup cugeta la neașteptata lecție a serii referitoare la importanța pe care o are gurul. Era o lecție care apăruse în contextul absenței lui Ludo și care devenise încă și mai relevantă după ce ne sunase.

– Poveștile despre guru și discipolii lor sună minunat, spuse Conrad. Maestrul și discipolul par a fi foarte apropiați. Dar este cu adevărat posibilă o legătură atât de strânsă în zilele noastre? Mai ales pentru occidentalii care nu sunt obișnuiți cu o astfel de mentalitate? Când mă

gândesc la maeştri precum Geshe Wangpo – îl consider minunat, să nu mă înțelegeți greșit, dar este atât de... străin. Este tibetan, în vreme ce eu sunt elvețian. Chiar dacă m-ar accepta ca discipol, mă întreb dacă aș putea simți vreodată acea legătură de care vorbești.

Sid se întinse și-i strânse umărul.

– E bine să fii sincer. Și nu ar trebui să te grăbești când îți alegi un maestru. Doar pentru că alții vor ca o persoană sau alta să le fie guru, asta nu înseamnă că și tu trebuie să alegi acea persoană.

– La școală, am avut un profesor de fizică, doctorul Stevens, cel mai calificat profesor, își aminti Ewing. Eram la clasa lui. În ciuda realizărilor sale academice, nu am progresat deloc ca elev al său. Doctorul Stevens avea o minte strălucită și îi plăcea foarte mult să analizeze ecuații cuantice și calcule elaborate. Copiilor care erau buni la știință li se părea o treabă grozavă. Mie nu. A trecut atât de repede peste chestiunile de bază, că nu am avut timp să le înțeleg și să le învăț. Apoi, când unii dintre noi au spus ce probleme aveam, nu le-a înțeles. Nu pricepea de ce nu puteam înțelege, din moment ce era atât de evident pentru el. Din fericire pentru noi, domnul Bell i-a luat locul. El nu avea diplomă în fizică, dar știa cu ce probleme ne confruntam, pentru că și el trecuse prin ele. Pentru mine, el a fost un profesor mult mai bun. Cred că la fel stau lucrurile și cu Dharma. Un guru potrivit nu este neapărat cel considerat a fi cel mai strălucit sau cel care are cea mai bună reputație academică.

– Există instrucțiuni referitoare la ce anume trebuie să cauți într-un profesor, propuse Serena. Așa cum spui și tu, Ewing, nu ține de calificări. Iar gurul nostru nu trebuie

neapărat să fie cel mai renumit sau cel mai charismatic. Cel care umblă în toată lumea binecuvântând și inițiind.

– Poate fi greu să apuci până să și petreci ceva timp cu un astfel de *lama*, ca să nu mai spun de conexiune, fu de acord Franc.

– Legătura asta specială..., privi Conrad de la Serena la Sid cu o expresie intensă. Trebuie să fie minunat să întâlnești persoana potrivită. Să o recunoști ca fiind foarte specială.

– O, da! se auzi glasul melodios al Angelei, care se uită la Conrad, înainte de a-și retrage privirea, de parcă și-ar fi dat seama imediat de dublul înțeles al exclamației sale. Chiar și cu întunericul care începea să se lase, se vedea clar că roșise.

– Este minunat, vorbi repede Sid, încercând să o salveze. De aceea, găsirea unui guru este un lucru extrem de important. Începerea călătoriei noastre Dharma, ai putea spune. Și ai dreptate să folosești cuvântul „a recunoaște”. În budism se crede că, odată ce un guru te-a acceptat ca discipol, este responsabilitatea lui sau a ei să te îndrume spre iluminare, indiferent câte vieți durează procesul.

– Adică, este posibil ca un guru să-ți fi fost guru și înainte? îi strălucea lui Conrad ochii.

– Exact, confirmă Sid.

– Câte vieți, atâția profesori – sau poate numai unul singur, observă Ewing.

– Nu mi-am dat seama niciodată cât de important este gurul, spuse Conrad clătinând din cap.

Franc, care se sprijinea de ceva timp de o pernă, ținându-și ochii închiși în timp ce asculta conversațiile din jurul lui, vorbi simplu și cu convingere:

– În Dharma, gurul este totul și totul este gurul. Gurul este renunțarea, deoarece el este cel care ne arată că problemele noastre nu se află acolo, în lume, ci în mințile noastre, unde putem face ceva în privința lor. Gurul este *bodhicitta*, deoarece el este cel care ne arată că drumul spre iluminare este cel prin care îi ajutăm pe alții să-și atingă potențialul maxim. Am putea spune că el întruchipează *bodhicitta*. Gurul mai este și *sunyata*, deoarece atunci când meditățm în prezența lui, când mintea ni se întâlnește cu a lui, experimentăm non-dualitatea în mod direct de unii singuri. Depășim experiența exteriorului și a interiorului, a sinelui și a celuilalt și pentru un timp persistăm în starea de pace fără de sfârșit care este natura sa de buddha, dar și a noastră.

În umbrele întunericului, vârfurile înghețate ale munților se înmuiară, căpătând o foarte pală nuanță de roz. Cuvintele lui Franc sunau atât de clare și adevărate, încât Serena întinse mâna spre el și i-o strânse pe a lui. Nu era nevoie de cuvinte.

În acel moment, Zahra se întoarse să o privească direct pe Serena, întrebând-o cu o curiozitate de adolescentă, neîncătușată de formalitate:

– Serena, care este cel mai bun lucru pe care l-a făcut gurul pentru tine?

Era o întrebare bună. Pusă cu claritate. Una care merita un răspuns.

Doar după un timp de tăcere putu Serena să răspundă:

– Credința, spuse ea. Credința nu într-o putere exterioară sau într-un sistem de credință, ci credința în mine însămi. Credința că, exact ca și gurul, am tot ceea ce îmi trebuie

chiar aici, spuse ea atingându-și inima. Trebuie doar să dezvolt.

***

După ce ședința de pe balcon se termină, Serena, Sid și Zahra mai rămaseră ca să-l ajute pe Ewing să strângă și să dea cu aspiratorul – una dintre activitățile domestice care-mi plac cel mai puțin. Știi tu, cumva, dragă cititorule, vreo pisică căreia să-i placă zgomotul infernal al aspiratorului?!

Plecând de la Școala de Yoga Downward Dog spre casă, m-am trezit la o distanță mică în urma lui Conrad și a Angelei. I-am auzit vorbind și râzând încet, vocea feminină a Angelei și cea de bas a lui Conrad înălțându-se și coborându-se, şi i-am văzut mergând cu brațele pe lângă corp, ca efect al orei de yoga, probabil – lungindu-și, întinzându-și și făcându-și brațele și încheieturile mai suple – sau poate era un cu totul alt motiv pentru care mâinile li se tot întâlneau și atingeau?

La capătul drumului care ducea spre studioul de yoga, am ajuns la o intersecție. Ei doi au făcut stânga, iar eu am luat-o spre dreapta, către Mănăstirea Namgyal. M-am oprit. Niște cicliști în grup goneau din dreapta, de după colț, într-un zumzet puternic de voci și vuiet de cauciucuri, împiedicându-mă să-i văd pe Angela și pe Conrad.

Când trecură, cei doi erau deja mai departe și se uitau în vitrina unui magazin ținându-se de mână.

Poate că, după toate discuțiile din ultimele săptămâni, să renunți la gânduri era un exercițiu cu care mă mai familiarizasem. Poate că m-a inspirat Yoghinul Tarchin, atunci când a vorbit în camera din turn despre a rămâne în adevărata

natură a conștiinței. Sau poate că a fost ceva din ceea ce spusese Franc despre întâlnirea minților. Indiferent de motiv, în timp ce mă întorceam spre porțile Mănăstirii Namgyal, în loc să o iau pe drumul meu obișnuit, m-am simțit îndrumată de un impuls să fac ceva diferit. Ceva ce nu părea să aibă nimic de-a face cu idei de-ale mele, deoarece nu mă gândeam cu adevărat. Eram pur și simplu în noapte, iar originile lucrurilor care se petrecuseră erau imposibil de descris. Era oare vorba de conștientizare? O conștientizare a ceva. Un semn pe care l-am lăsat să se manifeste.

Mi-am continuat drumul, apoi am luat-o prin grădina pe care rareori o vizitam noaptea și care era acum cufundată în tăcere și am traversat gazonul pe lângă banca goală. Fără să mă opresc ca să mănânc iarba-mâței, m-am cățărat pe aranjamentul cu pietre și am traversat veranda azilului. Era încă seara devreme, dar veranda era pustie, iar ușile glisante erau închise și draperiile trase.

Negăsind niciun loc pe unde să intru, am înconjurat clădirea, mergând pe dalele pietruite de pe margine, până ce am ajuns la intrarea din față. Nu mă mai aventurasem până aici. Dintr-o privire am observat locurile goale de parcare și asfaltul uzat, fațada șteasră a clădirii cu luminile sale strălucitoare. Cel mai important, intrarea din față ducea spre o zonă de primire care era deschisă.

Am intrat. Nu era nimeni, însă puteam să aud voci și zgomotul produs de tacâmuri undeva înăuntru, semn că se mânca. Mergând mai departe, m-am aventurat pe un hol, nefamiliarizată cu locul, dar îndrumată de același instinct care mă mai ghidase o dată spre această destinație, deși dintr-un alt punct de pornire.

În camera Hildei era o singură veioză în colț, care răspândea o lumină caldă, iar patul ei se afla tot în colțul îndepărtat al camerei, lângă ferestre. Draperiile nu erau trase, poate că fuseseră lăsate astfel ca să se bucure de apus?

Zăcea nemișcată și singură în umbra de lângă fereastra întunecată. Îndreptându-mă spre ea, am sărit mai întâi pe un scaun, apoi pe pervaz, iar de acolo pe pat. Fiind o pisică cu mersul instabil, am aterizat neceremonios la picioarele ei. Dacă, însă, a simțit ceva, nu a reacționat.

Avea capul pe pernă, înclinat spre dreapta, ochii închiși, chipul foarte palid și doar cea mai subtilă mișcare se putea detecta în tuburile de respirat. Părea să se fi micșorat încă și mai mult, ajungând să aibă corpul de mărimea celui al unui copil. Își ținea brațul drept peste pătură – exact acolo m-am dus, pășind cu grijă între piept și braț. Găsindu-mi un loc de lângă cot unde să mă așez, m-am învârtit în cerc, frământând cu gheruțele lenjeria înainte să mă așez, astfel încât să poată simți căldura mea pe braț şi atingerea blăniței mele pe vârful degetelor.

Am început să torc și am fixat-o cu privirea mea albastră de safir. Am știut fără nicio îndoială ce mă adusese la ea. Al șaselea simț, impulsul care mă ghidase și pe care nu-l pusesem la îndoială. Îl urmasem, iar acum singurul lucru important era să-i transmit că nu era singură. Poate că trebuia să întreprindă de una singură următoarea tranziție vitală, însă o va face dintr-un loc al compasiunii și cu o prezență iubitoare.

Mi-ar fi plăcut să-și poată deschide ochii pentru ultima oară, însă îi lipsea energia. În plus, nu era vorba de mine aici. În acele momente sacre în care eram numai noi două, zgomotele care se auzeau în azil aparținând unei alte lumi, mi-a recunoscut prezența. Pentru o clipă – doar pentru o clipă – i-am

simțit degetele de la mâna dreaptă în blănița mea moale. Apoi, un pic mai târziu, buzele ei au schițat un zâmbet.

A fost suficient. Legătura a fost clară – știa că sunt cu ea. Am început să torc și mai tare când am simțit că energia ei scade, ca o flacără a unei lumânări care se stinge, micșorându-se din ce în ce mai mult și devenind mai puțin sigură cu fiecare respirație.

Am auzit povești despre horcăitul de moarte pe care unii oameni îl fac înainte să treacă în neființă, însă cu Hilda nu a fost așa, ci am simțit o încetinire treptată, o retragere blândă dintr-o prezență deja fragilă, una care se simțea complet naturală. Mișcarea foarte ușoară din tuburile ei de respirație a devenit încă și mai subtilă până când a încetat cu totul.

În budismul tibetan, moartea fizică nu este finalul procesului. Toate funcțiile corpului încetează, însă pentru un timp conștiința rămâne în corp; în cazul unei persoane obișnuite, ea rămâne de la câteva momente până la un timp mai îndelungat. În tot acest interval, activitatea mentală trece printr-un proces de dizolvare, diferitele elemente al conștiinței se opresc, unul câte unul, până când rămâne doar o conștiință foarte subtilă.

Am continuat să torc în tot acest timp în care aveau loc aceste fenomene, transmițând prin vibrații dorința mea pentru cea mai profundă fericire a ei, pentru ca ea să se mute într-o realitate vibratilă mult mai frumoasă în care să atingă iluminarea.

După cum *lama* spun adesea, starea minții din momentul morții este extrem de importantă în determinarea karmei care te propulsează în viitor. Din acest motiv, momentele noastre finale de conștiință sunt considerate printre cele mai importante din întreaga noastră viață. Strângerea mâinii și zâmbetul de pe chipul Hildei au arătat că avusese parte de ceva

mulțumire, de ceva pace în momentul morții. Și, din câte am simțit eu despre Hilda, acele semnale indicau o liniște și o recunoștință profunde.

Nu știu cât timp am rămas cu ea. Iar dacă a fost imaginația mea sau ceva diferit, nu știu, dragă cititorule. Însă, după ce au trecut câteva minute în acea bulă pașnică în care ne-am aflat eu și Hilda – un loc în care mințile și inimile deschise mai puteau fi în contact, fie chiar și în cel mai elementar mod –, am simțit o schimbare de energie. O eliberare.

Era o senzație că își părăsise corpul și că, odată cu el, își părăsise și toate limitările pe care le îndurase. Restricțiile atât de sufocante, încât mult timp nici nu putuse respira fără aparate, dispăruseră într-o clipă.

***

Puțin după aceea, m-am hotărât să plec și eu. M-am ridicat de pe pat, am sărit pe pervaz, apoi pe scaun, iar de acolo jos, după care m-am îndreptat spre ușă, apoi pe hol și prin sala de primire – tot goală. Am ieșit în noapte, pășind pe dalele pietruite din jurul clădirii ca să ajung pe verandă.

Tot locul era cufundat în întuneric, însă era o noapte fără nori, iar luna și stelele scăldau grădina într-o lumină diafană, luminând bolovanii într-un alb tainic și făcând frunzele de crin să se unduiască ca niște valuri argintii în briza serii. Ca mai toate pisicile, sunt o creatură de noapte. Orele târzii îmi șoptesc secrete ce nu pot fi împărtășite pe timpul zilei. M-am simțit mai aproape de lumea spirituală, de vremea revelației, a intuiției și a minunii.

Făcându-mi drum în întuneric printre lujerii luminați de stele, am ieșit pe cealaltă parte a stratului de flori. Banca nu mai era acum goală, ca atunci când am fost s-o văd pe Hilda, iar în grădină nu mai era liniște. Conrad și Angela stăteau sub cedru, îmbrățișați și sărutându-se. Complet pierduți unul în celălalt, nu mi-au acordat atenție când am ieșit din stratul de flori și am traversat gazonul. Într-adevăr, mă puteam manifesta nu ca unul, ci ca opt lei de zăpadă, ca aceia care sprijină sanctuarele statuilor foarte mari ale lui Buddha din templele din munții Himalaya – câte doi în fiecare colț –, și tot nu m-ar fi observat, atât de concentrați erau.

Apoi am luat-o pe treptele care duceau spre drum și, aruncând o privire înspre munți, am zărit vârfurile înghețate ce păreau suspendate în aer ca prin magie. În spatele meu am simțit tineri îndrăgostiți. Conștiința subtilă care fusese odată Hilda căuta poate să se manifeste.

Unde avea să fie atrasă? Către cine? Ce karma crease Hilda care să o predispună să experimenteze un nou capitol într-un alt tărâm, într-o altă ființă? Conștientă de elementele cercului vieții, am fost surprinsă de infinitatea posibilităților, precum și de un sentiment de pace prin care, sub masca aparențelor obișnuite, totul era bine. Atât timp cât continuăm să arătăm bunătate și iubire și să creăm bazele rezultatelor pozitive, nu trebuie să ne temem de ceea ce ar putea fi.

Oricum, în timp ce mă îndreptam spre casă, partea din mine care este curioasă, cercetătoare, acea parte din mine egocentrică și care căuta o rezolvare a tuturor misterelor, nu se putea abține să nu se întrebe de golul din propriul meu cerc al vieții, de acel interval de câteva zeci de ani, între timpul meu, câine fiind, cu Dalai Lama, în 1960, și manifestarea mea ca pisică a lui, acum șapte ani.

Unde mă dusesem? De cine fusesem legată? Poate că era ceva din magia nopții, dragă cititorule, dar simțeam că totul avea să fie dezvăluit în curând.

***

Se nimeri ca mașina care îl aducea pe Sfinția Sa înapoi din New Delhi să ajungă la porțile Mănăstirii Namgyal cam în același timp în care traversam curtea. Dalai Lama coborî din mașină, își dezmorți picioarele și spatele și veni la mine.

– Bună seara, micul meu Leu de Zăpadă. Ce bine îmi pare să te văd!

Se aplecă să mă mângâie. Oliver coborî din mașină – călătoriseră împreună – și, odată cu el, coborâră și doi bodyguarzi masivi.

– Lucrurile arată mult mai drăguț noaptea decât ziua, observă el, fiind pe aceeași frecvență cu propria mea conștiință, în timp ce arunca o privire prin curtea familiară, luminată doar de stelele și luna de pe cer.

Templul era și el învăluit în întuneric, iar toate luminile, atât de afară, cât și cele din interior, fuseseră stinse de ceva vreme. În mod neobișnuit, ușa templului fusese lăsată deschisă, așa că puteam vedea chiar în centru, unde luminile de la picioarele statuii centrale a lui Buddha erau o prezență permanentă, licărind ca niște lumânări, o ofrandă luminoasă adusă prezenței iluminării.

Rareori vedeam templul așa. Într-un moment de spontaneitate, Sfinția Sa se aplecă și mă luă în brațe, ținându-mă la piept în timp ce urca treptele şi dându-și jos sandalele înainte de a intra, urmat de Oliver și de bodyguarzi.

Am rămas tăcuți pentru o vreme, bucurându-ne pur și simplu de ceea ce ne înconjura. Picturile *thangka* erau și ele ascunse privirii din pricina întunericului, asemenea culorilor și motivelor care decorau templul. Ne-am îndreptat ochii spre singura sursă de lumină și spre magnifica statuie pe care o lumina, chipul auriu și ochii albaștri ai lui Shakyamuni Buddha.

– Acum că știi care sunt cele patru aspecte ale căii – renunțarea, *bodhicitta*, *sunyata* și guru yoga, poți vedea cum fiecare Buddha este un memento vizual al lor? îmi șopti Sfinția Sa în ureche.

Cuibărită în brațele lui Dalai Lama, m-am uitat la Buddha, vrând tare mult să înțeleg ce voia Sfinția Sa să spună, însă fără să reușesc. Tot nu puteam să văd patru de ceva, poate doar dacă luam în calcul mâinile și picioarele – adică patru membre în total, dar nu cred că la asta se referea Dalai Lama. Parcă vorbea în cimiliturile limbajului Crepusculului [1].

Nu mă simțeam confortabil dacă cineva mă ținea prea mult în brațe. Fără să fie nevoie să cer, Sfinția Sa mă lăsă jos, iar eu m-am îndreptat spre cel mai apropiat obiect – un scaun. Mi-am frecat bărbia de piciorul scaunului, apoi și restul corpului, arătându-mi afecțiunea. Codița mea, al cărei vârf era în sus, vibră în acel fel specific în care vibrează atunci când noi pisicile ne simțim extrem de fericite. Dalai Lama observă mișcarea rapidă, energică a cozii și râse.

În spatele nostru, și ceilalți se uitară la mine.

– Ce pisică deosebită, spuse unul dintre bodyguarzi.

– Asta este o tautologie, glumi Oliver.

– Tautologie? întrebă Sfinția Sa.

– Da, adică atunci când spui același lucru folosind cuvinte diferite, precum „deosebită” și „pisică”. Toate pisicile sunt deosebite, nu-i așa?

Contemplându-mă serios timp de câteva momente, Dalai Lama dădu din cap.

– Da. Imprevizibile. Misterioase.

Aplecându-se ca să mă mângâie, spuse:

– De aceea le iubim atât de mult.

---

1 limbajul Crepusculului - un limbaj polisemantic și un sistem de comunicare asociate tradițiilor tantrice ale budismului Vajrayana și ale hinduismului (n.t.).

Capitolul 8

Există un sâmbure de adevăr în multe proverbe, nu-i așa, dragă cititorule? Înțelepciunea – nu întotdeauna tipul de înțelepciune profundă sau subtilă – care poate rezuma o idee într-o singură frază, motiv pentru care m-am gândit mereu la proverbul „Curiozitatea a ucis pisica”.

Oare? Ce pisică, mai exact? De ce? Știi cumva tu, dragă cititorule, vreo pisicuță care și-a găsit moartea din pricina naturii curioase?

Eu una cu siguranță nu. Om fi noi pisicile curioase, om fi noi o specie căreia îi place să rișțe, însă acele riscuri sunt în general calculate, riscuri pe care ni le luăm având în vedere corpurile noastre sprintene, abilitatea noastră atletică și perspicacitatea noastră mentală.

Trebuie să recunosc că au fost și unele situații la limită. Au existat câteva momente în care lucrurile ar fi putut să ia o turnură cu adevărat urâtă.

Unul dintre acele momente a fost chiar la câteva zile după ce am văzut-o pe Hilda pentru ultima oară. Într-o după-amiază mă duceam spre Himalaya Book Café, când am văzut că ușa de la spălătorie era întredeschisă. O, ce mai bucurie! O, ce mai minunăție! În toți anii în care venisem la cafenea nu fusese o astfel de scăpare. Kusali, şeful de sală, și restul personalului

erau întotdeauna foarte scrupuloși când venea vorba de acea ușă. Se deschidea doar cât să se lase în coș o față de masă folosită, vreun șervet de masă sau vreun alt lucru utilizat sau cât să se ia coșul cu pricina pentru a fi spălate lucrurile din el.

Când spun „spălătorie”, repet cuvântul folosit de personal. Dacă ai vizitat cafeneaua, s-ar putea să ajungi la concluzia că este un „dulap”. Oricum, indiferent de ce cuvânt ai alege, ușa închisă în mod obișnuit era deschisă în acea după-amiază.

Exact așa cum ușa de la veranda azilului fusese accesul meu spre o nouă dimensiune a experienței, tot așa putea fi și cu spălătoria? Ar putea oferi o altă gură de acces prin care să explorez o realitate diferită, exotică?

Spre deosebire de ușa azilului, ușa de la spălătorie nu fusese special lăsată deschisă. Era întredeschisă, doar cât să lase un spațiu foarte mic, îndeajuns însă pentru ca lăbuța mea să o poată deschide mai mult, creând suficient spațiu încât să mă strecor înăuntru și, dintr-o singură săritură, să mă arunc într-un coș plin cu fețe de masă, care se lăsară într-un mod cu totul minunat sub greutatea corpului meu, creând patul perfect. Erau atât de moi acele materiale, încât mă lua somnul numai de la frământatul lor cu gheruțele. Să fie moliciunea lor sau mirosul mâncărurilor din meniul de prânz impregnat în ele care mă făcea atât de minunat de somnoroasă?

Când unul dintre chelneri aruncă o altă față de masă în spălătorie, care aterizâ pe mine ca un cort, se atinse perfecțiunea. În câteva minute dormeam dusă.

Probabil că ți-ai dat seama deja, dragă cititorule, că lucrurile au început să se desfășoare după asta. Am devenit conștientă de mișcare, însă nu mă deranja prea tare. Trezită dintr-un somn adânc, mi-am dat seama că presiunea de pe cap era mai mare decât înainte. Nici asta nu mă deranja.

De-abia după o lovitură bruscă, când mi-am simțit întreg corpul zdrobit, m-am trezit de-a binelea și am realizat că nu mă puteam mișca! Storcită între straturi de materiale, singurul lucru care-mi dădea voie să respir era un mic spațiu dintre șervetele de masă.

Brusc, se auzi un zgomot. Era un sunet pe care îl recunoșteam, însă în starea mea confuză nu-mi puteam da seama ce era. Zgomotul unui motor pornit. O zdruncinătură urmată de vibrații continue.

Apoi am realizat unde mă aflam. După-amiezile, avea loc același ritual la Himalaya Book Café: coșul era luat de la spălătorie și pus în portbagajul unei mașini. Un alt coș în care erau șorțuri și prosoape de bucătărie murdare era pus peste el. Coșurile erau duse la curățătorie unde, din câte am auzit, conținutul lor era răsturnat într-un cilindru mare, fierbinte, care mirosea puternic a chimicale şi unde lucrurile murdare erau învârtite până când deveneau curate.

Am miorlăit. În acel loc strâmt, fără să-mi pot umple plămânii, nu prea puteam face mult zgomot și, în plus, mai era și motorul de la mașină care îmi acoperea mieunatul. Cu toate astea, am încercat să mă fac auzită.

Nu știam cine era la volan, deoarece făceau cu rândul. În unele zile conducea Franc; în altele, Serena. Kusali avea carnet de conducere, la fel și Sam, care uneori mai făcea și el drumul până la curățătorie.

Simțeam mașina făcând curbe și urcând pante abrupte. Ori de câte ori cobora câte un deal, presiunea care se lăsa pe mine era atât de mare, că mi se tăia respirația. Nu-mi dădeam seama cât timp trecuse. Când puteam, scoteam câte un mieunat, în speranța că mă puteau auzi în ciuda zgomotului pe care îl făcea motorul, a traficului și, probabil, a radioului din mașină.

Și am ținut-o tot așa, simțindu-mă din ce în ce mai deznădăjduită.

Dintr-odată, ne-am oprit la un semafor și am auzit voci bărbătești. Câteva clipe mai târziu, se auzi un mâner deschizându-se și se simți un legănat.

Am mieunat din nou, cât am putut de mult; știam că sunetele pe care le scoteam erau estompate de straturile de fețe de masă și de prosoape. Avu loc o zgâlțâială violentă, apoi presiunea dispăru. După aceea, am simțit o mișcare legănată.

Am mieunat. Îmi dădeam seama că transportau coșul. Puteam simți mișcarea în timp ce persoana care ducea coșul înainta pas cu pas. Am auzit mai multe voci, însă nu le-am recunoscut. Apoi, persoana respectivă se opri – și coșul odată cu ea, înainte de a fi pus jos. Mieunând cât am putut eu de tare, eram conștientă de faptul că fețele și șervetele de masă erau luate de deasupra mea și din jurul meu.

Și deodată, am putut să văd.

– Rinpoche! O, biata de tine! Mi s-a părut mie că aud ceva, spuse Zahra, al cărei chip a fost primul pe care l-am văzut.

Și Sam era acolo – probabil că el condusese mașina. Lângă ei mai erau și doi oameni de la curățătorie, pregătiți desigur să ia coșurile.

Zahra mă ridică iute din coș.

– Sper că ești bine.

Și eu speram același lucru! Când mă puse jos, ca pe un ornament fragil, m-am clătinat până să mă ridic, respirând liber pentru prima dată de când fusesem prinsă sub acel morman de lucruri murdare. Neavând pașii siguri nici în cele mai bune momente ale mele, îmi luă câteva clipe bune până să mă

reobișnuiesc cu lumina și cu faptul că puteam respira din nou cum trebuie.

La puțin timp după aceea, am încercat să fac un pas. Înainte de a mai face unul, tot tremurat, Sam băgă de seamă:

– Se pare că e-n regulă. Vrei să o duc eu înapoi la cafenea?

Stând pe vine lângă mine, Zahra privi în sus:

– Dar nu este în direcția ta, nu-i aşa? Sam se uită la ceas.

– Nu e foarte departe.

M-am uitat la chipul îngrijorat al Zahrei și am scos un mieunat jalnic.

Ținând cont de starea mea și de faptul că Sam trebuia să plece, Zahra luă repede o hotărâre:

– Du-mă așa cum am stabilit; o iau eu pe Rinpoche.

– O să te descurci cu ea?

– Desigur, răspunse Zahra. Serena o să mă ia cam într-o oră. Nu o să dureze mult și putem să avem noi grijă de ea.

„Noi?” m-am întrebat eu. Despre cine să fie vorba? Nu era însă timp de dat cu presupusul, deoarece Zahra mă luă în brațe și mă duse înapoi la mașină. De data asta am stat pe scaunul din față de lângă șofer, la ea în poală, în timp ce Sam porni mașina.

***

În momentul în care am ajuns acolo, am știut că mai fusesem în acel loc, o singură dată, cu Serena. Casa familiei Cartright era o vilă veche, nu departe de Mănăstirea Namgyal, cu grădini îngrijite, cu podele din lemn lustruit şi covoare indiene frumos țesute. Zahra ciocăni la ușa deschisă din lemn.

Câteva clipe mai târziu, în prag apăru Dorothy Cartright, o femeie extraordinară, cu o postură calmă. Era o veche prietenă a doamnei Trinci și a lui Sid, care o știa pe Zahra de când era mică.

– Ai adus-o cu tine pe Pisica lui Dalai Lama? observă ea, poftind-o pe Zahra înăuntru.

– E o poveste lungă, răspunse Zahra. A fost între niște lucruri de dus la curățătorie. Dacă nu am fi auzit-o mieunând, ar fi putut ajunge curățată și ea odată cu ele.

– O, îngrozitor! își duse Dorothy mâna la gât.

– E în regulă dacă intră și ea?

– Din întâmplare, Yoghinul Tarchin are o slăbiciune pentru ea, spuse Dorothy, în timp ce ne conducea de-a lungul unui coridor.

La puțin timp după aceea, am urmat-o pe Zahra în camera lui. Familia Cartright îl sponsorizaseră pe Yoghinul Tarchin în perioadele lui de izolare meditativă, iar când revenea în Dharamsala, stătea de obicei la ei. Camera sa era separată de restul casei și exact așa cum mi-o aminteam, de la clanța ușii și până la spațiul ca de templu din interior.

Luminată doar de trei ferestre înguste prin care soarele după-amiezii răspândea un auriu-strălucitor, camera părea plină de energie devoțională. Față-n față cu ușa era un pat, pe care Rinpoche stătea cu picioarele încrucișate. Îmbrăcat în cămașa sa roșie cu guler Nehru, cu barbișon și cu o expresie calmă și eternă, arăta ca un guru arhetipal.

Zahra se prosternă de trei ori înainte de a-l privi în ochi.

El își ridică brațele, iar chipul i se lumină zâmbitor. Ea se grăbi spre el și se îmbrățișară călduros. După un timp, Rinpoche îi arătă o pernă mare și confortabilă pe covor. Zahra se așeză, adunându-și gândurile.

Între timp, Yoghinul Tarchin se uită înspre mine cu ochi strălucitori.

– Draga mea Zahra, ai adus pe cineva cu tine, spuse el.

Ea dădu din cap, întinzându-se ca să mă mângâie pe gât și chemându-mă spre ea.

– Am avut un mic incident ceva mai devreme. Am crezut că am lăsat-o la cafenea, dar se pare că nu a fost așa.

El dădu din cap într-un fel care părea să arate că nu era deloc surprins.

– Unele dintre cele mai neașteptate rezultate apar din evenimente aparent întâmplătoare, nu-i așa, PSS? mă fixă el cu un zâmbet indulgent pe chip.

M-am gândit la „întâmplarea” care oprise mașina Sfinției Sale în New Delhi chiar în momentul în care doi derbedei – care încercaseră în zadar toată ziua să mă vândă, un ghemuleț de pisicuță pe atunci – m-au învelit în ziar, intenționând să mă arunce la gunoi. Tot „o întâmplare” îl făcuse și pe Sam Goldberg – un tânăr vânzător de cărți cu extinse cunoștințe, dar care era foarte demoralizat – să viziteze ce obișnuia să fie pe vremea aceea Franc’s Café, chiar în momentul în care Franc luase hotărârea să vândă și cărți în cafenea.

Întâmplarea de azi, care ne adusese împreună.

Am rămas tăcuți pentru o vreme, căci, în prezența unor *lama* precum Yoghinul Tarchin, momentul prezent este un loc minunat în care să fii. Cu un maestru care să te scoată blând din agitație sau din deprimare, mai era nevoie și de altceva?

Stând împreună, am avut un puternic sentiment de déjà vu, căci odată am urmat-o pe Serena chiar în această cameră, în circumstanțe similare, pentru o audiență cu Rinpoche. Atunci, ca și acum, Yoghinul Tarchin tocmai își terminase perioada de

izolare meditativă de trei ani și stătea la familia Cartright. Serena, care se întorsese recent în Dharamsala din Europa, avea tot felul de întrebări despre importanța meditației, dacă era vreo diferență între minte și creier, dacă oamenii obișnuiți puteau fi clarvăzători. Mai era o întrebare care o măcina: avea vreodată să existe un bărbat în viața ei, mai ales dacă se muta definitiv în India?

Yoghinul Tarchin îi dăduse speranță. Spre uimirea ei, el chiar îi sugerase că era posibil să-și fi întâlnit deja viitorul soț. Nu-și dăduse seama atunci că bărbatul înalt și tăcut de pe rândul din spate de la yoga era, de fapt, sufletul ei pereche.

Acum era rândul Zahrei să pună întrebări.

– Sunt atâtea lucruri pe care aș vrea să le știu, începu ea, privindu-l pe Rinpoche. Când sunt cu tata și cu Serena, vor ca eu să fiu tăcută, de parcă aș fi un copil.

– Da, da, vor să fii respectuoasă, dădu el din cap. Ceea ce este bine, însă tu ești la o vârstă la care începi să-ți asumi responsabilități pentru propria ta minte.

Zahra cugetă în tăcere înainte să vorbească oarecum îngrijorată:

– La ora de yoga din seara trecută s-a vorbit despre ce înseamnă să fii discipol și despre cât este de important să ai un maestru.

– Baza tuturor realizărilor, spuse Rinpoche, vocea lui ridicând energia din cameră la un nivel încă și mai înalt.

Zahra confirmă printr-o mișcare a capului.

– Exact asta ziceau și ei. Ceea ce vreau eu să spun, este în regulă să te consider, adică, este în regulă dacă...

Privirea îi era în podea. Apoi, trăgând aer adânc în piept, îndreptându-și umerii și privindu-l pe Rinpoche, spuse:

– Ceea ce aș vrea să te întreb este – te rog și cu tot respectul – ai vrea să fii profesorul meu?

Yoghinul Tarchin își întinse mâna și i le luă pe ale ei pentru câteva momente, strângându-i-le.

– Mereu te-am considerat cea mai specială elevă a mea, zâmbi el înainte de a-i elibera încet mâinile.

Zahra zâmbea:

– Ce bine! Aşadar, deja sunt eleva ta. Nu știam dacă trebuie să întreb.

Expresia lui Rinpoche era înțelegătoare.

– Locul pe care îl ocupă un profesor în mintea și inima ta vine de la tine, nu din partea profesorului. Ceea ce spun oamenii uneori pot fi doar vorbe, nimic mai mult. Vorbe fără înțeles. Mai important este ceea ce simțim despre gurul nostru de aici, își atinse el pieptul. Mai important este să încercăm să fim întruchiparea învățăturilor.

Zahra se foia pe perna pe care stătea.

– Au folosit termenul „guru yoga”. Dar nu are nimic de-a face cu yoga, nu-i așa? Cu exerciții de întindere și cu tot felul de poziții?

Yoghinul Tarchin râse.

– Nu yoga fizică, nu. Yoga înseamnă a uni. A împreuna.

Își împreună degetele de la ambele mâini.

– Este un cuvânt din limba sanscrită din care provine și englezescul „yoke”. În yoga fizică, aducem împreună trupul și mintea. În guru yoga, aducem împreună mintea noastră și mintea gurului pe care o vedem ca fiind aceeași cu mintea lui Buddha. Este o modalitate prin care evoluăm de la o minte obișnuită, chinuită de karma și de iluzii, la

conștiința lui Buddha, care este fericită și transcendentă, dincolo de naștere și moarte.

– Când spui aducem împreună mintea noastră cu cea a profesorului nostru, este ceva ce ne imaginăm că se petrece, nu?

– Din partea ta, spuse Rinpoche. Corect. Din partea profesorului, din partea lui Buddha, există ființe și energii puternice și pozitive care vor să te ajute, dar care nu o pot face dacă mintea ta nu este deschisă, dacă tu nu îți dorești asta.

Fruntea Zahrei era încruntată de concentrare.

– De dragul discuției... începu ea înainte de a se opri.

– Discuția este bună, o încurajă Yoghinul Tarchin. Ajută la clarificare și înțelegere.

– Bine. Doar de dragul discuției, cum poți face ca ceva să se petreacă doar imaginându-ți acel ceva? Adică, doar pentru că ne imaginăm că ceva are loc – cum ar fi, de pildă, să ne întâlnim din întâmplare cu o faimoasă vedetă de muzică pop în drum spre casă –, doar pentru că îmi imaginez, asta nu înseamnă că o să se și întâmple.

Rinpoche își clătină capul dintr-o parte în alta înainte de a spune:

– Ai dreptate – pe termen scurt. Dar yoga este un proces pe termen lung. Nu te duci la o oră de yoga și pleci după aceea având un corp suplu și flexibil. Trebuie să exersezi în continuare. Nu te întâlnești cu o faimoasă vedetă de muzică pop doar pentru că visezi la asta cu ochii deschiși câteva minute. Dar ce-ar fi dacă, de exemplu, ai începe să urmărești acea vedetă online? Dacă te-ai duce la toate concertele, ai ajunge să știi totul despre acea vedetă, ți-ai transforma viața după ea și te-ai gândi mereu la modalități

de a te conecta cu ea, de a fi aproape de acea vedetă de muzică pop. Ai face asta ani și ani cu hotărârea fermă de a o întâlni. În cazul acesta crezi că, într-o zi, ar fi o șansă să întâlnești acea vedetă de muzică pop – poate chiar în calitate de conducător al clubului indian de fani? Poate la un eveniment de caritate realizat de acea vedetă?

Zahra îl urmărise pe Rinpoche cu toată atenția.

– Cred că da, fu ea de acord.

– Totul începe cu intenția, îi spuse el, cu decizia că vrem ceva, apoi aducând împreună, unind acțiunile trupului, vorbirii și ale minții până când obținem ceea ce vrem. Yoga vedetei de muzică pop!

Zahra râse.

– Nu are rost să faci tot efortul ăla doar ca să întâlnești o vedetă de muzică pop, spuse ea.

– Exact! În prezent se vorbește mult despre Legea Atracției, despre cum te poți decide în privința unui scop, cum poți vizualiza în detaliu acel scop, repeta afirmații și pune acel scop în centrul a tot ceea ce faci, până când se manifestă.

– Și funcționează? întrebă Zahra.

– Da, dacă exersezi, spuse Rinpoche. Dar nu se întâmplă imediat. Nu sunt soluții imediate. Problema este că aceste învățături sunt deseori utilizate în scopuri nespirituale. Și-au pierdut valoarea din pricina felului în care sunt folosite. Sunt vândute ca modalități de a face bani, de a obține poziții sociale, iubire. Nu e nimic în neregulă cu astfel de lucruri, dar nu ele sunt adevărata cauză a fericirii. Ele nu au nicio valoare dincolo de viața asta. Cea mai bună utilizare a acestor metode este exersarea Dharmei. Așa au evoluat. Când ne începem călătoria renunțând, acceptăm

faptul că fericirea noastră, starea noastră de bine depinde nu atât de mult de circumstanțe, cât mai degrabă de mintea noastră. Luăm hotărârea de a ne îndepărta de cauzele adevărate ale nefericirii care este atașamentul nostru de furie și dezvoltăm în schimb mai multe stări mentale benefice. Ne refugiem în Buddha, Dharma și Sangha, nu?

Zahra dădea din cap.

– Apoi cultivăm *bodhicitta*. Încercăm să ne amintim de aspirația noastră de a obține iluminarea spre binele tuturor ființelor. Încercăm să întruchipăm asta în tot ceea ce facem, dar, la început, a deveni Buddha este doar o idee pe care o avem despre noi înșine. Un act de imaginație. Noi nu suntem Buddha. Suntem doar niște oameni obraznici, râse Rinpoche cu chipul încrețit și ochii închiși, iar râsul său o molipsi și pe Zahra.

Firicele de praf dansau în lumina după-amiezii.

– Dar trebuie să începem de undeva, continuă el după o vreme. Nu contează de unde. Important este unde se termină. *Bodhicitta* începe ca un act de imaginație. La fel și *sunyata*. Putem analiza modul în care există lucrurile. Este foarte util, dar la un moment dat avem nevoie să medităm la ceea ce înseamnă că toate lucrurile sunt lipsite de existență inerentă. Avem nevoie să ne folosim imaginația și să înțelegem natura realității, dacă nu conține fenomene independente. Trebuie să ne imaginăm cum ar putea fi mintea noastră fără gânduri. La început, avem imaginea mentală, conceptuală, iar mai apoi avem experiența non-conceptuală.

Privind-o, îi spuse Zahrei:

– Calea pe care o parcurgem este presărată cu intenție și imaginație. La fel este și cu guru yoga.

– Vrei să spui că ar trebui să ni-l imaginăm pe guru ca pe un Buddha? vru Zahra să știe.

Yoghinul Tarchin încuviință din cap.

– Am fost prezentă de câteva ori când a vorbit Geshe Wangpo, însă nu cred că l-am auzit spunând asta. De ce?

Un zâmbet ascuns apăru pe chipul lui Rinpoche.

– Nu este deloc un subiect uşor de predat. Nu cumva Geshe Wangpo are occidentali care vin să îl asculte?

Zahra dădu din cap.

– Mai ales occidentalii sunt uneori neliniștiți din pricina acestei idei. Cred că e vorba de vreun cult. Vreo chestie a egoului. Imaginează-ți ce-ar fi dacă un *lama* ar spune: „Cel mai bine este să vă gândiți la mine ca la Buddha”. Unii dintre discipoli ar spune: „Nu poate fi Buddha – ai văzut cum mănâncă?!” Iar alții ar spune: „Ce călugăr arogant! Cine este el să pretindă că e iluminat?” Și tot așa. De aceea mulți *lama* le cer discipolilor să citească pe această temă și speră că își vor da seama de unii singuri. Că vor face singuri legăturile. Vezi tu, să-l consideri pe guru drept Buddha nu este un lucru pentru beneficiul lui. Ceea ce crezi despre el are de-a face cu mintea ta, cu atitudinea ta. Cu cât te poți gândi la el ca la Buddha, cu atât este mai bine pentru propria ta dezvoltare interioară. Dacă asculți o învățătură și consideri că *lama* este o persoană obișnuită, atunci primești binecuvântări obișnuite. Dacă îl consideri pe lama drept Buddha, atunci primești binecuvântările lui Buddha.

Așezată pe covor, Zahra reflectă o vreme la ceea ce-i spusese Yoghinul Tarchin, întinzându-se să mă mângâie unde stăteam

lângă ea, cu lăbuțele băgate sub mine și privindu-l pe Rinpoche.

– Dacă învățătura este aceeași, nu obții aceleași beneficii, indiferent dacă o auzi de la un *lama* sau dacă o auzi de la Buddha?

Ridicând din sprâncene, Rinpoche dădu din cap.

– Bune abilități de dezbatere, Zahra, o felicită el. Răspunde la asta: dacă tatăl tău îți spune ceva ce poate nu vrei să auzi, ce spui?

Zahra ridică din umeri.

– Cred că știu, îi străluciră ochii lui Rinpoche cu voioșie înainte de a-și asuma neașteptat o atitudine convingătoare. „Mi-e indiferent”? spuse el, imitând o voce încăpățânată.

Zahra chicoti.

– Ceva de genul ăsta? zise el, lăsându-se pe spate.

Ea dădu afirmativ din cap.

– Bun. Dar dacă te-ai duce să-l vezi pe Sfinția Sa, Dalai Lama, iar el ți-ar spune exact același lucru? Ai mai spune „mi-e indiferent”? continuă el să imite aceeași voce.

– Desigur că nu! protestă ea.

Pe măsură ce lumina din cameră se micșoră, scăzând în intensitate, Yoghinul Tarchin o lăsă pe Zahra să cugete asupra implicațiilor a ceea ce tocmai confirmase, a descoperirii că puterea cuvintelor venea mai puțin de la înseși cuvintele spuse și mai degrabă de la persoana care le spunea, iar cine le spunea, lama sau Buddha, era în parte hotărârea noastră.

Apoi Zahra îl întrebă:

– La ce te referi când spui „binecuvântări”?

– O binecuvântare este capacitatea de schimbare, răspunse el simplu. Când suntem binecuvântați, primim

inspirația, energia și voința de a ne transforma experiența realității dintr-una obișnuită într-una transcendentală.

– Este ca atunci când, în timpul somnului, îți poți folosi corpul în vis ca să te duci oriunde vrei? Sau când vindeci oameni rostind mantre, sau când ești clarvăzător?

Rinpoche chicoti.

– Vorbești de practici foarte avansate. În Dharma avem calea *sutra*, adică învățăturile de bază. Numai când ne familiarizăm cu ele, numai când ajung să facă parte din viața noastră, de-abia atunci gurul ne inițiază în cea mai avansată yoga tantra.

Rostogolindu-mă pe o parte, mi-am întins toate cele patru lăbuțe și am căscat larg. Zahra mă mângâie pe burtică, iar eu m-am delectat cu senzația dată de unghiile ei de-a lungul trupului meu, prin blăniță. Apoi, cuibărindu-mă lângă ea, cu capul în jos, m-am așezat în poziția croasantului.

Aproape instantaneu, mișcarea mea determină o schimbare de atmosferă, mai exact schimbă natura întrebărilor puse de Zahra într-una mai personală.

– În ultimii câțiva ani îmi tot pun întrebări legate de mama, începu ea timid. Tata are acum viața lui, iar eu o iubesc pe Serena. Este minunată! Cu toate astea, mă gândesc mereu la mama și la felul în care a murit. De asta te-am întrebat despre ea când ai venit la cină în seara aceea.

Rinpoche încuviință.

– Iar tu ai spus că nu este întotdeauna posibil să te naști om înstărit și privilegiat.

– Da, așa e.

– Mă gândeam dacă asta înseamnă că s-ar fi putut naște ca cineva sărac, poate?

Rinpoche îi privi chipul cu hotărâre.

– Însuși Buddha a dat un exemplu despre cât de rar te naști om, îi spuse el. De cele mai multe ori, ne considerăm obișnuiți, normali, însă greșim, căci simplul fapt că suntem oameni este excepțional. Exemplul lui Buddha se referă la o țestoasă oarbă și beteagă care iese la suprafața oceanului o dată la fiecare câteva sute de ani și se nimerește să-și vâre gâtul printr-un inel de aur care plutește la suprafață. Inelul de aur simbolizează o viață de plăceri și noroc – ca cea de care ne bucurăm. Când ne uităm în jurul nostru, știm că sunt șapte miliarde de oameni și trilioane și trilioane de păsări, animale și pești. Șansa de a fi om este una foarte mică, de fapt. Din păcate, oamenii nu recunosc ce înseamnă asta. Ei nu înțeleg că avem o ocazie extraordinară de a ne dezvolta mintea, de a scăpa de ciclul constant de naștere, îmbătrânire, moarte și renaștere. Nu înțeleg că, dacă nu profităm la maximum de această ocazie, e posibil să dureze mult până să o avem din nou.

– Care este cauza renașterii umane, Rinpoche?

– Virtutea.

– Deci, dacă ești o persoană virtuoasă, renașterea ca om în următoarea viață este...?

– Posibilă, dădu el din cap, înainte de a o privi cu o expresie plină de compasiune. Karma care se fructifică în momentul morții poate avea și ea un impact puternic.

– De aceea este cel mai bine să mori cu mintea împăcată.

El încuviință cu o mișcare a capului.

– Nu ca mami, într-un accident de mașină?

Shanti murise când mașina ei se răsturnase de pe marginea unei stânci.

– În astfel de momente trăim foarte diferit timpul. El se poate dilata foarte mult. Chiar și într-un accident de mașină – nu putem spune care ar fi putut fi experiența unei persoane într-un astfel de moment. Nu ar trebui să tragem concluzii pripite.

– Am auzit că sunt tipuri diferite de karma care afectează renașterea, spuse Zahra. Îmi poți spune despre ele?

– Există karma care te propulsează spre o formă de viață – ca ființă umană sau ca pasăre, să zicem – și karma datorită căreia ne-am putea naște într-o familie de practicanți influenți ai Dharmei. De pildă, dacă acest tip de karma este negativ, putem fi oameni foarte săraci într-o zonă de război, zbătându-ne să supraviețuim și să mâncăm.

– Deci, dacă mami nu a avut tipul de karma care să o renască ca om, poate că a avut karma vreunui tip de animal. Și poate că a fost pozitivă, iar atunci mami ar putea fi un animal de casă?

– Animalele de casă care se bucură de un cămin bun au o karma foarte bună, fu de acord Rinpoche. Nu prea trebuie să-și facă griji în privința siguranței și a mâncării. Pot da și primi afecțiune. Dacă aud des mantre și văd simboluri și statui favorabile, karma le este afectată pozitiv. S-ar putea doar să termine cu karma negativă cu care sunt încărcate înainte de a putea continua să evolueze spre iluminare.

– Am auzit că mami îi era foarte devotată lui Dalai Lama.

– Nu am întâlnit-o niciodată, spuse Yoghinul Tarchin. Dar și eu am auzit asta.

– Și devotată lui tati, desigur.

Rinpoche se aplecă înainte și o fixă cu o expresie foarte fermă.

– Și ție, spuse el pe un ton care cerea atât atenție acordată cuvintelor pe care le spusese, dar care și părea să încheie subiectul, cuvinte care, în acel moment, păreau să ducă la o concluzie atât de clară, încât Zahra nu o putea evita.

Și nici eu! Ridicându-mă cu o promptitudine neobișnuită, m-am uitat de la Rinpoche la Zahra, privirea mea întâlnindu-i-o întâi pe a lui, apoi pe a ei. Acele câteva momente erau printre cele mai extraordinare din viața mea.

Ceea ce fusese revelat era atât de uimitor, însă și atât de evident, că nu exista nicio îndoială. În după-amiaza târzie, chiar dacă soarele nu mai strălucea puternic, iar ungherele camerei începeau să se ascundă în umbră, stând împreună cu Zahra la picioarele lui Rinpoche era ca și cum mă aflam în centrul unui vortex de iubire și lumină, de bucurie și transcendență, al unei cunoașteri ce nu poate fi pusă în cuvinte – și nici nu era nevoie.

Aplecându-se, Zahra își atinse fruntea de a mea, apoi își trecu mâinile pe ambele părți ale corpului meu. Cu respirația întretăiată, sufocându-se, i-am simțit lacrimile pe blăniță.

Ai fost mereu foarte specială pentru mine, dădu ea glas propriilor mele gânduri. Acum știu de ce.

***

Era seara devreme când Serena veni să ne ia de la familia Cartright. A fost imediat pusă la curent cu pățania coșului de dus la curățătorie și cu faptul că în acea după-amiază devenisem fără să vreau un pasager clandestin. În loc să

meargă direct acasă cu Zahra, ea conduse până la Mănăstirea Namgyal, cu mine în față, în poala Zahrei.

Ajunse la mănăstire, ne-am dus sus, iar Tenzin ne-a condus imediat la Sfinția Sa, care lucra cu Oliver la o traducere. Fiind din nou în mediul meu, m-am dus spre pervaz, în timp ce Serena relata pe scurt drama acelei după-amiezi.

– Se pare că ușa de la spălătoria cafenelei era deschisă azi, lucru care nu s-a mai întâmplat în trecut, explică ea.

– Îți sunt foarte recunoscător, Zahra, își înclină capul Sfinția Sa. Dacă nu ai fi auzit mieunatul...

Se uitară cu toții la mine înainte ca Serena să spună:

– Curiozitatea a ucis pisica. Nu așa spune proverbul?

– Este un proverb folosit în general în zilele noastre, confirmă Oliver, însă nu este proverbul original folosit de cei precum Shakespeare.

– Spune mai departe, îl încurajă Tenzin, veșnicul anglofil.

– Proverbul original suna mai degrabă budist, spuse traducătorul Sfinției Sale. „Grija a ucis pisica, însă satisfacția a adus-o înapoi.” Grija însemna îngrijorarea, neliniștea.

– Un mesaj despre cultivarea mulțumirii, comentă Dalai Lama.

– Exact, susținu Oliver.

– Ei bine, sper că PSS este satisfăcută, spuse Serena.

– O, sunt sigură că este, răspunse Zahra emfatic. Locuiește cu gurul ei.

– Sfinția Sa îi zâmbi cu blândețe înainte să se uite la mine, iar în acea clipă mi-am dat seama că a știut ceea ce fusese revelat în acea după-amiază.

– Dacă ne păstrăm gurul în suflet, vom fi întotdeauna în siguranță, îi confirmă el Zahrei.

– Chiar dacă adormim într-un coș cu rufe murdare? întrebă Oliver.

Izbucniră cu toții în râs.

***

După ce plecară și după ce Oliver își luă niște documente și plecă și el, Dalai Lama veni de la birou spre fotoliul de lângă pervaz, unde se așeză, odihnindu-se pentru câteva momente. Eram doar noi doi în acele clipe în care întunericul se lăsa peste Himalaya.

M-am gândit la cât din timpul cât eram în prezența Sfinției Sale era petrecut în tăcere și la faptul că, în nenumăratele ore care se scurgeau în acest mod, nu avusesem niciodată sentimentul inactivității. Sau al absenței. Sau al nimicului.

Dimpotrivă. Am știut dintotdeauna că, exact așa cum el își începea fiecare zi cu cinci ore de meditație, acțiunea lui în lume se năștea din tăcere. Acțiunile lui păreau spontane și fără vreun efort, pătrunzând încontinuu și fără încetare inima și mintea multor ființe. Însă totul venea de aici, din acest loc, din prezența liniștită, care era baza tuturor posibilităților.

Era o cunoaștere pe care o simțeam nesfârșită; mulți depindeau de el. Spre deosebire de Buddha, noi eram ființe cu nevoi.

Împărtășeam această tăcere în lumina revelațiilor avute în acea după-amiază cu sentimentul apartenenței, cu siguranța locului de unde venisem și a faptului că eram la locul potrivit. Cu sentimentul scopului și al direcției și, cel mai important, cu o profundă legătură cu micul grup de călători cu care

împărtășisem câteva vieți. Era un sentiment de satisfacție atât de minunat, încât nu m-am putut abține să nu torc.

După ceva vreme, Dalai Lama se uită la mine, acolo unde stăteam pe pervaz.

– Se spune că fiecare dintre noi a fost la un moment dat mama unei ființe sau a alteia, se uită el la mine cu mărinimie. Imaginează-ți, micul meu Leu de Zăpadă, dacă am putea simți cu toții legătura asta ca și cum ar fi reală.

Epilog

Ai vreodată senzația că viața curge timp îndelungat fără ca nimic important să aibă loc, pentru ca dintr-odată, pe nepregătite, să apară o explozie de activitate și să aibă loc tot felul de evenimente care schimbă cursul vieții?

Așa mi se pare mie, dragă cititorule. Și cu siguranță aşa am simțit într-o zi, când mă dusesem să iau prânzul la Himalaya Book Café. Şeful de sală Kusali, arătând foarte spilcuit în noua lui uniformă, mi-a oferit unele dintre cele mai gustoase bucăţele din sole meunière-ul acelui prânz, pe care le-am mâncat cu multă bucurie. Apoi m-am urcat pe raftul de sus al standului de reviste, mi-am spălat fața și m-am pregătit să-mi fac siesta.

Toate bune și frumoase până acum – încă o zi din existența înaltă a Pisicii lui Dalai Lama.

Dar cel de-al șaselea simț felin al meu sau simpla coincidență m-a făcut să mă trezesc din somn și să-mi deschid ochii chiar în clipa în care au venit la ușă patru bărbați în costume închise la culoare. Prezența bărbaților în costume nu era un lucru neobișnuit, însă aceia aveau un aer misterios cum se îndreptau ei discret către partea din spate a cafenelei.

În câteva momente, Kusali vorbea cu ei, cu capul înclinat spre ei într-o manieră precaută. Apoi dădu din cap spre Franc, în

partea cealaltă a încăperii, care veni imediat să li se alăture. Am observat că ochii îi scânteiau de entuziasm. Se părea că vizita acelor bărbați era una pe care o așteptase.

După o conversație foarte scurtă, Kusali și Franc nu îi conduseră pe bărbați la o masă, ci peste tot. Unul dintre ei se duse în bucătărie, un altul urcă pe scări și îşi vârî capul în biroul Serenei, iar un al treilea începu să umble prin rafturile bibliotecii, în timp ce al patrulea își băgă nasul curios peste tot prin restaurant, căutând cine știe ce.

Chiar în acel moment sosi și Serena, chiar la timp să preia conducerea cafenelei. Observând un străin în costum în spatele draperiilor, apoi un altul aplecându-se în spatele unuia dintre rafturile cu cărți, ridică întrebător din sprâncene imediat ce îl văzu pe Franc.

– Ce se petrece? își înclină ea capul în direcția bărbatului din spatele ei.

– Grupul Special de Protecție.

Pentru că expresia ei rămase neschimbată, el continuă:

– Protejează miniștri de guvern. Chestii de genul ăsta.

– Dar de ce aici? își ridică ea mâinile.

– Se pare că așteptăm un VIP.

Serena își aruncă o privire prin restaurant. Era acea perioadă liniștită de la mijlocul amiezii, fără clienți, cu doar câteva mese ocupate.

– Câți sunt? Și-au făcut rezervare? întrebă ea.

Franc își duse o mână la față.

– Cred că are de-a face cu tine, îi spuse el.

Ridică apoi din umeri.

– Nu știu câți sunt. Au spus ceva de un premiu.

– A, făcu ea o față, înainte de a se opri. Păi chestia asta a fost cu săptămâni în urmă. Le-am spus să-mi trimită ce au de trimis prin poștă.

– Se pare că oricum vine cineva să ți-l înmâneze.

Serena se privi în geamul de sticlă din biroul managerului cu sprâncenele încruntate.

– Au spus cine și când?

– Un ministru, într-o oră, răspunse Franc vag.

Serena scutură din cap.

– Chiar nu sunt îmbrăcată pentru... ocazia asta. Tura mea începe în mai puțin de cinci minute.

– Nu plec nicăieri, fu Franc de neclintit. De parcă aș pleca undeva când urmează să ajungă VIP-uri din New Delhi! Du-te acasă și schimbă-te, dacă vrei. Am eu grijă de cafenea.

Serena îl privi atentă.

– Numai dacă nu te deranjează, spuse ea.

– Du-te, arătă el spre ușă. O să ne găsești aici când te întorci.

Serena se întoarse, îndreptându-se repede în direcția din care venise. Văzând-o cum pleacă, Kusali se îndreptă cu pași șovăielnici spre Franc.

– Să pregătesc sala? întrebă el discret.

– Te rog, îi spuse Franc scoțându-și telefonul din buzunar. O să trimit textul grupului.

La puțin timp după aceea, toţi membrii personalului – atât cei din tură, cât și alții care fuseseră chemați – rearanjau întreg restaurantul. Au cărat mesele pe laterale pentru a crea spațiu şi au instalat o platformă pe care au ridicat-o din paleți de lemn care stăteau de ceva săptămâni afară, în spatele restaurantului, şi au întărit-o cu plăci rezistente din lemn tare. Au pus steaguri

în spatele podiumului și pe pereți, precum și pe paravanele din afara cafenelei.

Sam a instalat un microfon și difuzoare. Angela a decorat locul punând pe șevalete fotografii mari înrămate care arătau adolescenți indieni studiind la calculator, cu diplome de absolvenți și zâmbind larg la primele lor locuri de muncă. Erau imagini pe care Serena le folosea pentru inspirație pe desktopul calculatorului ei de sus. Aceste fotografii erau acum afişate pentru prima dată.

Bronnie a fost primul oaspete sosit. Încăperea era acum pregătită pentru o vizită oficială, iar Kusali se ocupa de ultimele aranjamente cu aerul său de comandant.

Sam ieși să o vadă pe Bronnie, moment în care sosi și Ewing Klipspringer, îndreptându-se înspre cei doi încălțat în pantofi de tenis.

– Totul este pregătit pentru seara cea mare, admiră Ewing locul.

– Vrei să cânți la pian diseară? Bronnie arătă spre colțul unde Ewing mai cânta din când în când.

– Dacă sunt solicitat, desigur, își trosni el degetele într-un gest teatral. Dar ia spuneți-mi, dragii mei, tot în iad stați, lângă femeia cu pește afumat și izbucniri violente?

Bronnie dădea din cap.

– Tot acolo, în același apartament, răspunse Sam. Însă lucrurile au devenit foarte ciudate.

– Serios? se arătă Ewing intrigat.

– Se pare că toată chestia a pornit de la o încuietoare de la ușa de la bucătăria doamnei William. Nu putea ajunge la ea, iar când a prăjit pește, fumul a ajuns direct la noi în apartament.

– Când a deschis ușa, lucru pe care îl face de câteva ori pe săptămână, l-a chemat pe Barry, fiul ei, să încuie, începu Bronnie să spună. El obișnuiește să rămână la cină, iar atunci ajung amândoi să bea prea mult și se iau la ceartă... dădu Bronnie din cap.

– Deci, ai pus-o să schimbe încuietoarea?

– Nici gând, vorbi Sam cu convingere. L-am sunat însă pe agentul de vânzări și i-am spus că suntem dispuși să plătim pentru asta, iar a doua zi a și venit un lăcătuș.

– S-a rezolvat problema? zâmbi Ewing.

– Toate lucrurile erau în hol, însă le strângem încetul cu încetul, spuse Bronnie.

– Și confruntarea finală înainte ca fiul ei să se întoarcă în Anglia, își dădu Sam ochii peste cap.

Ewing se uita de la unul la altul.

– Dar ce schimbare uimitoare.

– Nu ar fi fost posibil dacă Sam nu i-ar fi dus flori când a fost în spital din pricina unei căzături, interveni Bronnie punându-și brațul în jurul lui într-un gest apreciativ.

– Și asta nu s-ar fi întâmplat niciodată fără sfatul lui Geshe Wangpo, spuse repede Sam.

– Ți-a spus să iei flori?

– Nu direct, răspunse Sam.

– A spus că, dacă încerci să fii *bodhisattva*, asta nu înseamnă că trebuie să te lași călcat în picioare, zise Bronnie. Pe lângă compasiune, este nevoie de înțelepciune și putere. În situația de față, nouă ne lipsea puterea, dar, când a căzut și a primit flori din partea unei prietene, atunci am auzit că era în spital. Ei bine, atunci am avut puterea, așa că am folosit-o.

– Am încercat să ne gândim la ea ca la Comoara noastră Prețioasă, îi spuse Sam.

– A, da, Comorile Prețioase ale lui Geshe Wangpo, chicoti Ewing. Am și eu câteva din alea.

Veneau din ce în ce mai mulți oameni la cafenea, îmbrăcați formal, în rochii, sacouri și, unii dintre ei, chiar la cravată. Erau prieteni din copilărie ai Serenei, precum familia Cartright, sau care o cunoșteau prin Sid ori de la muncă. Au venit şi niște indieni îmbrăcați în pantaloni închiși la culoare și cămăși albe, care se și adunară în jurul fotografiilor înrămate puse de Angela la vedere. Erau, fără îndoială, o parte dintre aceia care beneficiaseră de programul de calificare.

Kusali îi îndrumă pe chelnerii care apărură din bucătărie în uniforme imaculate, ducând tăvi cu băuturi. Franc, care tocmai se schimbase într-un sacou și își pusese cravată, stătea la ușă, întâmpinându-i pe oaspeți călduros.

Am observat că celor patru bărbați în costume închise la culoare din Grupul Special de Protecție li se alăturaseră colegi și că se postaseră la toate intrările, precum și în alte puncte strategice, vorbindu-și prin microfoane ascunse în mânecile de la costume.

Când sosi și Conrad, a fost nevoie de câteva momente ca să-l recunosc, nu numai pentru că era îmbrăcat la sacou și cravată, ci și din pricina aerului său relaxat. Intrând în cafenea, privi în jur cu nonșalanță, apoi o zări pe Angela lângă standul cu reviste, care era cu Sam, Bronnie și Ewing, alături de încă câteva persoane de la școala de yoga.

Angela, într-o rochie elegantă și verde ca smaraldul, îl îmbrățișă apreciativ.

– Ce chipeș! străluci ea.

– Uită-te la tine! o privi el cu un licăr în ochi.

– Ah, iubirea! îi privi Ewing indulgent.

– Dar știu că ai ieșit din carapacea ta, îi făcu semn cu degetul Merrilee, care nu se dădea niciodată înapoi de la a spune lucrurilor pe nume. Te credeam genul de om puternic și tăcut, îl acuză ea pe un ton grav.

– Poate că tăcut, ridică el din umeri.

Apoi, în timp ce râseră, spuse:

– M-am luat mult prea în serios. De-abia de curând am ajuns să înțeleg că nu există vreun sine de luat în serios sau altfel, se aplecă el ușor în față, comunicând cuvinte de o mare înțelepciune.

– Marele sine fantomatic, confirmă Sam.

– Cauza atâtor dureri și suferințe, fu Ewing de acord.

Îşi făcu apariţia un chelner cu o tavă plină cu pahare de șampanie și apă minerală. Știind că Merrilee era cea mai mare din grup, se duse mai întâi la ea.

– Ceva de băut, doamnă? întrebă el.

Merrilee, care ajunsese de cinci minute, îi aruncă o privire de falsă neliniște.

– Nu credeam că mai vii! spuse ea, luând de pe tavă un pahar de șampanie.

Oaspeții au continuat să vină unul după altul, iar raftul de sus al standului de reviste era locul perfect de unde puteam privi totul. Unii oaspeți erau clienți fideli ai cafenelei, însă cei mai mulți nu. Am rămas însă surprinsă când au intrat pe ușă nimeni alții decât Tenzin și Oliver.

Fiind familiarizați cu Școala de Yoga Downward Dog prin prietenia de lungă durată dintre Ludo și Dalai Lama, se alăturaseră grupului de yoga.

Tenzin aruncă o privire în încăpere:

– Ce transformare!

– Personalitățile din Dharamsala, confirmă Ewing pe un ton ușor ironic.

– Și nu doar cele umane, spuse Oliver nostim, arătând spre mine.

– Nu pot să cred că au reușit să țină ascunsă toată chestia asta de Serena, spuse Ewing.

– Vrei să spui că nu știe nimic? întrebă Tenzin.

– Absolut nimic, arătă el spre Franc, la ușă, care le strângea mâna invitaților. Franc a trimis-o acasă acum o jumătate de oră ca să se schimbe. Serena crede că vine vreun birocrat de la guvern cu o diplomă. O s-o rețină Sid până când îi spunem noi că e totul gata. El și Franc se ocupă de toată surpriza asta de câteva săptămâni.

– O să vină și Ludo diseară? întrebă Tenzin după ce privi în jur.

Ewing ridică din umeri.

– Așteptăm să se întoarcă săptămâna asta, spuse Suki. Nu știm exact când.

Ceva mai târziu, o femeie se angajă în conversație cu Oliver. Mi se părea cunoscută, însă așa cum era îmbrăcată formal și cu părul negru coafat elegant, nu-mi puteam da seama cine e. Părea că voia să-i spună ceva în particular și îl conduse departe de grupul de yoga, în direcția standului cu reviste.

– Chiar a fost o schimbare neobișnuită de evenimente, îi spunea ea lui Oliver.

Privirea lui Oliver îi străluci în spatele ochelarilor.

– Săptămâna trecută ne-am luat rămas-bun pentru totdeauna de la unul dintre rezidenții noștri, spuse ea cu o

expresie plină de înțeles.

– Îmi pare rău.

– În munca noastră... ridică ea din umeri. Hilda era bolnavă de multă vreme. Spre sfârșit, respira prin tuburi, draga de ea. Asta nu prea mai era viață.

Oliver dădu din cap afirmativ.

– În ultimele ei zile, unul dintre puținele lucruri care-i aduceau bucurie era noul nostru vizitator, Pisica pentru Terapie.

– Da? se amuză Oliver.

– Cred că ți-am mai spus cu o altă ocazie ce bună e pisica cu bătrânii din azil. Și mi-ai spus că pare a fi vorba de Pisica lui Dalai Lama.

Oliver confirmă.

– S-a potrivit descrierii tale.

– Oricum, le-am spus doamnei și fiicei ei despre identitatea pisicii. Au fost absolut încântate! Era ca și cum primeau binecuvântări chiar de la Dalai Lama în persoană. Asta a fost cu o zi înainte să moară.

Oliver părea că vrea să spună ceva, însă femeia, despre care știam că era Marianne Ponter, cea care conducea azilul de bătrâni, ridică mâna.

– Și asta nu e tot.

– Nu?

– Hilda era singură când a murit, seara devreme. Fiica ei se dusese acasă ca să-i pregătească cina soțului ei, care se întorsese de pe mare pentru șase săptămâni – e căpitan de vas. Așa e de multe ori, știi. Rezistă până când cei dragi primesc sprijinul de care au nevoie, apoi, gata.

Oliver o urmărea cu atenție.

– Oricum, fiica s-a întors în seara aceea și a trebuit să-i dăm vestea cea rea, pe care tocmai o descoperiserăm și noi. A vrut să-și vadă mama pentru ultima oară și atunci am găsit asta.

– Deschizându-și geanta pe care o ținea pe brațul drept, femeia scoase o punguță din plastic transparent în care erau câteva smocuri mari de blăniță crem și i-o dădu lui Oliver.

– Se pare că Pisica noastră pentru Terapie este mai mult de-atât. A stat cu ea până la sfârșit de tot.

Dând din cap contemplativ, Oliver spuse:

– Anam Cara este expresia celtă.

– Anam Cara? repetă Marianne.

– Înseamnă „prieten de suflet”. Un Anam Cara poate juca rolul moașei morții, ajutând o ființă într-un moment important din tranziție.

– I-a oferit doamnei care a murit bucurie în ultimele ei zile din viață și, bănuim noi, a ajutat-o să aibă o moarte liniștită. Fiica doamnei a fost atât de recunoscătoare. M-a pus să iau această blană – doar de împrumut – ca să verific dacă pisica care venea în vizită este într-adevăr, Pisica lui Dalai Lama. Pentru ea ar fi... mai mult decât minunat, își mușcă ea buza ca să-și stăpânească valul de emoții.

– Sunt sigur că ea este, dar nu ai nevoie de confirmarea mea.

Oliver îi dădu punguța înapoi.

– Dacă te întorci, o să vezi că stă lângă tine.

– O! exclamă Marianne, întorcându-se spre mine.

Pentru că stăteam în aceeași poziție de ceva vreme, m-am întors pe o parte și m-am întins pe toată lățimea standului, cu

lăbuțele din față tremurând în direcția lor. M-am uitat la ea cu o expresie lucidă.

– O, da, spuse ea apreciativ, întinzându-se să mă mângâie. Ea este sigur vizitatoarea noastră.

– Se tot plimbă, nu-i așa, PSS? spuse Oliver.

– Cum i-ai spus?

– PSS. Pisica Sfinției Sale. Este o felină cu multe nume și titluri. Și cum tocmai ai confirmat și tu, ori de câte ori are loc ceva important, PSS este în mod misterios prezentă.

– Omniscientă? întrebă Marianne, întorcându-se spre mine și întâlnindu-mi privirea albastră de safir.

– Cam da, chicoti Oliver.

În acel moment, în care cafeneaua era plină, se gesticulă spre ușă, iar oamenii se întoarseră când Serena, care-i ținea de mână pe Zahra și pe Sid, își făcu apariția de după colț, intrând în Himalaya Book Café. Arăta strălucitor în rochia ei corai, cu bijuterii și cu părul până la mijloc. Sid era îmbrăcat elegant în hainele lui de maharajah, cu turbanul de pe cap ornat cu pene cu pietre. Zahra, într-o rochie turcoaz, purta un machiaj care o făcea să arate matură și o tiara care-i strălucea pe cap.

Serena văzu mai întâi steagurile care decorau paravanele cafenelei, apoi îi văzu pe toți oamenii dinăuntru, îmbrăcați elegant, în rochii și costume. Se întoarse spre Sid, arătând cu degetul și prefăcându-se indignată. Franc era în pragul ușii ca să-i întâmpine, iar ea îi acuza pe cei doi că puseseră totul la cale împreună – așa cum și făcuseră de altfel –, înainte de a accepta situația și de a-i saluta călduros pe oaspeții care se aflau cel mai aproape de ea.

Înconjurați din toate părțile, Sid și Serena erau de ceva vreme prinși lângă ușa de la intrare, când unul dintre cei patru bărbați din Grupul Special de Protecție îl bătu pe umăr pe Franc și îi

arătă cât era ceasul. Imediat, Franc îi îndrumă pe Serena, Sid și pe Zahra spre scena provizorie care fusese instalată pe lateral.

Din conversații, era clar că nimeni nu știa cine urma să vină să-i înmâneze premiul Serenei. În timp ce Serena, Sid, Zahra și Franc stăteau pe podium, iar conversațiile lânceziră, era o atmosferă de anticipare.

Dintr-odată, Serena arătă spre un taxi care oprise și din care coborî Ludo, îmbrăcat într-un costum alb din pânză de in, iar după el, o tânără frumoasă într-o rochie de seară de culoare verde. Arătând echilibrat ca întotdeauna, Ludo o luă pe femeie de mijloc și o îndrumă spre ușa cafenelei.

– Bine-ai venit acasă! îl întâmpină Franc, folosind microfonul de pe podium. Ai sosit exact la timp!

Văzându-i pe Sid și pe Serena eleganți, pe podium, Ludo își împreună mâinile în dreptul inimii și făcu o plecăciune, iar ei îi întoarseră gestul, râzând călduros. Mergând pe culoarul îngust dintre ușa de la intrare și podium, Ludo se întoarse către toți, anunțând cu accentul său nemțesc:

– Aștept cu nerăbdare să v-o prezint tuturor pe această frumoasă tânără, Heidi. Este o minunată instructoare de yoga și nepoata mea!

Se auzi un ropot de aplauze, iar Sid, Serena și Zahra îi salutară pe cei sosiţi ceva mai târziu, care se pare că ajunseseră acasă în urmă cu nici o oră.

De afară se auzeau zgomote de la motocicletele care treceau în viteză, urmate de câteva mașini de poliție, apoi de două limuzine oficiale foarte lungi, negre, pe ale căror capote era pus steagul Indiei, înconjurate fiind de mulți ofițeri din Grupul Special de Protecție. Opriră lent, iar ușile din spate se deschiseră chiar în fața cafenelei. Înăuntru, toată lumea aștepta

cu sufletul la gură, anticiparea crescând mai ales când sosiră cei însărcinați cu securitatea și protecția. Oaspeții știau că trebuia să vină un oficial al guvernului ca să-i înmâneze Serenei un premiu, însă se părea că era cineva chiar mai important.

Trecu o veșnicie până se observă mișcare pe bancheta din spate a mașinii. Bărbați înarmați se agitau pe lângă ea, supraveghind străzile și acoperișurile, gesticulându-și urgent unii altora. De-abia după ce își confirmară că totul era în regulă se văzură mai întâi două picioare în sandale, churidari albi, apoi un sacou crem.

Persoana care cobora din mașină nu era nimeni altul decât prim-ministrul Indiei.

Toți, mai ales Serena, aveau răsuflarea tăiată. Peste mulțimea adunată se așternu liniștea. Prim-ministrul intră în cafenea, salutându-i pe toți cei prezenți, ducându-și palmele la piept și dând din cap în stânga și-n dreapta, în timp ce bodyguarzii îl grăbeau să urce pe podium. Franc îi prezentă pe Serena, Sid și Zahra, înainte de a lua microfonul și de a face un anunț formal:

– Onorați oaspeți, doamnelor și domnilor, am plăcerea de a-i ura bun-venit la Himalaya Book Café liderului celei mai mari democrații din lume, prim-ministrul Indiei!

Prim-ministrul răspunse aplauzelor furtunoase cu un zâmbet încântat.

– Știu că nu ai vrut să se facă mare zarvă, așa că promit să nu stau mult, începu el, uitându-se la Serena, iar cei prezenți începură să râdă. Din întâmplare, eram în drum spre unul dintre cei mai onorabili oaspeți ai Indiei.

În timp ce arătă spre ușă, observă că, în agitația dintre sosirea sa și momentul de față, oaspetele onorabil la care se referea își

făcuse propria apariție, în liniște. La ușă, între doi dintre bodyguarzii săi, stătea Dalai Lama.

Prim-ministrul îl invită imediat pe Sfinția Sa să i se alăture. Dalai Lama se îndreptă spre podium, luă mâna Zahrei în mâna lui dreaptă și pe a lui Franc în mâna sa stângă.

Poate că exagerez, dragă cititorule, sau poate că, în timp ce privirea sa îi alunecă peste toți cei de acolo cu zâmbetul său caracteristic, s-a oprit pentru o clipă, uitându-se de la Zahra la mine?

– O diplomă poate foarte bine fi trimisă și prin poștă, continuă prim-ministrul după ce-l salută călduros pe Sfinția Sa. Pentru mine este însă important să păstrez contactul cu oamenii și, desigur, la fel de important este să-i omagiez pe cei care depun eforturi în tăcere și obțin rezultate extraordinare. Cu toții știm cine este Maica Tereza. Cu toate astea, nu numele și faima sunt importante, ci contribuția pe care o aduci, nu-i așa, Sfinția Voastră?

Dalai Lama dădu din cap.

– Intenția, fu el de acord.

– Sunt mulți care au intenții bune de a-i ajuta pe cei în nevoie, continuă prim-ministrul. În lumea noastră ocupată, poate fi greu să urmezi aceste intenții și să le transformi în acțiuni. Serena – se opri pentru un moment, întorcându-se spre ea –, tu ești o astfel de persoană. Un copil al Indiei, te-ai mutat în Europa, unde ai avut mult succes în cariera ta.

Serena privi în pământ cu modestie.

– Ai fi putut rămâne acolo, însă te-ai întors și ai observat că există o nevoie în privința căreia tu ai putut face ceva.

Prim-ministrul continuă să spună celor adunați despre sutele de adolescenți care au învățat programe de calculator în fiecare

an datorită faptului că Serena i-a sponsorizat din afacerea cu pacheţelele de condimente, despre miile care și-au găsit de lucru în ultimii cinci ani, despre zecile de mii de vieți care scăpaseră de sărăcie.

În vreme ce majoritatea celor din cafenea erau conștienți că Serena își petrecea o parte din fiecare zi în biroul de sus conducându-și afacerea, prea puțini știau de nivelul operațiunilor ei sau de multele vieți pe care le schimbase. Această recunoaștere era acum și mai bine conștientizată datorită prim-ministrului Indiei care se afla acolo, printre ei, mulțumindu-i pentru contribuția adusă.

În timp ce toată lumea o privea pe Serena cu stimă și apreciere reînnoite, prim-ministrul făcu semn spre trei dintre tinerii care sosiseră mai devreme. Ei se urcară emoționați pe podium.

După ce prim-ministrul îl îndemnă să vorbească, iar Serena îl îmbrățișă, un tânăr studios și cu ochelari pe nume Rohan explică pe scurt cum trăise în condiții grele cu familia în Dharamsala până când s-a ivit ocazia de a învăța programe de calculator. După terminarea cursului și-a găsit imediat de lucru într-o companie de telefonie, iar acum se întreținea atât pe el, cât și pe rudele sale. Deși intimidat din pricina discursului pe care îl ținea în public, toată lumea își dădu seama de mândria cu care vorbea.

Sahil îi cuceri pe toți cu zâmbetul său larg. Obișnuia să caute de mâncare în gunoaie, dar acum lucra într-un hotel mare și plănuia ca într-o bună zi să devină director.

Urcă apoi pe podium Aasha, o tânără care își ținea fetița de trei ani de mână, impresionându-i pe toți cu povestea ei. Își pierduse soțul și casa în urma unui accident de tren. Și-a găsit

de muncă numai datorită cursului de calculatoare și ajutorului oferit de Serena, reușind astfel să nu ajungă în stradă.

La sfârșit, toți aveau lacrimi în ochi. Nu puteau fi redate în cuvinte emoțiile puternice stârnite de cei trei, care părăsiră podiumul în aplauzele spontane și sincere ale tuturor. Acum recunoașterea caracterului extraordinar al muncii pe care o făcea Serena era încă și mai mare. După aceea, prim-ministrul a anunțat că, pe lângă diplomă, mai adusese și o medalie pentru serviciul adus comunității, pe care să i le înmâneze Serenei.

Evident extrem de ceremonios și urmărit cu atenție de toți, prim-ministrul scoase din buzunar o medalie aurită cu o panglică multicoloră.

> – În numele Republicii India – anunță el, făcând câțiva pași spre Serena – îți înmânez această medalie în semn de recunoștință pentru contribuția adusă la prosperitatea și fericirea poporului nostru.

Serena își înclină capul în timp ce prim-ministrul îi puse panglica în jurul gâtului. Avea ochii în lacrimi. Sid o îmbrățișă, iar cafeneaua explodă în ropote de aplauze și încurajări furtunoase. Asta nu o opri pe doamna Trinci să urce pe scenă pentru a-și îmbrățișa fiica – și mai că îl sufocă pe prim-ministrul cu recunoștința ei. Unul dintre foștii elevi ai Serenei urcă pe podium ținând în mână un buchet mare de flori, iar Franc o îmbrățișă. În tot acest timp, Dalai Lama privi cum se desfășoară evenimentele, zâmbind, aplaudând și învăluind-o nu numai pe Serena, ci pe toți cei aflați acolo cu prezența sa plină de bunăvoință.

Eliberat din îmbrățișarea doamnei Trinci și pe punctul de a pleca, prim-ministrul se întoarse către Sfinția Sa și îl întrebă dacă dorea să spună câteva cuvinte. Dalai Lama cugetă pentru

câteva clipe, după care preluă microfonul și-i luă mâna Serenei într-a lui.

– O știu pe Serena de când era mică și a avut întotdeauna o inimă bună. I-a ajutat mereu pe alții. A exersat mereu bunătatea. Asta este ceea ce contează, nu?

Așa cum se întâmpla de fiecare dată când vorbea Sfinția Sa, toată lumea din încăpere era foarte pătrunsă de ceea ce spunea, iar în acel moment, cuvintele sale erau copleșitor de evidente.

– Recunoașterea oficială, îi zâmbi el prim-ministrului. Este foarte frumos. Minunat! Însă adevărata recompensă este aici, își atinse el inima, și, întorcându-se către Serena, o întrebă: O simți?

Mușcându-și buza inferioară ca să-și țină în frâu emoțiile, Serena dădu afirmativ din cap.

Dalai Lama îi strânse mâna.

– Este doar începutul, spuse el enigmatic. Vor fi multe lucruri bune.

Câteva momente mai târziu, Sfinția Sa și prim-ministrul erau escortați la mașinile lor de echipele de securitate. Sid și Zahra discutară puțin cu Serena și Franc, înainte ca Franc să preia microfonul.

– Chelnerii noștri vor aduce mâncare și băutură, așa că vă invit pe toți să sărbătorim împreună. Dar am rugămintea să stați pentru un moment exact acolo unde vă aflați, spuse el ridicându-și mâna imperativ.

Întorcându-se, arătă spre locul unde era Serena, care-l luase pe Sid de mijloc cu mâna stângă și pe Zahra cu dreapta. Zâmbind larg și fiind neobișnuit de jenată, se uită pe rând la ei, în timp ce toți trei urcau pe podium spre microfon.

– Doar un anunț de natură personală, vorbi Serena aruncând o privire în încăpere unde erau adunați toți membrii familiei, prietenii și colegii. Sunt însărcinată!

Strigătele de bucurie și aplauzele care urmară erau diferite de cele care însoțiseră recunoașterea din partea prim-ministrului. Toți cei din sală îi urară Serenei numai bine, știind cât de mult însemna asta pentru ea și pentru Sid. Zahra arăta și ea încântată că va avea un frățior sau o surioară.

Coborând de pe podium, cei trei fură asaltați de prieteni și de cei dragi, chiar în timp ce Kusali îi îndruma pe chelneri să se plimbe prin sală pentru a oferi de băut de pe tăvile pline cu șampanie. Într-un moment de încântare impulsivă, Ewing Klipspringer se așeză la pian și începu să cânte. Se ciocneau pahare, se urau felicitări și se conversa cu însufleţire, gălăgia devenind asurzitoare. Raftul de sus al standului de reviste nu mai era un loc plăcut pentru o pisică.

Nu a fost nevoie să aștept mult. Nici nu mi-am pus bine în gând să scap, că Zahra și-a și făcut apariția. Ridicându-mă de pe raft, mă ținu la pieptul ei și se îndreptă spre ușă, unde am crezut că mă va pune jos.

În schimb, ieși și merse cu mine departe de gălăgia din cafenea, spre Namgyal.

– Nu-ți face griji, Rinpoche, te duc eu acasă în siguranță, promise ea, mergând repede înainte. Știu că nu vrei să rămâi prinsă acolo.

Mi-am vârât boticul în scobitura gâtului ei și, pe când mergeam spre Namgyal, târziu după-amiaza, cu un vânt răcoros bătând dinspre munți în valea Kangra, m-am gândit cum o viață în urmă Zahra și cu mine am fost în aceeași situație – doar că invers. Revelațiile de acum câteva zile pe care le-am

avut stând la picioarele Yoghinului Tarchin fuseseră cu adevărat extraordinare și, așa cum descopeream, continuau să condimenteze aproape fiecare întâlnire zilnică, precum aceasta. Era ca și cum întâlnirile și despărțirile din viețile noastre, legătura pe care o simțisem mereu – și care acum era mai bine înțeleasă – transformau chiar și cele mai obișnuite întâlniri în momente prețioase.

Mă duse în brațe dincolo de porțile mănăstirii, traversându-mă curtea. Când ajunserăm la intrare, mă lăsă cu grijă jos. Din obișnuință, am verificat fereastra de la primul etaj, unde îmi petrecusem mare parte din viață urmărind mișcările de la mănăstire și templu. Atunci l-am văzut pe Sfinția Sa uitându-se în jos, direct la noi două.

M-am oprit. Zahra văzu unde mă uitam și îşi duse palmele împreunate în dreptul inimii, iar Dalai Lama făcu la fel. În timp ce ne privea, nu am avut nicio îndoială că știa exact cine eram, cine fuseserăm și ce rețea complicată de legături ne ținuse unite în dansul numeroaselor vieți.

Când am intrat în cameră, Dalai Lama stătea de vorbă cu Tenzin și Oliver, punând la cale ultimele detalii ale vizitei prim-ministrului la Mănăstirea Namgyal.

Verificând ceea ce ține de logistică și coordonare, Oliver mai avea de pus doar o întrebare:

– În privința cadoului de despărțire, v-ați gândit la o carte, Sfinția Voastră? Shantideva?

Dalai Lama se gândi pentru o clipă:

– Un maestru indian? Bine! Dar nu sunt sigur că va citi cartea.

Tenzin sugeră câteva texte ale unor învățători tibetani. Sfinția Sa nu se arătă convins nici de ele.

Oliver se întoarse să se uite spre locul unde mă așezasem pe pervaz, ca de obicei.

– Chiar avem nevoie de cartea aia, PSS.

– „Cele patru lăbuțe ale succesului spiritual”, dădu Dalai Lama din cap. Da, i-aș da cartea fără ezitare!

În cele din urmă, au căzut de acord asupra unei cărți drept cadou, iar cei doi asistenți executivi au plecat din cameră, așa că am rămas numai eu cu Sfinția Sa. A venit la mine și s-a așezat pentru un moment, iar simpla lui prezență m-a făcut să torc.

– O, da, Leu de Zăpadă, murmură Dalai Lama. Mai mult decât orice altceva, acesta este sentimentul pe care vreau să-l transmiți în cartea ta, astfel încât oricine o citește să simtă că a fost atins de bunătate plină de iubire.

Întinse mâna ca să mă mângâie.

– Și de înțelepciune. De cele patru aspecte ale căii de care ne readucem aminte de fiecare dată când îl vedem pe Buddha.

S-a nimerit să mă uit direct la imaginea lui Shakyamuni Buddha de pe perete în timp ce vorbea Sfinția Sa. Încă mai căutam cele patru aspecte. Dar unde erau ele?

După câteva momente, Sfinția Sa răspunse:

– Lotusul, simbolul renunțării.

Desigur. Știam de ani de zile că florile de lotus, care creșteau în noroiul mocirlelor și erau de o rară frumusețe, simbolizau renunțarea. Fără suferință, nu există nicio motivație să cauți transcendența. Fără noroi, nu există nici flori de lotus. Însă de-abia acum mi-am dat seama că fiecare Buddha pe care l-am văzut în picturi sau statui stătea pe un tron făcut dintr-un lotus. Acel memento fusese acolo tot timpul, ascuns la vedere!

– Apoi, luna argintie, simbolizând *bodhicitta*.

Din nou, nu dădusem importanță perniței argintii pe care stătea fiecare Buddha, negândindu-mă nici măcar o clipă la motivul pentru care era acolo sau la ce însemna. Am înțeles însă că mintea iluminată, *bodhicitta*, era deseori asemuită cu lumina lunii, impactul compasiunii având un efect de liniștire, magic asupra tuturor celor pe care îi atingea – exact ca lumina lină a lunii.

– Soarele auriu, simbolizând *sunyata*. Uneori este arătat direct, iar dacă nu, se subînțelege mereu.

De asemenea, știam că *sunyata* este asemuită soarelui datorită strălucirii înțelepciunii care a alungat întunericul ignoranței. Multe imagini ale lui Buddha, ca cea la care mă uitam acum, înfățișau doar pernița argintie, cea aurie fiind sugerată printr-un cerc galben.

– Și, în cele din urmă, Buddha, gurul, simbolul minții iluminate. Când ne plecăm în fața lui Buddha sau a gurului, o facem nu doar din respect; ne plecăm și în fața naturii noastre de buddha, a capacității noastre de iluminare. Acesta este adevăratul motiv. Dar tu știai asta, micul meu Leu de Zăpadă, nu-i așa?

Am început să torc și mai tare. Știam de imagini și de semnificația lor de ceva timp, însă nu făcusem niciodată legătura până acum. Uitându-mă de la imaginea de pe perete a lui Shakyamuni Buddha, la o statuie frumoasă înfățișând-o pe Tara Cea Albă, la o pictură cu Buddha Manjushri, am putut observa că era la fel și pentru ei.

– Fiecare Buddha ne reamintește de cele patru elemente ale călătoriei noastre spirituale, confirmă Dalai Lama. Pentru cei care nu înțeleg semnificația lor, simbolurile nu

au niciun scop, dar pentru cei care știu ce semnifică – ele sunt mereu prezente pentru noi.

Numai datorită Sfinției Sale am înțeles acest lucru. Cu adevărat, toate lucrurile de valoare pe care le știam se datorau lui. Poate că nu mă puteam concentra să meditez, așa cum își începea el fiecare zi, cu cele cinci ore de liniște din care luau naștere toate lucrurile. Dar el putea. Iar de această stare beneficiau toți cei pe care îi întâlnea, începând cu ființa cu blănița bogată care stătea chiar lângă el.

Meditând la tot ceea am învățat în ultimele săptămâni, în special la felul în care eram legată de cei dragi mie, niciodată nu am simțit o mai profundă apreciere. Și niciodată nu am tors atât de tare! Recunoștința față de Dalai Lama era una pe care nu o puteam exprima în sunete sau senzații, dar când m-am întors să mă uit la el, s-a aplecat ca să-mi atingă fruntea cu a lui.

Am rămas așa, cu frunțile lipite, mult timp, atât de mult că, după o vreme, nu mai știam unde se termină trupul meu și unde începe cel al lui Dalai Lama, sau, mai bine zis, unde se unea un continuum mental cu altul.

De la distanță se auziră sirene și motociclete care se apropiau de mănăstire. Știam că, după un timp, unul dintre noi va redeveni Sfinția Sa, iar celălalt, Pisica Sfinției Sale.

Însă în această clipă, împreună, în amurg, era doar pace infinită.

Notă de la PSS

Dacă vrei să aprofundezi unele teme-cheie din această carte, am niște vești care-ți vor face mustățile să tremure de plăcere!

Vizitează site-ul web al Editurii ATMAN, abonează-te la newsletter și vei primi gratuit cărticica mea cu instrucțiuni de meditație: „Cele patru lăbuțe ale succesului spiritual: Meditații”. Emailurile nu se trimit des și sunt în general despre spiritualitate, mindfulness, sănătate, dezvoltare personală și alte teme de acest gen.

Tot pe acel site vei găsi și alte lucruri interesante, inclusiv articole pe diverse teme.

Atenție însă: meditația va face din tine un magnet pentru pisici şi vei prezenta interes pentru orice ființă cu blană sau pene, cu care îți împarți locuința. Te rog să lași ușa întredeschisă în camera în care stai și meditezi, astfel încât să ți se alăture și alții.

www.editura-atman.ro

Despre autor

David Michie s-a născut în Zimbabwe, a studiat la Universitatea Rhodes din Africa de Sud şi a trăit la Londra timp de zece ani. Este căsătorit şi stabilit în Perth, Australia.

Este cunoscut în special pentru seria de cărți „Pisica lui Dalai Lama” dar a scris mai multe cărți de succes:

- *Dalai Lama Cat* („Pisica lui Dalai Lama”),
- *The Art of Purring* („Arta de a toarce”) și
- *The Power of Meow* („Puterea lui miau”),
- *The four paws of spiritual success* („Cele patru lăbuțe ale succesului spiritual”),
- *The Magician of Lhasa* („Magicianul din Lhasa”),
- *Buddhism for Busy People* („Budism pentru oameni ocupaţi”),
- *The Queen's Corgi* („Corgi-ul Maiestății Sale”),
- *The Astral Traveler's Handbook & Other Tales* („Ghidul călătorului astral și alte povestiri”),
- *Hurry Up and Meditate* („Grăbeşte-te să meditezi”),
- *Enlightenment to Go* („Puterea transformatoare a compasiunii”) și
- *Buddhism for Pet Lovers: Supporting our Closest Companions through Life and Death* („Budism pentru iubitorii de animale: Alături de cei mai apropiați companioni prin viață și moarte”),
- *Secret Mantra* („Mantra secretă”).

Toate au fost publicate internaţional şi sunt traduse în multe limbi.

În limba română au apărut următoarele cărți:

FICȚIUNE:

Seria Pisica lui Dalai Lama

- Pisica lui Dalai Lama
- Pisica lui Dalai Lama și arta de a toarce
- Pisica lui Dalai Lama și puterea lui miau
- Pisica lui Dalai Lama și cele patru lăbuțe ale succesului spiritual

Seria Aventurile inițiatice ale lui Matt Lester

- Magicianul din Lhasa
- Mantra secretă

NON-FICȚIUNE

- Budism pentru oameni ocupați
- De ce mindfulness este mai bun decât ciocolata
- Puterea transformatoare a compasiunii

plus altele în curs de apariție...

Vizitează www.editura-atman.ro pentru a vedea ultimele sale apariții editoriale, promoții sau articole de interes.

Vizitează de asemenea și site-ul oficial al lui David Michie: www.davidmichie.com